TÜRK-İŞ

Yönetim Kuruluna Sunulan

İcra Kurulu İdarî Raporu

EKİM 1978, ANKARA

06

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
İCRA KURULU

ÇALIŞMA RAPORU

EKİM 1978, ANKARA

Bilgisayara işlenmiştir

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi
Tarih:.....
Demirbaş No:.....1305.....
Tasnif No:.331.8806.TÜ-İç78

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

1-	Halil TUNÇ	TÜRK-İŞ Genel Başkanı
2-	Kemal ÖZER	TÜRK-İŞ Başkan Vekili
3-	Şevket YILMAZ	TÜRK-İŞ Başkan Vekili
4-	M.Sadık ŞİDE	TÜRK-İŞ Genel Sekreteri
5-	Ömer ERGÜN	TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri
6-	Kaya ÖZDEMİR	TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri
7-	Ethem EZGÜ	TÜRK-İŞ Genel Teşkilâtlandırma Sekreteri
8-	İbrahim DENİZCİER	TEKGIDA-İŞ Genel Başkanı
9-	Halit MISIRLIOĞLU	YOL-İŞ Genel Başkanı
10-	Mustafa BAŞOĞLU	SAĞLIK-İŞ Genel Başkanı
11-	Orhan ERÇELİK	TES-İŞ Genel Başkanı
12-	Şerafettin AKOVA	DYF-İŞ Genel Başkanı
13-	Ahmet KURT	LİKAT-İŞ Genel Başkanı
14-	İsmail ÖZKAN	BASIN-İŞ Genel Başkanı
15-	Yaşar A.DOĞUALP	ŞEKER-İŞ Genel Başkanı
16-	Hüseyin PALA	TÜMTİS Genel Başkanı
17-	Mustafa ÖZBEK	TÜRK METAL Genel Başkanı
18-	Fuat ALAN	BİF Genel Sekreteri
19-	Akif KESKİN	ÇİMSE-İŞ Genel Başkanı
20-	Mehmet TEZER	MADEN İşçileri Sendikası Genel Başkanı
21-	Arslan SİVRİ	DOKGEMİ-İŞ Genel Başkanı
22-	Kenan DURUKAN	TÜRK HARB-İŞ Genel Başkanı
23-	Emin KUL	TÜRK DENİZ ULAŞ-İŞ Genel Başkanı
24-	Binali YAĞIŞAN	TARIM-İŞ Genel Başkanı
25-	H.İbrahim ÇAPAN	KOOP-İŞ Genel Başkanı
26-	Nihat KAYA	SU-İŞ Genel Başkanı
27-	Mehmet ŞİŞMANOĞLU	KRİSTAL-İŞ Genel Başkanı
28-	Fevzi BAŞTÜRK	KAUÇUK-İŞ Genel Başkanı
29-	Vahap GÜVENÇ	TEKSİF Genel Sekreteri
30-	Sabri IŞIK	HABER-İŞ Genel Başkanı
31-	Ercan HERSEK	Türkiye Gazeteciler Sendikası
32-	Orhan SORGUÇ	TEKGIDA-İŞ Genel Başkan Vekili
33-	Mustafa ŞAHİN	(DERİ-İŞ) Eski Genel Başkanı
34-	Ömer DENİZ	(AĞAÇ-İŞ) Eski Genel Başkanı
35-	Erdoğan BALCI	(HAVA-İŞ) Eski Genel Başkanı
36-	Necati CANSEVER	SELÜLOZ-İŞ Genel Başkanı
37-	Necati TAŞKIN	TÜRK-SEN Genel Başkanı

-1978 EKİM -

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULUNA SUNULAN
İCRA KURULU RAPORUNUN FİHRİSTİ

KONULAR	Sayfa No.
ÖNSÖZ	6
1 KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ	7
- İmzalanan sözleşmeler	8
- Yüksek Uzlaştırma Kurulu	9
2 TOPLUMSAL ANLAŞMA	10
- Sağ ve Sol'dan gelen eleştiriler	17
- Basın'dan seçmeler	21
- Genel Değerlendirme	28
3 DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK PLÂN	33
- Plânının hedefleri ve stratejisi	33
- Plân taslağı Özeti	35
- Değerlendirme toplantısı ve TÜRK-İŞ görüşü	36
4 MEVZUAT ÇALIŞMALARI	48
- Vergi Reform Yasası ve imza kampanyası	48
- 6309 Sayılı Maden Yasası değişikliği	49
- 275 Sayılı Yasa Değişikliği	50
- Tarım ve Orman İş Kanunu	51
- İşçi-Memur ayırımı sorunu	52
5 SOSYAL GÜVENLİK KONULARI	53
- SSK. Teşkilât Kanunu	53
- 506 Sayılı Kanundaki önemli değişiklikler	53
- Yurt dışında çalışan işçilerimizin sosyal güvenliği	56
- Zarurî masraflar karşılığı	60
- Konut Kredisi	62
6 SOSYAL SİGORTALAR KURUMU 33. Genel Kurulu	64

./..

GÜNDEM

1- AÇILIŞ

2- ÇALIŞMA RAPORUNUN MÜZAKERESİ

a) İdarî Rapor.

b) Malî Rapor.

3- ÖNERİLER ve MÜZAKERESİ

4- KAPANIŞ

1978- EKİM

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULUNA SUNULAN
İCRA KURULU RAPORUNUN FİHRİSTİ

KONULAR	Sayfa No.
ÖNSÖZ	6
1 KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ	7
- İmzalanan sözleşmeler	8
- Yüksek Uzlaştırma Kurulu	9
2 TOPLUMSAL ANLAŞMA	10
- Sağ ve Sol'dan gelen eleştiriler	17
- Basın'dan seçmeler	21
- Genel Değerlendirme	28
3 DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK PLÂN	33
- Plânının hedefleri ve stratejisi	33
- Plân taslağı Özeti	35
- Değerlendirme toplantısı ve TÜRK-İŞ görüşü	36
4 MEVZUAT ÇALIŞMALARI	48
- Vergi Reform Yasası ve imza kampanyası	48
- 6309 Sayılı Maden Yasası değişikliği	49
- 275 Sayılı Yasa Değişikliği	50
- Tarım ve Orman İş Kanunu	51
- İşçi-Memur ayırımı sorunu	52
5 SOSYAL GÜVENLİK KONULARI	53
- SSK. Teşkilât Kanunu	53
- 506 Sayılı Kanundaki önemli değişiklikler	53
- Yurt dışında çalışan işçilerimizin sosyal güvenliği	56
- Zarurî masraflar karşılığı	60
- Konut Kredisi	62
6 SOSYAL SİGORTALAR KURUMU 33. Genel Kurulu	64

./..

7 HUKUK BÜROSU ÇALIŞMALARI ---------- 68
- Davalar ---------- 68
- İcra Takipleri ---------- 70
- Diğer Çalışmalar ---------- 71

8 EĞİTİM ÇALIŞMALARI ---------- 72
- Sendikalarla ikili olarak yapılan çalışmalar ---------- 72
- Bölge Semineri ---------- 72
- Sendikaların yaptıkları seminerlere yardım ---------- 72
- Ceza paraları tüzüğü ile ilgili eğitim programı ---------- 73
- ICFTU/TÜRK-İŞ Ortak Programı ---------- 73
- Türk Atlantik Derneği Semineri ---------- 73

9 MOTOR SANAYİİ ve YENİ TEŞEBBÜSLER ---------- 75

10 DIŞ İLİŞKİLERİMİZ ---------- 79
- ICFTU'nun düzenlediği ve yapılamayan toplantı---------- 79
- TÜRK-İŞ/ÖGB Ortak Toplantısı ---------- 79
- TÜRK-İŞ/DGB Ortak Çalışma Grubu Toplantısı ---------- 80
- DGB 11. Genel Kurulu ---------- 87
- ARO Genel Sekreterinin ziyareti ---------- 87
- TÜRK-İŞ'ten yapılan ziyaretler ---------- 88
- TÜRK-İŞ'e yapılan ziyaret ---------- 89
- İÇ ve DIŞ Bültenlerimiz ---------- 90
- ILO 64. Konferansı ---------- 91

11 ASGARİ ÜCRET KİTABI ---------- 93

12 274 ve 275 in ONBEŞİNCİ YILI ---------- 94

13 TÜRK-İŞ BÖLGE TEMSİLCİLİKLERİ ÇALIŞMALARI ---------- 95

14 DİĞER MUHTELİF FAALİYETLER ---------- 103

Ö N S Ö Z

Sayın Üyeler,

Yönetim Kurulumuzu, araya bayram ve tatil mevsiminin girmesi nedeniyle kısa bir süre gecikmiş olarak topluyoruz.

Geçen toplantı döneminden bu yana dört aya yakın bir zaman geçmiş olmasına rağmen ülkemizin karşı karşıya bulunduğu sıkıntıların giderilememiş olmasını üzüntü ile karşılıyoruz.

Ekonomik darboğaz devam etmekte ve sanayide bir canlanma gözükmemektedir. Anarşi ve bunun sonucu olarak mal ve can güvenliği henüz sağlanamamıştır. İşçilerin beklediği vergi yasası değişiklikleri gerçekleşememiştir.

Dileğimiz, en kısa sürede ekonomik sıkıntıların giderilmesi, enflasyon hızının azaltılması ve anarşiye vakit geçirilmeden etkin çözümler getirilmesidir.

Öte yandan vergi yasalarının yeni yasama döneminde hemen ele alınarak TÜRK-İŞ'in benimsediği doğrultuda yürürlüğe sokulmasının vergide sosyal adaleti sağlayacağına inanıyoruz.

Geçtiğimiz dönem, Türk İşçi Hareketi yönünden önemli ve olumlu gelişmelere sahne olmuştur. Bu gelişmelerin başında TOPLUMSAL ANLAŞMA bulunmaktadır. Böyle bir anlaşmanın yapılabilmiş olması, sevindiricidir. Bu anlaşmanın tam olarak uygulanabilmesi TÜRK-İŞ için başarı olacaktır.

Anlaşmanın ardından birbiri peşi sıra uyuşmazlıkların çözümü ve sözleşmelerin sendikalarımızın istediği biçimde çözüme kavuşması iyi bir gelişmedir. Raporumuzun sunulduğu sırada kamu kesiminde imzalanan sözleşmeler 300 bini aşkın işçiyi kapsamıştır.

Diğer bir gelişme Dördüncü Beş Yıllık Plân hazırlıkları ile ilgilidir. Plânla ilgili çalışmalara katılan TÜRK-İŞ heyetince gerekli öneriler yapılmıştır.

Son üç aylık dönemdeki çalışmaları daha geniş şekilde raporumuzda bulmanız mümkün olacaktır.

Değerli tetkik ve eleştirilerinize sunarız.

TÜRK-İŞ İCRA KURULU

Halil TUNÇ	M.Sadık ŞİDE	Ömer ERGÜN
GENEL BAŞKAN	GENEL SEKRETER	G.MALİ SEKRETER

Kaya ÖZDEMİR	Ethem EZGÜ
G.EĞİTİM SEKRETERİ	G.TEŞK.SEKRETERİ

KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri,

Geçtiğimiz dönemin en önemli özelliği, toplu iş sözleşmesi konusunda bağlı kuruluşlarımızın hemen hepsinde yoğun bir çalışmanın görülmesiydi. Bu çalışmalar daha önceki aylarda başlatılmış ve sözleşme için en kritik bir safhaya gelinmişti.

Sözleşme müzakereleri, özellikle kamu kesiminde yürütülüyordu. Büyük bir çoğunlukla işyeri düzeyindeki müzakereler anlaşmazlıklar, uyuşmazlıklar, grev ve lokavt kararları ile noktalanıyordu. Bazı işyerlerinde grev uygulamaları bile başlamış, arkasından Bakanlar Kurulunun erteleme kararları gelmişti.

Yüksek Uzlaştırma Kurulunun gündemi hergün biraz daha kabarıyordu. Kısacası sözleşme müzakereleri yönünden sancılı bir devreye girildiği söylenebilirdi.

Hükümetle, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu arasındaki Toplumsal Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte, uyuşmazlıkların çözümü de hızlanmaya, toplu iş sözleşmeleri sıra ile imzalanmaya başlandı.

Bu dönemde imzalanan sözleşmelerin, gerek sendikalarımızı ve gerekse işçilerimizi tatmin eden hükümler getirmesi sağlanmış bulunuyor. Şu anda kamu kesiminde bağıtlanan sözleşmelerden, 317 bin işçimizin yararlandığı hesaplanmıştır. Bu, iyi bir gelişmedir.

Sümerbank ve Orman Bakanlığı gibi birkaç ünite dışında sözleşmelerimizin aşağı yukarı tamamlanabildiğini ifade edebiliriz. Raporumuzun Kurulunuza sunulduğu sırada bu sözleşmelerden de sonuç alınması beklenebilir.

Öte yandan imzalanan sözleşmelerin bir listesini Yüksek Uzlaştırma Kurulu kararları listesi ile birlikte aşağıda bilgilerinize sunuyoruz. İmza tarihleri, müessese isimleri ve kapsadığı işçi sayısı belirtilen bu listenin kamu kesimi sözleşmeleri hakkında genel bir fikir vereceği umudundayız.

İMZALANAN SÖZLEŞMELER:

	İMZALANDIĞI TARİH	SENDİKA	MÜESSESE	KAPSADIĞI İŞÇİ SAYISI
1	26.7.1978	Maden Federasyonu	Etibank	12.000
2	28.7.1978	Tekgıda-İş Sendikası	Tekel	70.000
3	2 .8.1978	Tekgıda-İş "	Çay-Kur	40.000
4	2 .8.1978	Türk Metal "	Alüminyum	7.000
5	2 .8.1978	Hava-İş "	THY	5.600
6	3 .8.1978	Hava-İş "	USAŞ	600
7	4 .8.1978	Yol-İş Federasyonu	Karayolları	70.000
8	4 .8.1978	Yol-İş "	Bayındırlık B.	---
9	4 .8.1978	Şeker-İş "	Şeker Şirketi	24.000
10	9 .8.1978	Maden Federasyonu	Divriği-Demir	2.500
11	10.8.1978	Tes-İş "	DSİ	30.000
12	10.8.1978	Petrol-İş Sendikası	Gübre T.A.Ş.	650
13	11.8.1978	Likat-İş "	Denizcilik Bankası	3.050
14	23.8.1978	Likat-İş "	T.C.D.D.	3.500
15	31.8.1978	Petrol-İş "	Azot	7.500
16	31.8.1978	Petrol-İş "	Petrol Ofis	6.500
17	31.8.1978	Petrol-İş "	Etibank	1.500
18	2 .9.1978	Yol-İş Federasyonu	YSE	6.000
19	2 .9.1978	Basın-İş Sendikası	Spor-Toto	40
20	2 .9.1978	Basın-İş "	DSİ	180
21	8 .9.1978	Dok Gemi-İş "	Denizcilik Bankası	6.000
22	21.9.1978	Deniz Ulaş-İş Fed.	D.B.Deniz Nakliyat	5.000
23	22.9.1978	Tes-İş Federasyonu(x)	TEK. Genel Md.lüğü	11.000
24	18.8.1978	Maden Federasyonu	Tekel-Tuzla	4.500
			TOPLAM	317.120

(x) Protokol

YÜKSEK UZLAŞTIRMA KURULU

Bu dönem Yüksek Uzlaştırma Kurulu sık toplantı yapmış ve mümkün olduğu kadar sonuç alıcı kararlar vermiştir. Bu konuda başarılı olduğu da söylenebilir. Zira Yüksek Uzlaştırma Kuruluna bu dönem içinde ulaştırılan bütün konular süresi içinde çözüme kavuşturulmuştur. Konulardan hiç biri askıda bırakılmamış ve kısa zamanda karara bağlanmıştır.

Yüksek Uzlaştırma Kurulunda görüşme konusu yapılan hususlar aşağıdaki listede gösterilmiştir:

SENDİKA	MÜESSESE	UYUŞMAZLIK TARİHİ
PETROL-İŞ Sendikası	TPAO Genel Müdürlüğü	2 .5.1978
PETROL-İŞ "	TPAO Genel Müdürlüğü	5 .5.1978
HAVA-İŞ "	THY Genel Müdürlüğü	12.6.1978
HAVA-İŞ "	THY Genel Müdürlüğü	21.7.1978
PETROL-İŞ "	Gübre Fab.Gn.Müdürlüğü	28.7.1978
PETROL-İŞ "	Gübre Fab.Gn.Müdürlüğü	3 .8.1978
ÇELİK-İŞ "	Karabük Demir Çelik Gn.Md.	4 .8.1978
PETROL-İŞ "	Gübre Fabrikaları Gn.Md.	10.8.1978
ÇELİK-İŞ "	Karabük Demir Çelik Gn.Md.	15.8.1978
LİKAT-İŞ "	TCDD. Genel Müdürlüğü	16.8.1978
PETROL-İŞ "	Akdeniz Gübre Genel Md.lüğü	18.8.1978
LİKAT-İŞ "	TCDD. Genel Müdürlüğü	23.8.1978
DENİZ ULAŞ-İŞ "	Denizcilik Bank.Deniz Nakliyat	21.9.1978

Yukarıda sıralanan uyuşmazlık konularının çözüme bağlanmasında ilgili tarafların toplantılara hazırlıklı gelmesinin büyük katkısı olmuştur. Bu nedenle de kurul kararlarının oybirliği ile alınması gibi sevindirici sonuçlar elde edilmiştir.

TOPLUMSAL ANLAŞMA

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri:

Konfederasyonumuza bağlı kuruluşlarla kamu kesimi kuruluşları arasındaki toplu iş sözleşmelerinin uygunluğunu gözetmek, işçi hakları ile ilgili olarak uygulamadaki aksaklıkları gidermek, iş barışını sağlamak, demokratik işçi hakları doğrultusunda yöntem geliştirmek, kısacası demokrasiyi, ekonomiyi ve sağlıklı kalkınmayı güçlendirmek üzere imzalanan TOPLUMSAL ANLAŞMA'nın günün konusu olmakta devam ettiği bilinmektedir.

Konu ile ilgili görüş, gelişme ve eleştirilere geçmeden önce ekonomik ve toplumsal sorunların çözümüne yönelik önlemlerin gerçekleşmesine, etkinleşmesine ve işçilerimizin refahına yardımcı olacağına inandığımız bu anlaşmayı önemli bir belge olması nedeniyle aynen raporumuza alıyoruz:

" HÜKÜMET İLE TÜRK-İŞ ARASINDA
TOPLUMSAL ANLAŞMA

Hükümet adına Başbakan Bülent Ecevit'le Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına Genel Başkan Halil Tunç arasında yapılan görüşmeler ve ortak çalışmalar sonucunda.

Demokratik çalışma yaşamının, demokrasiyi ve ekonomiyi güçlendirecek, kalkınmayı sağlıklı ve dengeli olarak hızlandıracak, refahı toplumun tüm kesimlerine yayacak ve hakça bir düzeni gerçekleştirecek yönde gelişmesini güvence altına almak amacıyla,

Bir TOPLUMSAL ANLAŞMA'ya varılmıştır.

Bu Toplumsal Anlaşma, Cumhuriyet Anayasası çerçevesinde ve bundan onbeş yıl önce gerçekleşen ileri ve demokratik işçi hakları doğrultusunda uygulanacaktır. İşçi haklarının uygulamadaki aksaklıklarını giderici çalışmalar birlikte yapılacaktır.

Türk-İş'e bağlı kuruluşlarla kamu kesimi kuruluşları arasındaki toplu sözleşmelerin bu Toplumsal Anlaşmaya uygunluğu birlikte gözetilecektir.

Dengesiz gelişmenin, düzensiz sınaileşmenin, sağlıksız ve hızlı kentleşmenin doğurduğu sorunlar, son yıllarda Türkiye'yi, Cumhuriyet Tarihinin en ağır ekonomik ve toplumsal bunalımlarına sürüklemiştir.

./..

Çağdaş Dünya koşullarında ve özgürlükçü demokratik rejimde bu sorunlar ancak siyasal iktidarla demokratik işçi hareketinin elele vermeleri ve dayanışma içinde olmaları ile çözülebilir ve aşılabilir.

Hükümetle Türk-İş, ve genel olarak demokratik Türk İşçi Hareketi, Anayasa dışı eğilimlerin, yasa dışı eylemlerin ve toplumda barışı ve huzuru bozucu davranışların her zaman ve ayırım gözetmeksizin karşısında durum almışlardır ve alacaklardır.

Böyle bir tutumu paylaşan bir Hükümetle işçi kuruluşu arasındaki işbirliği ve dayanışma, çalışma barışına olduğu kadar genel anlamda toplum barışına da büyük katkıda bulunacaktır.

Hükümet'le Türk-İş,

- x İşsizliği hızla azaltıcı bir ekonomik atılım dönemine girilmedikçe ve başta köylüler olmak üzere tüm halkın gelişme nimetlerinden hakça yararlanması sağlanmadıkça, toplu sözleşmelerle yalnız işçilere tanınacak maddî olanakların işçilere de mutluluk getirmiyeceğinde·

- x Sağlıklı bir gelişme sürecine girilmedikçe ve gelirlerle fiyatlar arasında refah artışını yaygın ve sürekli kılıcı bir denge sağlanmadıkça, işçi ücretlerindeki artışın gerçeklik taşıyamıyacağında;

- x Verimlilik ve üretim arttırılmadıkça ve ulusal sanayiin dışa bağımlılığı azaltılmadıkça dış ödemeler darboğazından kurtulma olanağı bulunamıyacağında;

- x Kamu kesimindeki işletmeler verimli çalışır ve kaynak yaratır duruma getirilmedikçe ekonomik sorunlarımızın çözülemiyeceğinde ve işçiler yönetime ve sorumluluğa katılmadan da bu işletmelerin sağlıklı bir duruma gelemiyeceğinde,

birleşmektedirler.

Hükümetle Türk-İş özel kesimde sağlıklı işçi-işveren ilişkileri kurulmasının ve aşırı kâr heveslilerinden ve alışkanlığından kurtulmasının da, topluma huzur getirici, refahı yaygınlaştırıcı, gelişmeyi hızlandırıcı bir demokratik gelir-fiyat politikası bakımından zorunlu olduğu görüşündedirler.

Sosyal adaleti toplumun tümünü kapsıyacak biçimde yaygınlaştırmanın yalnızca toplu sözleşmelerle gerçekleşemiyeceğini gözönünde tutan Hükümet ve Türk-İş, yatırıma ayrılabilir kaynakları arttıran

./..

hakça bir vergi düzenini, bu yönde en etkin araçlardan biri olarak değerlendirmektedirler. Vergi yasalarında bu amaçla yapılacak ve özellikle dar gelirliler üzerindeki vergi yükünü azaltacak değişiklikleri Türk-İş bütün gücüyle destekleyecektir.

Aynı anlayışla Türk-İş fiyat artışlarının kısılması çabalarında da Hükümete yardımcı olacaktır.

Öte yandan Hükümet, çalışanların haklarını yaygınlaştırma amacıyla, işçi-memur ayrımının saptanması ve tarım işçilerinin haklarının yasal bir düzenlemeye bağlanması yönündeki çalışmaları hızlandıracaktır.

Ekonomik ve toplumsal bunalımlar ve demokratik rejime yönelen tehlikeler karşısında çözüm ararken, bazı çevreler, ekonomik yapıdaki çarpıklıkları ve toplumdaki adaletsizlikleri görmezlikten gelip, işçi haklarının kısılması ya da bir süre askıya alınması gibi yanlış ve sakıncalı görüş ve eğilimlere yönelmektedirler. Bu tür görüş ve eğilimlerin, bunalımları ve demokrasiye yönelen tehlikeleri ağırlaştırmaktan başka bir sonuç vermeyeceğine inanan Hükümet ve Türk-İş, vardıkları TOPLUMSAL ANLAŞMA ile demokratik işçi haklarını koruyup geliştirmenin ve demokrasimizin de güvence altına alınmış olacağı kanısındadırlar.

Ekonomik ve toplumsal sorunların sağlıklı çözümüne yönelik önlemlerin gerçekleşmesinde ve etkinleşmesinde demokratik işçi hareketinin katkısının önemli bir etken olacağını bilen Türk-İş, bu anlayış içinde, Hükümetle ilişkilerini daha ileri boyutlarda sürdürerek güçlendirmeye, hakça ekonomik kalkınmaya ve demokratik gelişime yönelik ortak bir işbirliğinin programını destekleme kararındadır.

Demokratik süreç ve toplumsal adalet içinde gelişmeyi hızlandırıp sürdürebilen ve toplum barışını ve huzurunu gerçekleştirebilen bütün ülkelerde Hükümetlerin bunu demokratik işçi hareketi ile ve bu hareketin temsilcisi olan sendika kuruluşları ile yakın bir işbirliği ve dayanışma kurarak sağlayabildiklerini gözönünde tutan Cumhuriyet Hükümeti de bu yönde bir işbirliğini ve dayanışmayı en ileri ölçüde gerçekleştirmeye hazırdır ve isteklidir ve ülkemizdeki demokratik işçi hareketi yöneticilerini böyle bir anlayışın bilinci içinde görmekten mutludur. Hükümet, bunu, Türk Ulusu ve Türk işçisi açısından kıvanç verici ve demokratik gelişmemizin geleceğine güvenle bakılabilmesini sağlayıcı bir önemli olgu olarak değerlendirmektedir.

./..

Söz konusu işbirliğinin özellikle kamu kuruluşlarında kısa sürede somutlaştırılması bakımından düşün birliğine ve aşağıdaki konularda ilke anlaşmasına varılmıştır:

1- Yalnızca ekonomik savaşıma ağırlık veren sendikacılık, ülkemizin ekonomik ve sosyal koşulları yönünden hızla bir çıkmaza yönelmekte, bu çıkmazın bugün var olan emekçi hakları bakımından kamu oyunu olumsuz biçimde etkilemeye başladığı görülmektedir. Bu nedenle ve ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum gözönünde tutularak, kamu kesimiyle yapılan toplu iş sözleşmelerinde toplam ücret zamları, işçinin satın alma gücünü geriye götürmemek üzere, 1976 toplam işçi gelir düzeyinin toplu sözleşme yürürlük süresindeki fiyat artışları ile kuruluşdaki istihdam artışı da dikkate alınarak bulunacak gelir düzeyinde tutulacaktır. Toplu pazarlıklarda ücretler, sosyal yardımlar vb. konular bu kurala göre saptanacaktır.

2- Ekonomik ve toplumsal yardımların asgari normlarını saptamak için Hükümetle sendika üst kuruluşlarının yetkili uzmanlarından oluşturulacak bir teknik komite bu konudaki çalışmaları en kısa süre içerisinde sonuçlandıracaktır.

3- Ücretlerin saptanmasında işin niteliği ve meslek bilgi ve becerisi gözönünde tutulacaktır.

4- Kamu kesiminde işçilerin ve öteki çalışanların üretim, yatırım ve yönetim kararlarına katılmalarını öngören bir katılım modeli hazırlanacaktır. Bu modelin ilkeleri teknisyenlerce en kısa sürede hazırlanıp kesin karar için sunulacaktır.

5- Kamu kuruluşlarında üretimin etkinliğini ve artışını, bunun yanısıra yöneticinin yönetimdeki etkinliğini engelleyici nitelikteki maddeler toplu sözleşmelere konmıyacaktır, daha önce toplu sözleşmelere konulmuş bu nitelikteki maddeler de işletilmiyecektir. (Bu bölümde sözü edilen maddeler akçalı hükümleri içeren maddeler olmayıp, özellikle emek kullanımı ve istihdama ilişkin maddelerdir.) Kuruluşların kendi bünyeleri içinde işçi ve işveren temsilcilerinden oluşturacakları komisyonlar, değinilen bu maddeleri saptayarak, bunlara yönelik önerileri oluşturacaklardır. Bu kural gözönünde tutulmak koşuluyla işçilerin yönetime ve sorumluluğa katılmalarını, verimlilik ve kâr artışına da hız katıcı ve demokrasimize yeni bir boyut kazandırıcı yönde düzenlemek ve sağlamak üzere ortak çalışmalar yapılacaktır.

./..

6- Kamu kesimindeki kuruluşlar toplu sözleşmelerini bağlamada karşılaştıkları, özellikle bilgi akımını içeren sorunları çözmeye yönelik ortak bir birim kuracaklar ve bugüne değin bu amaçla ilişkide bulundukları özel kuruluşlarla ilişkilerini kesecekler-dir.

Öte yandan, çalışma yasalarındaki eksikliklerin ve yürümeyen veya uygulama açısından güçlük çıkaran kuralların daha önce değinilen teknik komisyon aracılığıyla saptanarak kısa sürede yeniden düzenlenmesi için gerekli işbirliği yapılacaktır. Bu açıdan özellikle şu konular üzerinde durulmasında düşün birliğine varılmıştır:

1- İş yasasının 13, 17 ve 24 ncü maddeleri toplum gereklerine uygun biçimde ve çalışanların hakları doğrultusunda yeniden düzenlenecektir.

2- Toplu pazarlık ve sözleşme yapacak sendikanın belirlenmesinde (ihtilaflı durumlarda) referandum ilkesini, sendikal yarışmada sorumsuzluğa yol açmıyacak ve işçilere zarar vermiyecek yönde yasalaştırmak üzere gereken çalışmalar yapılacaktır.

3- Toplu sözleşme ve grev hakları, Anayasa çerçevesinde, toplumsal gereksinimlere ve demokratik gelişimin gereklerine daha uygun biçime getirilmek üzere gözden geçirilip belirlenecektir.

Ekonomik kalkınmanın ve demokratik gelişimin gerçekleştirilmesine yönelik işbirliğinin ve Hükümetle başlıca işçi kuruluşları arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla sürekli bir komisyonun kurulması kararlaştırılmıştır. Tarafların seçeceği yöneticilerden oluşan bu komisyon Başbakanın sorumlu kılacağı bir Devlet Bakanı ile birlikte çalışmalarını sürdürecektir. Bu çalışmalarda oluşturulan kararlar Başbakan'la Konfederasyon Genel Başkanına sunulacaktır.

Kalkınma Plânı Stratejisinin, plânların ve yıllık programların hazırlanışı, ekonomik ve sosyal politikalarla fiyat ve gelir politikalarının saptanıp izlenmesi, fiyatların denetimi ve fiyat-gelir dengesinin sağlıklı ekonomik kalkınmayı hızlandıracak ve refahı arttırıp yaygınlaştıracak biçimde korunması, istihdam olanaklarının arttırılması, verimliliğin yükseltilmesi gibi temel sorunlar demokratik işçi hareketiyle birlikte sürekli biçimde ele alınacaktır.

Toplu sözleşme düzeninin tek yanlı müdahalelerle yönlendirilemiyeceği açıktır. İşçilerimizin övgü ile belirtilmek gereken bu konudaki duyarlılığı da gözönünde tutularak, ekonomik ve sosyal sorunların çözümünde sendikaların müzakere bağımsızlığı korunacaktır. ./..

Hükümet'le Türk-İş, daha sonraki toplu sözleşme dönemi ile ilgili olarak da ayrıca aşağıdaki ilkeler üzerinde görüş birliğine varmışlardır:

1- Hükümetin toplumsal politikası sonucu mal ve hizmet fiyatları ekonomik gereklerin altında tutulan ya da yapıları gereği toplumsal hizmet niteliğinde olan kuruluşlar dışında toplu sözleşmeler için, kuruluşlar, Hükümetten maddî yardım isteme yerine, kendi olanaklarını en verimli biçimde değerlendireceklerdir.

2- Ekonomik ve toplumsal yaşamda yönetime ve sorumluluğa katılmanın gereği olarak işçiler, kamu kesimi işletmelerinin yıllık programlarında yer alan yatırımların gerçekleştirilmesine gerekli katkıyı yapacaklardır ve buna özen göstereceklerdir.

3 - Kamu kesimi işletmelerinde işyeri ve işletme düzeyinde de yönetime ve sorumluluğa etkin biçimde katılmayı sağlayan-ancak yönetim etkinliğini ve disiplinini bozmayan- bir düzen kurulacaktır. Yönetime katılma yetkisi ile sorumluluk birlikte gerçekleştirilecektir.

4- Yatırım hedeflerinin yerine getirilmesinden sonra doğacak kârın belirli bir bölümünün işçi payı olarak yatırıma katılma biçiminde kullanılmasını sağlamak üzere gerekli önlemler alınacaktır.

5- Gerekli uyumu sağlamak üzere tüm kamu kesimi için bir çerçeve anlaşması yapılmasına gidilecektir.

6- Kamu kesiminde ücretler arası denge için gerekirse bir fonun oluşturulması sağlanacaktır.

7- Bir dönem içinde işyeri ve işkolu esasına göre ayrı ayrı toplu sözleşmeler yapılmaması, bunun kaçınılmaz olabileceği durumlarda da ek yarar sağlanmaması yoluna gidilecektir.

8- Geçmiş yıllardaki uygulama dikkate alınarak sendikaların ilk isteklerini makûl bir düzeyde başlatmalar sağlanacaktır.

9- Belirli bir yer ya da işletmedeki işçi fazlasını mesleğine uygun başka alanlara aktarmak için kolaylık sağlanacak ve toplu sözleşmelere bunu önleyici veya genellikle yönetim etkinliğini bozucu yönde girmiş hükümler ayıklanacaktır.

10- Sosyal yardımlarda bütünlük ve bunların toplam gelir içinde hesaplanması temel kural olacaktır. ./..

Bu TOPLUMSAL ANLAŞMA'daki ilkelerin ve kuralların, işçi ücretlerini dondurma veya işçilerin ulusal refah artışından haklarını alabilmelerini engelleme gibi bir amacı olmadığı, ancak ülke ekonomisi gerçekleriyle bağdaşmıyan aşırı istekleri adaletli biçimde önlerken işçi kesiminin kendi içinde de denge ve adalet sağlamayı amaçladığı açıktır.

Hükümet, işçilerin sendika seçme özgürlüğünü engelleyici davranışlardan tüm kamu kuruluşlarının kaçınmasını, demokratik çalışma anlayışının kesin gereği saydığı gibi, bu Anlaşmanın, işçi kuruluşları arasında haksız rekabete yol açmamasına da özen gösterecektir.

Başbakan Bülent Ecevit ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Halil Tunç, bu TOPLUMSAL ANLAŞMA'nın, Türk demokrasisinde, demokratik çalışma yaşamında, hakça gelişme yolunda ve toplum barışının güvence altına alınmasında önemli bir aşama olacağı inancındadırlar; ve bu anlaşmaya temel olan demokratik ve yapıcı anlayışın ve ilkelerin çalışma yaşamımızda etkinliği olan tüm kuruluşlarca ve kesimlerce benimsenmesi dileğinde birleşmektedirler."

SAĞ VE SOLDAN GELEN ELEŞTİRİLER

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri,

Toplumsal Anlaşma ile ilgili değerlendirmelere geçmeden önce anlaşmanın imzalanmasından sonra sağda ve solda ileri sürülen görüş ve iddiaları kısaca da olsa bilgilerinize sunmak isteriz.

Toplumsal Anlaşma'nın imzasından sonra ileri sürülen bu görüşler kısa özetler halinde şöyledir:

A.P. Genel Başkanı Süleyman DEMİREL:

"Evvela bu bir anlaşma mıdır. Kanaatimizce anlaşma deyince tarafları bağlaması, anlaşanların yetkili olması, uygulama kabiliyeti bulunması nihayet bir müeyyide ihtiva etmesi şarttır.

Gerçek şudur. Ne, taraf sendikaların pazarlık gücü ve iradesi engellenmiş, ne de sendikaların tamamı özel ve kamu kesimi için böyle bir mutabakatın içine alınmıştır.

Toplumsal anlaşma, işçi ücretlerini dondurmuş mudur, dondurmamış mıdır? Kimse bilmiyor. Hükûmetin başı ile Türk-İş Genel Başkanı oturup, işçi ücretlerini dondurabilir mi, donduramaz mı o da ayrı bir mesele.

İşçi ücretleri dondurulmalı mıdır, dondurulmamalı mıdır hususu bir tartışma konusu olabilir. Ancak toplumsal anlaşma ile ne yapılmaya çalışılmıştır ve ne yapılmıştır? Bilinmiyor.

Hükûmet, işverenlere "dondurduk" intibaını vermek istiyor.

Türk-İş taraftarlarına, "Hayır donmadı, daha çok hak aldık" intibaını vermek istiyor.

DİSK ise, Türk-İş yöneticilerini işçiye ihanetle suçluyor ve Türk-İş'i parçalamaya çalışıyor.

Zaman, ne yapıldığını, ne yapılmadığını gösterecektir."

M.S.P. Genel Başkanı Necmettin ERBAKAN:

"Milletimizin bütün meseleleri vahim istikamette gelişirken iki kişinin bir araya gelip beyanat vermesinden ibaret olan Toplumsal Anlaşma olayı haksızlık, hayalcilik ve aldatmacılık vesikasıdır. CHP'nin

./..

bugüne kadar işçiyi istismar ettiğinin ve aldattığının açık bir belgesidir. CHP işçiyi eziyor."

"Toplumsal Anlaşma nedir? Temeli aldatmacaya dayanan bir hükümet bir köy yoluna bir tane grayder koyduğu zaman nasıl köye ulaştım diye bir balon uçuruyorsa, toplu sözleşmeyle işçinin hakkını veremeyeceğini anlayınca Toplumsal Anlaşma diye bir balon uçurmaktadır. Toplumsal Anlaşma ihtiva ettiği maddelerle faşist bir baskı kurulmasına, işçi ücretlerinin dondurulmasına işçileri çeşitli kuruluşlara aktarma baskısı ile KİT'lerdeki bütün işçilerin zorla DİSK'e kaydedilmesi ve istenen işçiye istenen şekilde baskı yapılması imkanını getirmektedir. Böylece işçi haklarını biz getirdik diyenler işçinin ne kadar hakkı varsa toptan ortadan kaldırmaktadırlar."

M.H.P. Genel Sekreter Yardımcısı Avni ÇARSANCAKLI:

"Halil Tunç, hükümet ile anlaşarak Türk İşçi Hareketini geri vitese takmıştır. Yıllardır Türk işçisi insanca yaşamanın ve rejime sahip çıkmanın kavgasını verirken, Halil Tunç kendi kavgasını vermiş ve zaman zaman da devlet ve rejim düşmanlarıyla işbirliği yapmıştır.

Halil Tunç ve ekibi Türk İşçi Hareketini temsil edemez. Türk-İş'in hükümetle yaptığı anlaşma, işçinin emeğinin hükümete ve Halil Tunç'a peşkeş çekilmesinden başka birşey değildir."

S.D.P. Genel Başkanı Mehmet Ali AYBAR:

"Anlaşmada işçi sınıfının politik alanda vesayet altına alma amacı güdülüyor. Gerçekten Ecevit'le Türk-İş'in imzaladıkları anlaşma, politik ve sosyal uzantısı olan konularda hükümetle ortaklaşa hareket edileceği belirtiliyor. Kapitalist sistemi, şurasına burasına yama vurarak ayakta tutmaya çalışmaktadır. Şu halde sosyal ve politika konularında hükümetle ortaklaşa hareket edilmesi, işçi sınıfını burjuvazinin kuyruğuna takmak anlamına gelmektedir."

T.S.İ.P. Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet KAR:

"Sendikalar, işçilerin daha fazla ekonomik hak elde etme mücadelesinde başlıca silahlardır. Zaten işçiler için çekilmez hale gelmiş bu hayatın korunması, sendikanın amacına taban tabana zıttır. Hele ülkemiz gibi işçinin yarattığının üçte ikisinden fazlasının elinden alındığı bir sömürü cennetinde sendikanın ekonomik haklar mücadelesi çok daha önem kazanır."

./..

C.H.P. Genel Sekreter Yardımcısı Uğur ALACAKAPTAN:

"Hükümet ve Türk-İş, yalnız ekonomik savaşıma ağırlık veren sendikacılığın hem ülkeyi, hem sendikacılık hareketini hızla çıkmaza götürdüğü görüşünde birleşmişlerdir. Ancak, Toplumsal Anlaşmanın, işçilerin ulusal refahtan paylarını almalarını engelleme gibi bir amacı yoktur. Yalnızca, ülke ekonomisinin gerçeklerine uymayan aşırı isteklerin adaletli bir dengeye kavuşturulması ve emekçiler arasındaki dengesizliğin önlenmesi amaçlanmaktadır."

C.G.P. Genel Başkan Yardımcısı Sami TURAN:

"Asıl şaşılacak nokta, aşırı sol ile aşırı sağın bu anlaşmaya karşı aynı dili kullanmasıdır."

DİSK Genel Sekreteri Fehmi IŞIKLAR:

"Üst düzeyde varılan anlaşma, tabanın kabul edemeyeceği bir anlaşmadır. Bu anlaşma, sınıf işbirliğini savunan, sınıf uzlaşmacılığını bir kez daha sergileyen bir anlaşmadır. Bu anlaşmada en önemli yenilik, KİT'lerde çalışanlar için KİT'lere göre ayrı ayrı değil, bir bütün halinde yapılan yanlış pazarlıktır. Ve bu Çalışma Barışı adı altında sunulmaktadır.

DİSK, sömürünün olduğu yerde çalışma barışının olmayacağını bilirve bu tür anlaşmalara bu gözle bakar. Hükümetin halktan yana olacak girişimlerini destekleyeceğini açıklayan DİSK, aynı hükümetin işçilerin aleyhine sonuç verebilecek kararlarını da eleştirecek ve karşı çıkacaktır. Hükümet ile Türk-İş arasında varılan bu tür biçimsel anlaşmalar kağıt üstünde kalmaya mahkumdur. Bu tür anlaşmalar ister kamu işyerlerinde olsun, ister özel sektörde olsun, DİSK'i bağlamayacaktır".

MİSK Genel Başkanı Ömer Faruk AKINCI:

"Bu anlaşma Türk sendikacılığının ve işçi haklarının kayıtsız şartsız teslimine yeltenmek ise Halil Tunç da, Bülent Ecevit de yanılmaktadır. Çünkü Türkiye'de faşist devlet sendikacılığını yaratmak isteyen bu kişilere yürürlükteki yasalar imkân vermeyeceği gibi, Türk işçisi de böyle bir açmaza düşecek devrini çoktan geçmiştir. Türkiye'nin iç ve dış meselelerine hiç bir çözüm getiremeyen, beceriksizlikleri ve partizanlıklarıyla Türkiye'yi daha ağır bunalımlara sürükleyen ve sallanmakta olan bu iktidara Halil Tunç vasıtasiyle Türk işçisi koltuk değneği yapılmak istenmektedir. ./..

Başbakan Türk işçisini bölmek istiyor, nitekim Aliağa Rafinerisinde çalışanlarla, Tariş'te ve Çukobirlik'te çalışanlar bunların içindedirler. Ve bu gün Çukobirlik'te istenilenler olmadığı için tesisler iki ay önce "Revizyon" yalanıyle kapatılmış, 2 bin işçi boşta kalmıştır. Başbakan yalan söylüyor ve kendisini ispata davet ediyorum. İşçileri sendika değiştirmeye zorlamaktadır."

TİSK Genel Başkanı Halit NARİN:

"Ülkemizde bir ücret politikası oluşturulmak istenirken, hükümetin yalnız iki üst işçi kuruluşu ile, sadece kamu sektörü için bu konuyu görüşmesi fevkalade noksan bir tutumdur. Bu davranış hükümetin bütün millet adına ve bütün kesimler için milli bir sorumluluk taşıması ilkesini aksettirmemektedir.

Gerçek bir toplumsal anlaşma hür siyasi rejimlerin vazgeçilmez taraflarını teşkil eden hükümet- işveren - işçi arasındaakdedilebilir. Hükümetin bu yönde, milli düzeyde ekonomik ve sosyal hayatın ve tarafların tamamını kapsayacak şekilde çalışmalarını genişletmesini beklemekteyiz."

BASINDAN SEÇMELER

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri,

Toplumsal Anlaşma gibi önemli bir konuda basında geniş çapta eleştiriler olması doğaldır. Çeşitli yönlerdeki bu eleştiriler halen devam etmektedir. Bunların tamamına raporumuzda yer vermek mümkün olmadığına göre hiç değilse bir kısmını kısa küpürler halinde sunmayı yararlı buluyoruz.

Hürriyet Gazetesinde Metin Toker'in yazısı:

"...Anlaşma, çalışma hayatımızda hiç şüphe yok ki çok olumlu bir gelişmedir. Küçümsenecek tarafı yoktur. Ancak, bir ilk adımdır. Bir ilk adıma, aslında nihai belgeye verilecek ismin takılması doğru bir tutum değildir. Akıllıca bir tutum da değildir. Anlaşmaya çeşitli çevrelerden hemen tepkilerin gelmesi Ecevit'in, olaya başka kapsam yakıştırmaya kalkışmasından kaynaklanmaktadır. Bu çevreler kendilerinin atlandığını, tabanda olumsuz karşılanacak bazı kararlara dorukta varıldığını belirtmektedirler. Özel sektör işverenleri henüz boşluktadırlar. Özel sektörde gücü olan ve toplumsal uzlaşmanın aleyhinde, sınıf sendikacısı bir başka işçi konfederasyonu tedirgindir. Türk-İş yönetimini işçi sınıfının çıkarlarına ihanet etmekle suçlamaya başlamıştır. Diğer bir emekçi kütlesi, memurlar, Başbakanın ihtiyatsızca sarfettiği "işçilere dünyanın hiç bir ülkesinde ve rejiminde görülmemiş zamlar verilecek" sözünün kendilerine de uygulanmasını doğal görmektedirler. Gerçi abartma meraklısı Ecevit'in "görülmemiş zam" dediği, gerçek ücretlerin 1976 düzeyine getirilip orada dondurulmasından başka bir şey değildir ama, bu da memur maaşları kesiminde bir ayarlamayı gerektirmektedir.

Toplumsal anlaşma ancak işçi-işveren-hükümet üçlüsünün tam mutabakatından sonra bahiskonusu edilebilir ve bunda katalizör görevi hükümete düşer. Hükümetin katkısı, müdahalesi olmaksızın patron ve işçi sendikalarının serbest pazarlığı, ekonomileri ancak batağa sürüklemektedir. Bunu İngiliz İşçi Partisi'nin lideri Callaghan çok samimi bir şekilde dile getirmiştir. Demiştir ki:

"Gençliğimde uzun süre serbest pazarlığın faziletine inandım. Fakat tecrübe ispatladı ki bunlar mutlaka sosyal adalete veya sosyalizme varmıyor. O sistemde aslan, daima aslan payını koparıyor..."

./..

Toplumsal sözleşmenin ikinci adımını, işveren devletin kendi iş yerlerindeki toplu sözleşmeler için TÜRK-İŞ ile vardığı prensipler paralelinde bir anlaşmaya DİSK ile de varması teşkil edecektir. Modelin, genel esaslarını mutlaka koruması lâzımdır. Bir işveren kendi işyerinde bir sendikayla başka, öteki sendikayla başka toplu sözleşme yaparsa bu sadece sendikalar arası yarışa ve uzlaşmazlığa yol açar. Üçüncü adım işveren devlet değil, hakem hükümetin özel sektörde işverenle işçiyi biraraya getirmesi, modeli onlara da kabul ettirtmesi olacaktır."

Cumhuriyet Gazetesinde Prof.Bahri Savcı'nın yazısı:

"...Hangi nedenle olursa olsun, DİSK'in dışında kalmış olan bir anlaşma, gerçekten toplumsal olamaz. Bu nedenle de, tarihsel olamaz; emek tarihinin ve dolayısıyle de demokrasimizi işlerliğe kavuşturmaya tarihimizin gerçek dönemecini oluşturamaz. Yalnız Türk-İş ile yapılan bir anlaşmanın, üstün bir sayısal değeri olabilir. Fakat, onun içinde, şimdilik, sınıfsal bir dinamik, yoktur. Onun içindir ki bu anlaşma, şimdilik Türk işçi yaşamı için bir "kefil"den de yoksundur. Bu kefil deyimleyecek olan, bu kefil verecek olan "sınıfsal dinamik"ten başkası değildir. Ona dayanmayan bir anlaşma, toplumsal olamaz; çünkü emeği, gerektiğinde, bir demokratik özveriye de götüremez."

Son Havadis Gazetesinde Burhan Ulutan'ın yazısı:

"...Son üç seneden beri İngiliz Hükümeti, sosyal mukavele adını verdiği anlaşmalarla, yapıcı ve düzenleyici bir para ve maliye politikası izlemiş, ücret ve kâr artışlarını kademe kademe yüzde 10'un altına düşürmek, yatırımları, üretim artışlarını ve ihracatı hızlandırmak suretiyle 1975'lerde yüzde 25'i geçen yıllık fiyat artışlarını halen yüzde 7 civarına indirmeyi başarmıştır.

Ecevit-Tunç deklerasyonunda ise, "sosyal anlaşma" isminin hükümet için aceleye getirilmiş bir ucuz propaganda özentisi olduğu anlaşılacaktır. Ayrıca 1976 gelir düzeyi esas alınarak ücret artışlarının fiyat artışları oranına bağlanması, memnunlukla karşılanabilirse de daha önce Fransada uygulandığı biçimde enflasyon ve devamlı ücret artışlarını hızlandırıcı bir sonuç da verebilir."

./..

Hergün Gazetesinde Mustafa Karapınar'ın yazısı:

"ECEVİT-TUNÇ işbirliğinin ihanet belgesi açıklandı, açıklanacak. Sonuçları ise gazete manşetlerinde yer aldı.

Nedir önemli sonuç? İŞÇİ ÜCRETLERİ DONDURULACAK. Altında ise Başbakan'la TÜRK-İŞ yetkililerinin imzası. Bazıları ne düşünür bilemem ama, bu doğrudan doğruya Türk işçisine ihanet etmek ve onun Anayasa ile verilen haklarını elinden almaktır. Özellikle GREV hakkını ortadan kaldırmak. TÜRK-İŞ'in GREV hakkını ECEVİT'e satması ve dünya sendikacılık tarihinde utanç verici bir satış belgesinin daha yer almasıdır.

Ama bu satış belgesi kimi bağlayacaktır. İşçi ücretlerinin dondurulması, ikramiye ve tazminatların sınırlandırılıp vergilendirilmesi ve diğer konularda ECEVİT ile TUNÇ'un aldığı kararlara kim uyacaktır? Bir defa TUNÇ işçi kitlesini temsil yeteneği olmayan iflâs etmiş bir satıcıdır. Onun imzasını koyduğu kararlara TÜRK-İŞ içerisinden bile pek az sendika uyacaktır. Çünkü bu belge geriye doğru atılmış ve caydırıcı bir adımdır.

Bu adına ayak uyduranlar da aynı şekilde geriye doğru gitmiş olacaklardır."

Tercüman Gazetesinde Mukbil Özyörük'ün yazısı:

"...Bu"anlaşma" veya "sözleşme" memlekete veya Ecevit'e ne getirdi, bunu düşünelim, ama zannederim ki Halil Tunç'a adamakıllı birşeyler getirdi: Tekrar Kontenjan Senatörlüğü ile Genelkurmay savcılığındaki dosyanın şimdilik kapanmasını... Ve bu işin içinden, Halil Tunç'tan başka tek kişi kârlı çıkmadı. Bildiğiniz gibi MİSK de, DİSK'de bu "toplumsal" bilmemne'yi reddettiler. İş bu kadarla da kalmadı, bağımsız sendikalar da reddetti. Daha beteri, bir tanesi hariç, bütün Türk-İş sendikaları reddetti... Şimdi gazetenin biri, kapı kapı dolaşıp fitire toplar gibi, "Toplumsal Anlaşma" için fikir ve mütalâa sadakası topluyor. Fakat sütunlara geçirilen görüşlerin arasında bile "-Allah versin..." diyenler var.

Özel sektör tamamen dışarda, MİSK ile DİSK dışarda. Bağımsızlar dışarda. Türk-İş sendikaları dışarda. Peki, içinde kim var? Türk-İş Genel Başkanlığından ayrılmak üzere olan Halil Tunç ile düşmek üzere olan bir iktidarın başı. Yani, dostlar alış-verişte görsün..."

./..

Milliyet Gazetesinde Abdi İpekçi'nin yazısı:

"...Toplumsal Anlaşma'da işçilerin işyerlerinin, hatta ülkenin yönetiminde söz sahibi olmalarını öngören ülkeler vardır. Bunun yanı sıra yürürlükteki yasalarda işçiler lehine bazı değişikliklerin benimsendiğini belirten açıklamalar vardır.

Anlaşmaya karşı çakanlar bu noktalar üzerinde pek durmuyorlar. Tartışmayı ücret konusuna çekmek istiyorlar ve bu anlaşma ile ücretlerin sınırlandığını, dondurulduğunu ileri sürüyorlar.

Oysa anlaşmada oldukça esnek bir anlatımla yer alan ücret konusunda konan ilke %100'e varabilecek zamları öngörmektedir. Ücret artışlarının, fiyat artışlarının gerisinde kalmamasını güvence altına alma amacı kesinlikle belirtilmiştir.

Şimdi, %100'e kadar varabilecek olan, bazı hallerde bunun da üstüne çıkabilecek olan zamları "ücretlerin dondurulması" olarak tanımlamak gerçeğe uygun düşer mi?

Bildiğimiz kadariyle dünyadaki uygulamasında "ücretlerin dondurulması", son alınan ücret üzerinde olur. Üzerine hiçbir şey eklemeden... Ve yine bildiğimiz kadariyle bugün %100'e varan zam oranı hiç bir yerde yoktur.

Ama buna karşı haklı bir diyecek vardır;

Türkiyedeki fiyat artışları da son iki yılda %100'e yakındır. Dolayısıyle şimdi ücretlere yapılaaak o orandaki zamlar, işçilerin ancak satın alma güçlerini korumalarını sağlayacaktır. Oysa iki yıllık bir çalışma dönemi sonunda işçilerin durumlarını daha ileriye götürmeleri doğal bir haktır, adaletin gereğidir.

Bu gerçeği, Türkiye'nin genel ekonomik durumundan soyutlamak doğru olsa, bu düşünceler de doğru olurdu. Oysa öyle bir soyutlama gerçekçiliğe aykırıdır. O soyutlamaya dayanarak varılacak yargılar, yapılacak girişimler hatalı olacaktır. Ve o hataların zararlı sonuçlarını herkesten çok dar ve değişmez gelirli emekçiler çekecektir."

Cumhuriyet Gazetesinde İlhan Selçuk'un yazısı:

"Sendika ağaları, sömürülen emekçi yığınlarının yararına bir siyasal politika gütmüyorlar. Bunların ilkesi şudur:

- Ürretimi alırım, keyfime bakarım...

./..

İşte bu kafadaki sendika ağalarının Ecevit yönetimiyle anlaşmalarını ülkenin yararına ve demokrasi aşkına diye kamuoyuna sunmaları gerçeğe ters düşen bir uydurmadır. Yıllardan beri herkes biliyor ki Türk-İş denen örgütün yöneticileri, ne demokrasiyi düşünmüşlerdir, Ne de ulusal çıkarları... Türk-İş'in son on yıl süresinde politikası, sermaye iktidarlarından koparabildiklerince ücret koparmak siyasasında yoğunlaşmıştır. Ücrette anlaştıkları zaman, sendika ağaları, MC yönetimine eyvallah demişler ve tüm işçi sınıfının, büyük emekçi kitlelerinin, halkın, ulusun çıkarlarını hiçe saymakta en küçük bir sakınca görmemişlerdir.

Eğer Türkiye emekçi sınıfı siyasal bilinçlenme yolunda ülke politikasına ağırlığını koyabilseydi, Türkiye bugün 15 milyar dolar dış borçla, 4 milyar dolar dış ticaret açığıyla, emperyalizme bağımlı ve IMF'ye güdümlü bir ülke niteliğine düşer miydi?

Türk-İş yönetimi, yalnız kendi çatısı altında yaşayan emekçilerin siyasal bilincini boğmakla kalmamış, kendi çatısı dışında bilince kavuşan emekçilerin sesini kısmak için sermaye egemenleriyle işbirlikçilikte duraksamamıştır.

Şimdi işte bu politikanın iflâs çukurunda Ecevit hükümetine yanaşmak zorunda kalmıştır.

Bir işçi konfederasyonu düşünün ki MC yönetimine ne denli yakınsa, Ecevit yönetimine de o denli yakındır. Faşizan sağla nasıl işbirliğine girmişse, demokratik solla da işbirliğine girmeye heveslidir.

Niçin?

Çünkü Türk-İş'in kamu kesiminde örgütlendiğini biliyoruz. Kamu kesiminin yönetiminde artık MC değil, Ecevit hükümeti var. Tepeden yönetilen güdümlü sendikacılıkta bu gibi durumlarda kural şudur:

- Giden ağam, gelen paşam..."

Tercüman Gazetesinde Refik Sönmezsoy'un yazısı:

"Anlaşma metninde açıkça işçilerin gelir düzeyi 1976 yılına göre sabit tutulacaktır. Denilmektedir. Ayrıca 1977-1978 fiat artışları oranında bir zam öngörülmektedir. Ülkemizde gıda maddelerindeki artışların tespiti dışında hiç bir malın ve hizmetin fiat artışları ciddi şekilde yapılmamaktadır. Bu konuda kriter hükümet olacağına göre ve

./..

hükümet de ısrarla fiat artış oranını düşük gösterme eğiliminde bulunacağından ücret zamları için ileriye sürülen bu kaynak ne ölçüde gerçeği yansıtacaktır? Bunun yanı sıra 1979-1980 yıllarında meydana gelecek fiat artışları (sözleşme süresidir) ücret zamlarına ne şekilde yansıyacaktır? En önemlisi istihdam faktörü de ücret zammı hesabına dahil edilmektedir.

Kamu kuruluşlarına yeni alınacak her işçi toplu sözleşme zamlarını bir oran doğrultusunda düşürecektir. Bu faktörler gerçekçi şekilde dikkate alındığında kamu kuruluşlarında çalışan işçiler 1978 yılında alacakları zamlara rağmen 1976 yılındaki yaşama şartlarını arar hale gelmiş olacaklardır. Kısacası fiatların doludizgin gidişi karşısında hükümet işçi ücretlerini frenliyecektir. Bir bakıma Türk-İş lideri Halil Tunç ile CHP hükümeti, işverenlerin iddiası olan "Fiat artışlarına işçi ücretlerine yapılan zamlar sebep olmaktadır" görüşüne katılmaktadır."

Aydınlık Gazetesinde bir yorum:

"...Bu"Toplumsal Anlaşma", hükümetin işçi haklarına karşı giriştiği genel bir saldırıdır ve hükümet, tehditlerle, pazarlıklarla bu saldırıyı bütün işçi kesimlerine yaymaya çalışmaktadır.

Durum buyken, anlaşmanın işçi sınıfının çıkarlarını çiğneyen yüzünün açığa çıkması karşısında, hükümetin sadık koruyucusu rolünü üstlenen bazı çevreler olmadık cambazlıklar yaparak hükümeti temize çıkarmaya çalışıyorlar. Bunlar hükümeti bırakıp, sadece Türk-İş'i eleştiriyorlar, eşeği değil semeri dövüp duruyorlar. Örneğin Cumhuriyette İlhan Selçuk şöyle yazıyor: "Türk-İş denen örgütün yöneticilerinin, Ecevit yönetimiyle anlaşmalarını ülkenin yararına ve demokrasi aşkına diye kamuoyuna sunmaları gerçeğe ters düşen bir uydurmadır."

Oysa gerçek nedir? Hükümet Türk-İş'i bu anlaşmaya zorlamış ve Türk-İş'de, işçi haklarına karşı tezgâhlanan saldırıya ortak olmuştur. Ama İ.Selçuk'a bakarsanız Türk-İş'i anlaşmaya zorlayan hükümet değil de Hükümeti zorlayan Türk-İş! İşçi ücretleri 1976'daki seviyesinde dondurup, sonra da "görülmemiş artışlar sağladık" demekten alâ gerçeğe aykırı uydurma olur mu?

Öte yandan bazı sendikalar da, hükümeti bir yana bırakıp sadece Türk-İş'e çatıyorlar. Bunun ardında da işçi haklarını düşünmekten çok sendikal rekabetin körüklenmesi isteği var. ./..

Halkın çıkarlarını savunmak için herşeyden önce dürüst olmak, gerçekleri açıkça ortaya koymak gerek. İşçi haklarına karşı bu saldırıyı tezgâhlayan hükümet değil mi? Bu işin başında hükümet yok mu? Ecevit hükümeti, işçi ücretlerini dondurarak, Toplu sözleşme ve Grev hakkını askıya alarak ve iş güvenliğini ortadan kaldırarak, MC'nin yapamadıklarını yapma yolunda yeni bir adım daha atıyor. Ekonominin geleceğini IMF'ye, ekonomik kaynakları Sovyetler'e ipotek eden Ecevit, işçi haklarından başka göz dikecek birşey bulamıyor.

Ecevit, seçim meydanlarında "işçilere, toplu sözleşme ve Grev hakkını ben verdim" diye övünüyordu. Şimdi de herhalde "ben verdim, ben alırım" diye düşünüyor. Ecevit'in yanılgısı da bu.

Bu hakları işçilere kimse bahşetmedi. İşçi sınıfı zorlu mücadelelerle söke söke kazandı. Aslı astarı olmayan şatafatlı sözlerle, kuru sıkı tehditlerle de terketmeyecektir."

Milliyet Gazetesinde Prof.Kenan Tunçomağ'ın yazısı:

"Bu, Toplumsal Anlaşmanın hukuksal içeriği nedir?

Toplumsal Anlaşma hukuki bir borç (yükümlülük) yaratmaktan çok, ahlâki bir borç yaratmıştır. Bu anlaşma tanınmış bir deyimle "centilmen anlaşması" olarak da nitelenebilir. Şu halde, bu anlaşmaya aykırılık, kural olarak, hukuksal bir sorumluluk doğurmaz. Ama, hemen eklemekte yarar vardır, bir anlaşmadan iyi bir sonuç alınabilmesi için, onun mutlaka hukuksal bir sorumluluk yaratması da gerekmez. Bu, özellikle İş Hukuku alanı için geçerlidir.

Toplumsal Anlaşma'nın amacı, anlaşma içinde de açıkça belirtildiği gibi, işçi haklarını kısıtlama değildir. Zaten böyle (ya da benzeri) bir anlaşmayla işçilere tanınmış yasal hakların kısılması ya da askıya alınması olanaksızdır. Toplumsal Anlaşmanın amacı, bazı noktalarda tıkanmaya doğru giden Türk İş Hukuku sistemine, bir işlerlik kazandırmaktadır.

Hükümet ve Türk-İş'in üzerinde anlaştıkları birinci ilke, işçi ücretlerinin "1976 toplam işçi gelir düzeyinin toplu sözleşme yürürlük süresindeki fiyat artışları ile kuruluştaki istihdam artışı da dikkate alınarak bulunacak gelir düzeyinde" tutulmasıdır. "

GENEL DEĞERLENDİRME

Yönetim Kurulunun Sayın üyeleri,

TOPLUMSAL ANLAŞMA'nın başlangıç kısmında amaç açıkça belirlenmiştir. Bu amaç şudur: Demokratik çalışma yaşamının, demokrasiyi ve ekonomiyi güçlendirecek, kalkınmayı sağlıklı ve dengeli olarak hızlandıracak, refahı toplumun tüm kesimlerine yayacak ve hakça bir düzeni gerçekleştirecek yönde gelişmesini güvence altına almak. Anlaşmanın özü, budur.

Böyle olduğu halde Toplumsal Anlaşmayı orasından, burasından ele alarak ayrıntılar üzerinde fikir yürütmek iyi niyetle de olsa tutarlı bir davranış olamaz. Bu tür eleştiriler anlaşmanın amacını saptırmak ve yozlaştırmak düşüncesinde olanlara yarar sağlayabilir.

Adından da belli olduğu gibi bu bir "Toplu İş Sözleşmesi Anlaşması" değil, "Toplumsal Anlaşma"dır. Buna rağmen gerek politikacılarımızın ve gerekse basınımızın bu anlaşmaya yönelen olumlu veya olumsuz tüm eleştirilerde genel olarak anlaşmanın geniş kapsamı bir kenara bırakılmıştır. Böylece, eleştirilerin toplu iş sözleşmeleriyle sınırlı kaldığı söylenebilir.

Aslında "Toplumsal Anlaşma", Hükümet ile Türk-İş arasında geniş kapsamlı bir işbirliğini amaçlamaktadır. Toplu iş sözleşmesi bu anlaşmanın sadece bir bölümüdür. Eleştirilerin bir noktada yoğunlaştırılması, konuyu amacından saptırmak isteyen bir kısım çevrelerin yanında toplu iş sözleşmesi sorununun her zaman güncelliğini koruyan aktüaliteye yatkınlığı ile de açıklanabilir.

Türk-İş'in gerçek amacı, iş barışı ve iş hayatımız ile ilgili bütün konularda işbirliği yapmak, bunu yaparken de insiyatifi ve etkinliği elden bırakmamaktır. Toplumsal Anlaşmayla yönetime katılmaktan tutun da, plânlamaya kadar her türlü ekonomik ve sosyal davranışta Türk İşçi Hareketine etkinlik kazandırılmıştır.

Toplumsal Anlaşmayı iyiniyetli eleştirenlerin yanında bilinçli olarak yanlış değerlendirenlerin bulunduğu da açıktır. Bu değerlendirmelerin bir takım politik çıkar ve seçenekler doğrultusunda bulunduğu da bilinmektedir. ./..

Toplumsal Anlaşma sonucunda kamu kesiminde müzakereleri kesilmiş, uyuşmazlıklara gidilmiş, hatta grev uygulaması başlatılmış işkolları dahil olmak üzere 18 işgünü içinde 9 işkolunda 15 toplu iş sözleşmesi imzalanmıştır. Bu küçümsenmeyecek bir gelişmedir.

Bu sayılanlardan ayrı olarak ve raporumuzun düzenlendiği tarihe kadar imzalanan sözleşmelerin sayısı ise 8 dir. Bu sayıya en son TEK Genel Müdürlüğü ile anlaşmaya varan Tes-İş Federasyonu da dahil edilmiştir. Anılan Federasyonun sözleşmesinde çıkan uyuşmazlık, biraz uzun sürmekle birlikte sonunda tıkanıklık giderilmiş ve anlaşma sağlanmıştır.

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri,

Bu sayılan sözleşmelerin büyük çoğunluğu işçinin önünde ve onun onayı alınarak akdedilmiştir. İmzalanan sözleşmelerden işçilerimiz memnundur. Aslolan da bu anlaşmayı devamlı ve bilinçli olarak yanlış değerlendirmeye çalışan bazı çevrelerin değil, sözleşmeden yararlanan işçilerimizin memnun olmasıdır. Anlaşmanın imzalanmasından bugüne kadar akdedilen toplu iş sözleşmelerinden, 300 bini aşkın kamu işçisi yararlanmış bulunmaktadır.

Toplumsal Anlaşma, daha önce de açıklandığı üzere, ücretleri dondurma veya ücret zamlarını sınırlandırma gibi bir amaç şöyle dursun, aksine kamu kesiminde toplu iş sözleşmelerinin derlenip toparlanmasını, kamu işçileri arasında ücret ve sosyal haklar yönünden büyük farklılıklar yaratan ayrıcalıkları ortadan kaldırmayı ve işçinin işyeri yönetimine etkin biçimde katılmasını amaçlamaktadır.

Toplumsal Anlaşmayı devamlı şekilde yanlış değerlendirenlere göre Türk-İş aldatılmıştır. Ciddiyetle bağdaşmayan bu iddialara verilecek cevap şudur: Türk-İş aldatılmamıştır ve Türk-İş aldatılmayacaktır. Çeyrek yüzyılı geçen engin tecrübesi, yöneticisi ve uzman kadrolarıyla temsil etmekle şeref duyduğu Türk işçisinin sadece yararına çalışmıştır. Türk-İş, şerefli geçmişinde işçi yararına çalıştığının sayısız örneklerini vermiştir ve vermeye devam edecektir.

Şurası kesinlikle bilinmelidir ki, işçiyi işçi kadar düşünüp savunacak ve haklarını ezdirmeyecek başka bir kuruluş yoktur. Türk-İş, Türk işçisinin şerefli bir temsilcisi olarak bu görevini yerine getirmekte ve sürdürdüğü çalışmalarla temsil ettiği kitleye yeni hizmetler götürebilmenin tasası ve kıvancı içinde bilinçli çalışmalarını sürdürmektedir. ./..

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri,

Türk-İş 10.Genel Kurulu sırasında bugünkü Hükümet Başkanı Sayın Ecevit'in yaptığı konuşma hatırlardadır. Ecevit, bu konuşmasında Türk-İş'in partilere sorması gereken soruları sıralamıştı.

Ecevit, "Devlet yönetimine işçiyi katacak mısınız, katmayacak mısınız, katacaksanız ne zaman katacaksınız" diye sormuş ve konuşmasını şöyle sürdürmüştü:

"Tabii çalışanların yönetimine ve sorumluluğuna değinildiği vakit de kamu iktisadi kuruluşlarından plân doğrultusunda çalışmaları gerekecektir. Ama bu noktada bir başka soru daha sorması gerekir Türk-İş'in partilerden: "Kalkınma plânları ve yıllık programlar hazırlanırken, Türk-İş ile beraber hazırlayacak mısınız? İşçi hareketi ile birlikte hazırlayacakmısınız plânları?" Bu sorunun da cevabı alınması gerekir. Bir başka soru: "Temel sanayileri işçi hareketi ile birlikte, sendikalarla birlikte kurmaya razı mısınız, değilmisiniz? Razı iseniz motor sanayiinde bunun kanıtını vermeye hazır mısınız, değilmisiniz? Bunun sorusunu sormak gerekir. "İşçiden tasarruf bekleyenler, Türkiye'de kredi düzeninin işleyişinde işçilerin hükümet ile birlikte söz sahibi olmasına razı mısınız, değilmisiniz?" Bu soruyu sormalısınız. "Evet razıyız" derlerse, "Bunun ilk kanıtını, adında işçi kelimesi bulunan İşçi ve Sanayi Yatırım Bankasında vermenizi bekliyoruz" demelisiniz. Ve nihayet "Hükümetin önemli bütün kararlarında sosyal, ekonomik, siyasal Türk işçi hareketi ile dayanışma halinde ve danışma halinde olmasını kabul ediyor musunuz?" diye soru sormalısınız."

Bülent Ecevit, konuşmasının bu bölümünü şöyle tamamlamıştı:

"Şimdi huzurunuzda bu soruların hepsine, Cumhuriyet Halk Partisi adına kendi cevabımı veriyorum: Hepsine evet, evet, evet diyorum, arkadaşlar."

Değerli Yönetim Kurulu Üyeleri,

O zamanki muhalefet lideri ve bugünkü Başbakan Sayın Ecevit'in bu konuşmasının izleri imzaladığımız TOPLUMSAL ANLAŞMA'nın metninde aynen görülecektir. ./..

İşçinin yönetime etkinlikle katılması, plânlamanın Türk-İş'in görüşü alınarak hazırlanması, motor sanayiine Türk-İş'in katılması ve her türlü ekonomik ve sosyal harekette Türk İşçi Hareketine etkinlik kazandırılması Toplumsal Anlaşmanın gereği haline gelmiştir. Bir bakıma 10.Genel Kurulumuzdaki konuşma ile yapılan anlaşma arasında bir paralellik ve tutarlık görülmesi güven vericidir.

Toplumsal Anlaşma ile amaçlanan ilkeleri bütünüyle gerçekleştirebilmek, Türk-İş'in ve Türk işçisinin başarısı olacaktır.

Sayın Üyeler,

Daha önce de belirttiğimiz gibi bu anlaşma yanlızca toplu iş sözleşmelerini bağıtlamak için düzenlenmiş değildir. Ülkenin tüm sorunlarının çözümünde işçi kesiminin görüşlerini almak ve görüşler doğrultusunda çözümler aramak suretiyle işçi kesiminin desteğini sağlamak, anlaşmanın önemli bir ilkesidir.

Kalkınmanın işçi kesiminin desteği dışında başarıya ulaşamayacağı hükümetçe kabul edilmiştir. Öte yandan kalkınmanın temel yükünü taşıyan işçilerin desteğindeki kalkınma plânlarının başarıya ulaştığı tüm dünyada görülmüştür. Hükümetin, işçi kesiminin desteğine verdiği önem, şüphesiz ki sevindirici bir gelişmedir.

Toplumumuzun bazı kesimlerinde hak ve özgürlüklerin geniş bir şekilde kullanılmasının yanısıra, sorumluluktan kaçınma alışkanlıklarının da yaygınlaştığı bilinmektedir. Bugün anarşi olsun, ekonomik çıkmaz olsun bütün bu konularda hakların yanında sorumluluklar da bilinçli bir şekilde kullanılabilseydi, ülkemiz bugün içinde bulunduğu bu iki önemli ana sorunla karşı karşıya kalmazdı.

Türk-İş topluluğu Anayasanın öngördüğü hakları kullanırken sorumluluğunu da eş değerde görecektir ve bu sorumluluktan hiçbir zaman kaçmayacaktır. Ulusal çıkarların başladığı yerde kişisel çıkarlar bitmelidir.

Toplumsal Anlaşma ile ilgili bölümü Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç'un sözleriyle tamamlıyoruz:

"Açıkça ifade ederim ki, ülkemizin kalkınmasında temel yükü taşımaya devam edeceğiz. Sorumlulukları paylaşacağız. Özellikle hükümetin

./..

sosyal ve ekonomik politikaları oluşturulurken, işçi kesiminin görüşlerinin alınması, gerçekten ülkede çalışma barışını sağlayıcı bir netice olarak ortaya çıkacaktır. Bu görüşmeleri yanlız kamu kesiminde değil, özel kesimde Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ile sürdürmeye kararlıyız ve görüşmeye açığız.

Türk-İş topluluğu, demokratik bir topluluktur. Kendi içinde demokrasiyi içine sindirmiştir. Gizli kapaklı hiç bir şeyimiz yoktur."

DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI
HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Yönetim Kurulunun
Sayın Üyeleri

Geçtiğimiz son aylarda en yoğun çalışmalardan biri de Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı hazırlıkları üzerinde olmuştur.

Türkiye çapında yapılan hazırlıklar Dördüncü Beş Yıllık (1979-1983) dönemi kapsıyacak plân için bir strateji hazırlanmış ve Bakanlar Kurulunda yeniden ele alınarak son şekli verilmiştir.

STRATEJİ:

Stratejinin yayınlandığı 31.Ağustos.1978 Tarih, 16393 Sayılı Resmî Gazete kesimlerle yapılan toplantıya hazırlık maksadıyla tüm teşkilâtımıza gönderilmiştir.

Stratejinin belli başlı ve çalışma hayatıyla ilgili bölümlerini şöylece özetliyebiliriz:

Uzun Dönemli Kalkınmanın ve Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânının hedefleri veStratejisi

Ekonomik Hedefler:

- Gelişme bir bütün olarak kabul edilmiş, daha önceki dönemlerde olduğu gibi sosyal gelişme ekonomik gelişmenin bağımlı değişkeni olmaktan çıkarılmıştır.
- Geçmiş dönemlerdeki piyasa mekanizmasının etkinliği yerine, plân mekanizmasının etkinleştirilmesi hedef alınmıştır.
- Kalkınma hızı yılda ortalama %8 olarak kabul edilmiş ilk iki yıl ortalaması %8'in altında, sonraki üç yıl ortalaması %8'in üstünde olacaktır.
- Gelişme dinamik istikrar içinde hızlandırılacaktır.
- Ulusal kaynaklardan yararlanma oranı yükseltilecek, öncelikle enerji darboğazı aşılacaktır.
- Uluslararası ekonomik ilişkiler, Türk ekonomisinin bağımlılaşmasını önleyecek biçimde çok unsurlu dengeye dayandırılacaktır.
- Dış ödeme gücünü artıracak hızla yükseltecek önlemler alınacaktır.
- Ulusal ekonominin kendi kendine yeterliliği yükseltilecektir.

Toplumsal Hedefler:

- İşsizlik sorununa, teknolojik gelişme ile çelişmeyen çözümler getirmek.

../.

- Kişiler, toplum kesimleri, bölgeler ve yöreler arasında gelir dağılımı dengesizliklerini gidermek,
- Katılım, yetki ve sorumluluk dağılımını yaygınlaştırmak, toplum gereksinmelerine uygun bir toplum yapısı ve kamu yönetimi oluşturmak.
- İç güvenliği ve adaleti etkinleştirmek,
- Eğitim, sağlık ve diğer haklardan herkesin adil biçimde yararlanmasını sağlamak,
- Hakça bir gelir-fiyat ilişkisi kurmak.

Araçlar:

Stratejinin belli başlılarını seçtiğimiz bu hedeflere ulaşmak için kullanılacak araçlar bölümünde seçilen araçların ekonomik-sosyal-siyasal bütün içinde hepsinin birbirine bağlı ve etkileyici olarak nasıl kullanılacağı genişçe bir biçimde düzenlenmiştir.

Örneğin; vergi düzenlemelerinin yapılması ve bunun gelir dağılımını düzeltici olması yanında, kamu gelirlerini artırması buradan elde olunacak fon ile kamu sektörüne öncelik verilen yatırımlar, bunlar içinde enerji başta olmak üzere temel sanayi ve alt yatırımlarına yöneltilmesi, yer olarak doğuya öncelik vermekle bölgeler arasında dengesizlik gidermeye adım atılması ve gelişmeyi sağlıyacak temel yatırımların ve istihdam olanaklarının kamu sektörünce açılması...gibi.

Bu araçlar arasında özellikle "spekülatif kazanç ve aşırı kâr"a karşı önlemler alınması uzun süredir savunduğumuz görüşümüzün bir sonucu olarak değerlendirilmelidir.

Sayısal Hedefler:

Stratejinin son bölümünde yer alan sayısal hedefler ise şöyle sıralanabilir.

- Gayrî safî milli hasıla 1978 piyasa fiyatlarıyla yılda ortalama %8 artacak,
- Sanayide %12, Tarımda %5, ortalama yıllık gelişme sağlanacak,
- Sanayi içinde imalât sanayiinin üretimi yılda %11 hızla gelişecek,
- Madencilik ve enerji üretimi yılda ortalama %15 artacak,
- DBYP döneminde yatırım 1,5 trilyon dolayında artacak,
- Sabit sermaye yatırımlarının %12'si tarıma, %44'ü sanayie, %44'ü hizmetler sektörüne yapılacak,
- İç tasarruf yılda %16'dan, %21'e yükseltilecek,
- Kamu tasarrufları yılda %20 artırılarak 1983'de 1978 düzeyinin 2,5 katına çıkarılacak.

../.

Bugün için kalkınmanın otomatik olarak istihdam sahaları açtığı ve sosyal kalkınmayı da beraberinde getirdiği şeklindeki serbest kalkınma teorileri geçerliliklerini tamamen kaybetmiş bulunmaktadır. Zira, katı sosyal ve kurumlaşmış bünye ile büyük şirketler, sermaye sahipleri ve toprak sahiplerinin büyük ekonomik gücünü yeniden düzenlemek, sadece kalkınma ile elde edilememektedir. Bu nedenle plân, öngördüğü hedeflere kısa ve uzun vadede ulaşabilmek için bazı özel seçilmiş önlemler getirmelidir.

Bu özel önlemleri şöyle sıralıyabiliriz:

- Hükümet öncelikle ve ivedilikle fiyatları denetliyecek bir sistem getirmelidir. Zira bugün için kontroldan uzak bir şekilde uygulanan fiyat artışları enflasyonu ve kalkınmayı etkilemektedir.
- İstihdam yaratma olanaklarını araştırmak, koordine etmek ve özellikle iş arayanlarla dar gelir gruplarına yardımcı olmak amacıyla hükümet acilen üçlü (Hükümet-İşçi-İşveren) bir Komisyon oluşturmalıdır. Bu Komisyon devlet plânlama teşkilâtı ile diğer ilgili hükümet ve yerel yönetim ile sıkı bir işbirliği içinde çalışmalıdır.
- İşgücü piyasasını düzenliyecek İş ve İşçi Bulma Kurumu (İİBK) büyük bir ölçüde genişletilmeli ve üçlü bir yönetim altına alınmalıdır. İİBK herşeyden önce iş arayanların ihtiyaçlarına süratli ve etkin bir biçimde cevap verecek hale getirilmelidir. İİBK'nun yeni düzenlemesi altında ayrıca bir de istihdam yaratma ünitesi kurulmalıdır. Bu ünite özellikle yerel yönetimlere, kamu ve özel işyerlerine yeni açılacak olan işyerlerine istihdam olanakları ile istihdam programları ve bunların uygulanması konusunda yardımcı olacak bir biçimde finansman ve insangücü kaynağına sahip olmalıdır. Özellikle İİBK çerçevesinde işe yerleştirme hizmetleri genişletilmeli ve sendikalarında katkısı ile iş arayanlara boş işler süratle etkin bir biçimde intikal ettirilmelidir.
- Talebin düşük olduğu ve üretim kapasitesinin tam olarak değerlendirilmediği bir ortamda kârlılığın daha fazla yatırımlara yol açmıyacağı gözönüne alınarak hükümet kanalıyla yürütülecek bir yatırımı teşvik sistemi düşünülmelidir. Ancak bu teşvikte işyerlerininde fiilen katkıda bulunması sağlanmalıdır. İşyerlerin kârlarının bir kısmını oluşturulacak bir fona yatırmalı ve bu fonun yarısı Merkez Bankasında bloke edilmelidir. İşverenlere bir kolaylık için bu fonun vergiden düşülmesi düşünülebilir. Fon üçlü komisyon ile İİBK tarafından Devlet Plânlama Teşkilâtının da katkısı ile işyerlerinde istihdamı artırıcı programlarının başlatılmasında finansman

../.

kaynağı olarak kullanılmalı ve bu arada özellikle istihdam koşullarının geliştirilmesi programlara ele alınmalıdır. İşyerlerinde uygulanacak bu tür programlara mahalli sendikaların mutlak surette katkısı sağlanmalıdır.

- Çokuluslu şirketler ile dış sermayenin ülkemize akışını ve işleyişini kontrol etmek üzere millî bir yatırım kontrol sistemi oluşturulmalıdır. Bu sistem içinde mevcut ILO kararları çerçevesinde sendikaların temsil edilmesine özen gösterilmelidir. Çokuluslu şirketlerin yerel şartların gerektirdiğinden daha fazla olarak sermaye-yoğun bir şekilde işlemelerine izin verilmemelidir. Diğer bir deyişle dış sermaye kaynaklarının ülke içindeki sermaye ve işgücü kaynakları ile uyumu sağlanmalıdır. Yabancı sermaye kaynaklarının işlevleri içinde ülkemizin büyük gereksinmesi olan bazı meslekleri eğitici çalışmalarda bulunması sağlanmalıdır.
- Hükümet, uygun teknolojinin saptanması ve uygulanmasını sağlamak amacıyla bir araştırma kuruluşu oluşturmalıdır. Bu kuruluş, istihdam yaratıcı programların uygulamasında en uygun teknolojinin ve sermaye-emek dengesinin sağlamasında büyük bir rol oynamalıdır. Çalışma çevresinin ve ortamının geliştirilmesi ile işin insan kabiliyetine en iyi bir şekilde uydurulması araştırmalarını yapacak olan bir kuruluş aynı zamanda hükümet ile sendikalara işyerlerinin yatırımı ve dışarıdan gelecek yeni teknoloji konusunda danışmanlık görevini yerine getirmelidir.

TÜRK-İŞ, Döndüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı taslağında çalışma sorunları ile ilgili bölümde:

"Çalışanların millî gelirden adil bir pay almalarını sağlayacak düzenlemeleri yapmak, çalışanlardan toplu sözleşmeleri ve sendikalı çalışma koşullarına kavuşmamış çoğunluğu bu haklardan yararlandırmak temel ilkedir." biçiminde düzenlenerek temel alınan bu ilkenin gerçekleşmesi için yapılacak her girişimin en büyük desteği olacaktır.

Toplumsal Anlaşma içeriğinde bulunan önlemlere plân taslağının bu bölümünde ve diğer ilgili bölümlerinde yer verilmiş olmasını da memnunlukla karşılamaktayız.

Esasen anlaşma, işbirliği ve danışma temeli üzerine oturtulduğundan, ümid ederiz ki, plânın son ve detaylı şekli düzenlenirken de bu temel ilke gözönünde bulundurulacaktır.

Çok önem verdiğimiz bu noktayı altını çizerek belirttikten sonra çalışma sorunları bölümünün detayına girebiliriz.

../.

Maddeler halinde sıralanmış bulunan önlemler içinde, üzerinde durmak istediğimiz üç tedbir hakkında aşağıdaki görüşleri DPT yetkililerinin dikkâtine sunmak isteriz.

- Asgarî Ücret Tesbit Yönetmeliğinde işçi ailesinin gereksinmesi için bir hüküm bulunmadığından dolayı şimdiye kadar komisyon müzakerelerinde işçi kesimi mücadele vermiş ve bu temel ilkeyi ancak son tesbitte tam anlamıyla olmasa da gerçekleştirebilmiştir.

  Bu anlamda plân taslağında; "Yönetmelikte işçi ailesinin gereksinmesini de karşılayacak biçimde değişiklik yapılarak yeniden düzenlenecektir." şeklinde ifâde edilen önlemi içtenlikle desteklemekteyiz.

  Ancak, Komisyonun meydana geliş ve karar almasında şimdiye kadar bir aksaklık veya eksiklik bulunmamaktadır. Uluslararası ilkelere de uygun olarak düzenlenmiş bulunan üçlü sistem, hiçbir asgarî ücret tesbitinde sorun olmadığı gibi yönetmeliğin en iyi işleyen hükümlerinden biridir.

  Bu nedenle; işçi ailesinin gereksinmesi için yapılacak değişiklik dışında bir başka yeniden düzenlemeye gerek görmüyoruz.

- Plân taslağı özetinde "Kıdem Tazminatı Fonu Kanunu Tasarısı, İşsizlik Sigortası Kanunuyla birlikte çıkarılacaktır." şeklinde ifâde edilen önlem konusundaki TÜRK-İŞ önerisi şöyle özetlenebilir:

  Prensip olarak böyle bir düzenlemeye bazı hallerde gereksinme duyulduğundan,karşı olmak mümkün değildir.

  Ancak bu konu, Konfederasyonumuzun yıllardır üzerinde titizlikle durduğu ve çok değişik şartlarda, çok çeşitli uygulamaların söz konusu olduğu çok yönlü bir düzenlemeyi gerektirmektedir.

  Bu nedenle taslakta çok özet olarak ele alınmış bulunan bu önlemin genişletilmesi sırasında TÜRK-İŞ'le birlikte bir çalışma yapılması ve daha sonra yapılacak yasa düzenlemesinde de işbirliği yapılması, ileride doğabilecek sorunları ve yanlışlıkları önleme bakımından gereklidir.

- Yurddışında çalışan işçilerin "tasarrufları, devlet güvencesi altındaki şirketlere ortak olmaları sağlanarak değerlendirilecektir." denilen tedbirdeki devlet güvencesine ilâveten "kâr garantisi" ve "istihdamda öncelik"de eklenmelidir.

  Bilindiği gibi 1963'den bu yana tüm görüşmelerde TÜRK-İŞ bu öneriyi ileri sürmüştür.

../.

Yurddışındaki işçilerimizle yaptığımız temaslarda bu önlemlerin bu gün de en etkin ve geçerli önlemler olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak bu bölümde bu üç nokta dışında diğer tedbirler özellikle uygulaması ve denetiminde işbirliği de yapıldığı takdirde en büyük desteği Konfederasyonumuzdan görecektir.

Plân taslağının sosyal güvenlik bölümünde eksikliği hissedilen en önemli tedbir "sosyal güvenlik kuruluşlarının malî, idarî ve yasal yönden birleştirilerek bütünlüğe kavuşturulması"dır. Bu tedbir daha önceki plânlarda yer aldığı halde gerçekleştirilmemiş, bu defa da sadece standartlaştırma ile yetinilmiştir.

Her ne kadar bir önlemin plânda yer alması gerçekleşmesi için yeterli olamıyorsa, biz bu anlayışı bu plândan beklemek istemediğimiz için gerçekleşmiyecekse o takdirde bir başka alternatif öneriyi de dikkâte sunmak isteriz.

Sosyal Sigortalar Kurumunun yapısında bazı değişiklikler getirilerek Genel Kurulun etkin duruma getirilmesi, tüm girişimlerinde işçi kesiminin yönetime hakim kılınması TÜRK-İŞ'in önemle üzerinde durduğu önerileridir.

Dördüncü Beş Yıllık Plân döneminin geçmiş onbeş yıllık tecrübeden edinilen bilgi ile mevcut potansiyeli en iyi değerlendiren dönem olmasını, plân fikrine en önce ve en çok inanan işçi sınıfı arzulamaktadır.

- Türkiye'nin yapısında yeniden düzenlemeler yapılması,
- Sanayileşmenin, kalkınmayı sağlıyacak ve istihdamı artıracak biçimde yeniden düzenlenmesi,
- Enflasyonun durdurulması,
- Gelir dağılımının düzeltilmesi,

başta olmak üzere yeni plân döneminden işçinin beklediği gelişmelerin sağlanması amacıyla TÜRK-İŞ,

Devlet Plânlama Teşkilâtına yardımcı ve destek olmayı ve ilk adımı bugün atılmış olan işbirliğinin, hazırlıkların sonuna kadar sürmesi uygulama ve denetiminde de güç birliği yapılmasını önermektedir."

../.

Sayın Yönetim Kurulu Üyeleri,

Aynı toplantının öğleden sonraki oturumunda DYF-İş Temsilcisi Şerafettin AKOVA ve Maden Federasyonu Temsilcisi Nizamettin ÖZKAN, kendi sektörleri ile ilgili görüşlerini açıklamışlardır. DPT yetkililerinin bu görüşler üzerinde yaptıkları açıklamalar ile bu iki sektör temsilcilerinin önerilerinin aynen kabul edildiği ve konular üzerindeki isabetli görüşlerini almaktan memnunluk duydukları belirtilmiştir.

Çeşitli bilim çevrelerinden gelen öğretim üyelerinin de belirttiği gibi TÜRK-İŞ'in Plânın yaygınlaştırılması konusunda girişimlerde bulunması, Plân hazırlıklarında sürekli işbirliği yapması konularında görüş birliğine varılmıştır.

MEVZUAT ÇALIŞMALARI

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri,

Mevzuat Komisyonu toplantıları uzun süreden beri yapılamamaktadır. Gerek Komisyon ve gerekse Hukukçuların yapacağı ön hazırlıklar, ilgililerin toplantıya gelmemeleri nedeniyle gerçekleştirilememektedir. Bununla birlikte ivedi durumlarda İcra Kurulu olarak gerekli değerlendirmeler yapılmakta ve mevzuatla ilgili çeşitli çalışmalar sürdürülmektedir. Dileğimiz en kısa zamanda Mevzuat Komisyonunun hızlı bir çalışma temposu içine girmesidir.

VERGİ REFORM YASASI VE TBMM'NİN OLAĞANÜSTÜ TOPLANTIYA ÇAĞRILMASI:

Bilindiği gibi Anayasa'nın 62. Maddesinin yurttaşlara tanıdığı hakkı kullanarak TBMM'nin tatile girmesi sonucu yasalaşamayan Vergi Tasarilarının bir bölümünün yasalaşması için Millet Meclisinin olağanüstü toplantıya çağrılması konusunda bir imza kampanyası başlatılmıştır.

Ancak diğer birçok konuda olduğu gibi bu konuda da TÜRK-İS'in amacının çarptırılması için çeşitli kampanyalar yürütülmüştür. Hatta siyasî partilerimize yapılan başvurular bile yanlış değerlendirmelere neden olmuştur. Vergi Tasarısının karşısında olanlar, bu konuda TÜRK-İŞ'in de karşısında olacaklarını ifâde etmişlerdir.

Aslında TÜRK-İŞ Vergi Tasarılarının tümünün aynen kanunlaşması gibi bir talepte bulunmamıştır. TÜRK-İŞ Sadece üç nokta üzerinde durmuştur:

1. Özel indirim hadlerinin rakkam olarak değil, kavram olarak Asgarî Ücrete eşit tutulması,
2. Fer'i ücret tanımlamasının tasarıya yeni bir düzenleme getirilerek işçi aleyhindeki hükümlerinin çıkarılması,
3. Ücretlilerle beyannameye tabi vergi mükellefleri için ayrı tarifelerden vergilendirmeye gidilmesi.

Daha açık bir şekilde konuyu ifâde edebilmek için Millet Meclisi Başkanlığına sunulmak üzere hazırlanan dilekçenin olağanüstü çağrıyı gerektiren ilgili bölümünü aynen bilgilerinize sunuyoruz:

"1- Meclisteki tasarıyla gerçek ücretlerin vergilendirilmesinde uygulanan özel indirim haddinin yükseltilmesi, görünüşte olumlu bir adımsa da, ülkemizdeki hızlı fiyat artışları, yeni tasarıyla saptanan

../.

bu mutlak miktarı da kısa sürede aşındırarak özel indirimi bugün olduğu gibi gene anlamsız hâle getirecektir. Bu nedenle, özel indirim tutarının mutlak bir rakkam olarak saptanması yerine, kavram olarak asgarî ücrete eşit kabul edilmesini,

2- Yürürlükteki yasada muhtelif ücret tanımlaması yerine tasarı ile getirilen "Fer'i ücret" tanımlamasında yer verilen unsurların, halihazırdaki uygulamayı ücretliler aleyhine geriye götürmeyecek şekilde yeniden düzenlenmesini ve mevcut asgarî vergilendirme uygulamasının ağırlaştırılmasını talep ederken, ayrı vergilendirilecek kazanç tutarınında mutlak bir rakkam olarak bağlanmasını, yukarıda belirttiğimiz enflasyonist etkinin yaratacağı aşındırma açısından sakıncalı buluyoruz.

Bu nedenle Fer'i ücretlerde ayrı vergilendirilecek kazanç limitinin mutlak rakkam olarak değil, kavram olarak, asgarî ücretin bir yıllık tutarının iki katı şeklinde yasalaştırılmasını,

3- Ücretlilerle beyannameye tabî vergi mükellefleri için tek bir vergi tarifesinin kabulü, uygulamada, gelirlerinin vergisini peşin veren ücretlilerle gelirlerinin vergisini oldukça uzun bir süre sonra, taksitlendirerek ödeyen diğer mükellefler arasında büyük bir eşitsizliğin doğmasına neden olmaktadır.

Bunun önlenebilmesi için, Emekgücü gelirlerine daha düşük oranda ayrı bir vergi tarifesinin uygulanması gereklidir.

Mevcut vergi tasarısında yer almayan bu gereğin, Meclis görüşmeleri sırasında değerlendirilip yasada yer almasını TALEP EDİYORUZ."

6309 SAYILI DEVLETÇE İŞLETİLECEK MADENLER HAKKINDA KANUN TASARISI:

Bilineceği üzere, 1971 Yılında, Hükümet programı gereği olarak, kalkınmayı en kısa zamanda gerçekleştirmek zorunda olan bir ülke olarak doğal kaynaklarımızı hızla harekete geçirmek, faydalanma oranını artırıcı ve tahribatı önleyici tedbirler almak ve sonuç olarak madencilik çalışmalarını ülke yararlarına uygun olarak yeniden düzenlemek amacıyla "Madencilik Reformu Kanun Tasarısı" hazırlanmıştı. Bu tasarı ile 6309 Sayılı Maden Kanununun bazı maddeleri değiştiriliyordu. Ancak, tasarı Konfederasyonumuz ve Maden Federasyonumuzun müracaatı üzerine Sayın Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmişti.

Bu kerre Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, "Devletçe işletilecek Madenler Hakkında Kanun Tasarısı"nı 2.8.1978 Tarihinde Konfederasyonumuza göndererek görüş istemiştir. Konfederasyonumuz Bakanlık

../.

taslağını, Türkiye Maden İşçileri Federasyonuna intikal ettirmiş ve konunun ilgisi bakımından Federasyondan görüş ve öneri istemiştir. Federasyondan gelen önerilerle birlikte anılan tasarı üzerindeki görüşümüz Bakanlığa 8.9.1978 Tarihinde intikâl ettirilmiştir.

Görüşümüz belirlenirken, Anayasamızın 130. Maddesine uygun biçimde, yeraltı zenginliklerimizin ulusal yararlar doğrultusunda değerlendirme olanağı sağlayacak ölçüler esas alınmış, Cumhurbaşkanlığının veto gerekçeleri yönünde madenlerimizin akılca, verimli ve günün ekonomik ve teknik gereklerine uygun biçimde işletilmesi ve değerlendirilmesini sağlayacak öneriler getirilmiştir.

Bu raporumuzun hazırlandığı tarihte, anılan yasa tasarısı, olağanüstü surette toplanan TBMM.'nden kabul edilerek geçmiş bulunmaktadır.

275 SAYILI YASA DEĞİŞİKLİĞİ:

Çalışma Bakanlığı 25.8.1978 Tarihinde, 275 Sayılı yasanın, uygulamada aksaklıklar yaratan hükümlerinin değiştirilmesi ve yeniden düzenlenmesinin sağlanması gerekçesi ile hazırlamış olduğu tadil tasarısını Konfederasyonumuza göndermiş ve Toplumsal Anlaşma ilkeleri gereğince, Konfederasyonumuzdan değişiklik maddeleri üzerinde görüş ve eleştirilerimizin bildirilmesini istemiştir.

Çalışma Bakanlığınca hazırlanan değişiklik tasarısında, 275 Sayılı yasanın 4, 7, 9, 11 ve 12. maddeleri değiştirilmiş ve ayrıca 4 ek madde getirilmiştir. Bu tasarıya göre, işkolu seviyesinde toplu iş sözleşmesi kaldırılmakta bunun yerine İşletme Toplu İş Sözleşmesi adında yeni bir sözleşme düzeni getirilmekte, yetkili sendikanın tesbitinde Mahkemece yapılacak "Oylama" esası benimsenmekte, Sözleşme çağrısındaki usul ve esaslar değiştirilerek yeniden düzenlenmekte, sözleşme yapma yetkisinin kazanılması ve kullanılması yeni düzenlemelere bağlanmakta, Dayanışma aidatı yeniden düzenlenmekte, grev oylaması hükmü kaldırılmakta ve sendikaların sözleşme faaliyetleri önemli ölçüde değiştirilmektedir.

Konfederasyonumuz, çok önemli değişiklik önerileri taşıyan bu tasarının toplu iş sözleşmesi düzeninde getireceği köklü değişikliklerin dikkatlice incelenmesi ve sakıncalarının gözden kaçırılmaması bakımından, Bakanlıkca hazırlanan tadil tasarısını tüm üye kuruluşlarımıza göndermiş ve görüş istemiştir. Belirlenen süre içinde çok az kuruluşumuzdan yazılı görüş ve öneri gelmiştir. Türk Sendikacılık Hareketini dönüm noktasına getiren ve geleceğe değişik biçim verecek olan bu tasarının önemi nedeniyle, geniş tabanlı bir toplantı yapılması ve

../.

51
TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ görüşünün, böyle bir toplantıda tesbit edilmesi zorunlu görülerek, 28.Eylül.1978 Tarihinde tüm üye kuruluşlarımızın yönetici ve hukukçularının katılacakları bir toplantı tertiplenmiştir. 275 Sayılı yasa değişikliği ile ilgili TÜRK-İŞ görüş ve önerileri bu toplantıda saptanacak ve ilgili mercilere bildirilecektir.

Bu raporumuzun hazırlandığı tarihte, anılan toplantı henüz yapılmamış olduğu için yasa üzerindeki son önerilerin belirlenmesi maddeten mümkün olamamıştır.

TARIM VE ORMAN İŞ KANUNU

Bugüne kadar üzerinde en çok konuşulan yasa, şüphesiz Tarım ve Orman İş Yasasıdır. İktidara gelen her Hükümet döneminde bu yasa ile ilgili çalışmalar yapıldığı anlatılır ve kamu oyuna önemli vaatlerde bulunulur. Çalışma hayatımızın büyük bir boşluğunu teşkil eden bu yasanın taşıdığı önem ortadadır. Bu nedenle Konfederasyonumuz her dönem Tarım İş Yasası üzerinde çalışmalarını sürdürmüş ve yasalaşması için gerekli girişimlerde bulunmuştur.

En son, Çalışma Bakanlığınca 16.Şubat.1978 Tarihinde Tarım ve Orman İş Yasasının tasarısı Konfederasyonumuza gönderilerek görüş istenmiştir. Konfederasyonumuz, 3.Mart.1978 Tarihinde Tarım ve Orman İş Yasası taslağı üzerinde görüş ve önerilerini rapor halinde Bakanlığa göndermiştir.

Bu kerre Çalışma Bakanlığı Tarım İşçileri için ayrı bir Yasa çıkarma yerine mevcut İş Yasasında değişiklik yaparak Tarım ve Orman İşçilerini İş Yasası kapsamına alma yolunu tercih etmiştir. Çalışma Bakanlığı 24.8.1978 Tarihinde Konfederasyonumuza bu konu ile ilgili yaptığı hazırlık çalışmalarını ve İş Yasasındaki değişiklik tekliflerini göndererek, Toplumsal Anlaşma ilkeleri gereği olarak görüş ve eleştirilerimizin bildirilmesini istemiştir.

Yukarıda, 275 Sayılı Yasa değişikliği ile ilgili yaptığımız çalışma yönünde, 1475 Sayılı Yasa üzerinde yapılmak istenen değişiklik önerileri ve Tarım İşçilerinin kapsama alınmaları konuları, üye kuruluşlarımızın iştiraki ile yapacağımız geniş tabanlı toplantıda ele alınacak ve TÜRK-İŞ görüşü saptanacaktır. Bu raporumuzun hazırlandığı tarihte, sözü edilen toplantı günü gelmemiş olduğu için Tarım ve Orman İşçilerinin yasa kapsamına alınma koşulları üzerinde kesin görüş ve önerilerimiz saptanamamıştır. Fakat genel olarak, Tarım ve Orman İşçilerinin İş Yasası kapsamına alınmaları prensip olarak olumlu karşılanmaktadır.

../.

İŞÇİ-MEMUR AYIRIMI SORUNU:

1897 Sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği 15.5.1975 Tarihinden bu yana İşçi-Memur ayırımı konusu kesin çözüme kavuşamamış ve sorun olmaya devam etmiştir. Yasa uyarınca Komisyonlar kurulmuş, hangi kurumların genel idare esaslarına göre hizmet yürüttüğü, hangilerinin bu nitelikte olmadığı saptanmış, bunu müteakip kurumlarda çalışanlardan hangilerinin memur, hangilerinin işçi oldukları karara bağlanmıştır.

Mevzuat açısından, işçi-memur ayırımı belirlenmiş olmasına rağmen, uygulamada tesbitler istikametinde hareket edilmemiştir. Konfederasyonumuz Komisyon Kararının belirlenmesinden sonra iktidara gelen Hükümetlere İşçi-Memur uygulamasının yürürlüğe konulması için talepte bulunmuş ise de, hiçbir iktidar konuyu ciddi biçimde ele alıp harekete geçmemiş aksine, bazı kesimlerde ters uygulamalara yönelindiği müşahade edilmiştir.

Konfederasyonumuz bu aşamada, yasa gereklerini yerine getirmeyen idare aleyhine dava açmış, işçi-memur ayırımının yargı kararları ile belirlenip uygulanmasının sağlanması yolunu tercih etme durumunda bırakılmıştır.

Zaman zaman kamuoyuna yansıtıldığı gibi, Konfederasyonumuz İşçi-Memur ayırımı konusunda idarenin gösterdiği ihmalin son bulması için yargı yoluna başvurmayı etkili çözüm yolu olarak görmektedir.

SOSYAL GÜVENLİK KONULARI:

Son Yönetim Kurulu toplantısından bu yana sosyal güvenlik ile ilgili olarak üç yasa çıkmış ve yürürlüğe girmiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumu Teşkilât Kanunu:

Bunlardan biri "4792 Sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'nun 10,12 ve 20 nci maddelerinin değiştirilmesine ve Bu Kanuna İki Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun,, 2158 sayılı Yasa olup, bu yasa ile Müdürler Kurulu Yönetim Kurulu haline dönüşmüş ve bu kurula, Kurumdan malûllük, yaşlılık ve sürekli işgöremezlik geliri almakta olanlardan ençok sayıda üyeyi Temsil eden kuruluş tarafından seçilerek Genel Kurula katılacak 10 üye arasından kendilerince seçilecek bir üyenin de katılması getirilmiştir.

Bu yasa malûllük, yaşlılık veya sürekli tam işgöremezlik geliri almakta olanlara da konut kredisi verilmesine olanak sağlamıştır.

Ayrıca yine ayni yasa ile Kurumun, "tüzel kişiliği haiz müesseseler kurmak" ve "Devlet Yatırım Bankası ve Devlet Plânlama Teşkilâtınca güvenilir ve kârlı olacağı belirtilen, öncelikle ara ve yatırım malları üretimine yönelik sermayesinin yarısından fazlası kamu kesimine ait olacak şekilde kuruluşlara katılması" sağlanmıştır.

Bu dönemde, Kurumda çalışan sağlık personelini de kapsayan "Sağlık Personelinin Tam Süre Çalışma Esaslarına Dair Kanun"da yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile 2158 sayılı Kanun, uzun zamandanberi Sosyal Sigortalar Kurumu Teşkilât Kanunu'nda yapılmasını öngördüğümüz büyük değişikliklerin bir kısmını içermektedir; bu suretle önümüzdeki dönemde bahsedilen yasaların içerdiği konularla ilgili şikâyetlerimizin azalacağını ummaktayız.

506 Sayılı Kanundaki Önemli Değişiklikler

İkinci Yasa "506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun Bazı Madde Ve Fıkralarının Değiştirilmesine Ve Bu Kanuna Bazı Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair (2167 Sayılı) Kanun"dur.

Bu yasa ile getirilen en önemli değişiklik, "Bu kanun gereğince alınan prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazançların üst sınırının bu kanuna ekli gösterge tablosundaki en yüksek göstergenin Bütçe Kanunu ile tesbit edilen katsayı ile çarpımının 30 da biri" olarak belirlenmesidir. Bu hükme göre yasanın yürürlüğe girdiği 11.7.1978 tarihinden itibaren günlük kazanç üst

./..

sınırı 690 x 14 / 30 =) 322.00 lira olmuştur. Ancak görüşümüz o ki, günlük kazanç üst sınırının, Bütçe Kanunu'nda Devlet Memurları için belirlenen kat sayı ile değil, Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince alınan primlere esas ücretler ortalamasının, daha önceki yıla nazaran artışına göre tesbit edilmesi gerekir.

Bu yasa ile Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince ödenen aylık ve gelirler, yasaya konulan gösterge tablosu ile bağıntı kurularak, bundan böyle Sosyal Sigortalar Kanuna göre ödenen aylık ve gelirlerin de Bütçe Kanunu ile tesbit edilecek kat sayıya göre TC. Emekli Sandığından aylık alanlar gibi ayarlanması gerçekleştirilmiştir.

Ancak burada da ayni görüşle Devlet Bütçesi ile hiçbir ilişiği olmayan bu aylık ve gelirlerinde Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince alınan primlere esas ücretler ortalamasının, daha önceki yıla nazaran artışına göre ayarlanması gerekir görüşündeyiz.

Bu değişiklikler yanında-

- Ağız protezlerinin sağlanması, takılması ve yenilenmesi,
- İşkazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az %50 sini kaybedenlerin ölümü halinde ölüm nedeni araştırılmaksızın, işkazaları ile Meslek Hastalıkların Sigortasından aylık bağlanması,
- İşkazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az %60 ını kaybedenlere Malûliyet Sigortasından malûl sayılarak malûliyet aylığı bağlanması,
- Maden işyerlerinin yeraltı işlerinde sürekli çalışanlara yaşa bağlı olmaksızın 20 yılda 5000 gün prim ödeme şartı ile yine Maden işyerlerinin yeraltı işlerinde münavebe ile çalışanlara da 25 yılda 4000 gün prim ödeme şartı ile yaşlılık aylığı bağlanması ve buralarda en az 1800 gün prim ödemiş olmaları halinde bu işlerde prim ödedikleri günlere dörtte biri kadar ekleme yapılması,
- Ereğli Kömür İşletmesi Müessesesinde çalışan münavebeli (grubu) işçilerin aylıklarının hesabında ortalama kazançlarının iki katı yıllık ortalama kazanç olarak alınması,
- Yol parası ve zaruri masrafların ödeme alanı genişletilmiş ve bu arada 15 yaşına kadar (15 yaş dahil) çocuklara refakatçi verilmesi,
- Film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları, müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşıları içine alan güzel sanat kollarında çalışanlar, düşünür ve yazarlar

./..

ile 1593 sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanununda belirtilen genel kadınlarında kanun kapsamına alınması,
- Prim ödemeden geçen hizmetlerin borçlandırılması ,
- Toptan ödeme yapılmış hizmetlerin ihyası,
- Eski gelir ve aylıkların yeniden gösterge tablosuna ve 14 katsayısına göre ayarlanması,

sağlanmıştır.

Böyle olmakla beraber eski aylıkların 14 katsayısına göre ayarlanmasına ilişkin hükümde "Ancak, asgari kazanç üzerinden aylık ve gelir alanların yukarıdaki fıkra nazara alınmadan, gösterge tablosunda en düşük gösterge esas alınarak yeni aylık ve gelirleri hesap edilir" hükmü uyarınca, 750,00 - 1.000.00 lira avans hariç, 2.310.00 liradan aşağı aylık alanların hepsinin aylıkları (270 x 14 x aylık oranı =) formülü ile bulunacağından, örneğin aylık oranı %70 olan bir kimse için,1000.00 lira avans hariç, (270 x 14 x 0.70 =) 2.646.00 aylık alacaktır. Prime esas kazancına göre hesaplanan gerçek aylığı 2.309.00 lira olarak bulunan, ancak 1.00 lira artırılarak 2.310.00 lira asgari aylık alan bir kimse, bu hükümle prensip olarak benimsenen şekle göre aylık hesaplanmayış nedeniyle şöyle bir kayba uğramaktadır: Bu kimsenin aylığı 2.309.00 liraya göre, ayarlama göstergesi (2.309.00 / 70 x 100/11 =) 299.8 in en yakını olan 300 olacak ve 300 göstergesine göre aylığı da (300 x 14 x 0.70 =) 2.940.00 lira olacak idi; buna göre ilgili ayda 2.940.00 - 2.646 = 294.00 lira ziyanlıdır.

Bu kimseler ayrıca 2310.00 liraya göre %15 avans aldıklarından her ay için aldıkları 346.50 lira avansa göre (346.50 - 336 =) 10,50 lira borçta ödemek zorunda kalmışlardır.

Bu hal de 506 Sayılı yasanın, yapılan ek ve değişikliklerle, maddeleri arasındaki ilginin koptuğunu ve bazı hakların kaybedildiğini göstermektedir.

Yine bu yasada 506 sayılı Yasanın 20 nci maddesinden yararlanan ancak bu Kanunun yürürlüğe girdiği 11.7.1978 tarihinden önce tasfiye edilen veya tasfiye halinde olanların borç ve alacakları ve diğer bütün mameleki bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde çıkarılacak yönetmelik esasları dahilinde ve yapılacak aktüeryal hesaplar sonunda tesbit olunacak teknik açıklar, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren %5 faizle ve 5 yılda eşit taksitler halinde, ilgili Banka veya sigorta şirketi tarafından Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kurumuna

./..

devrine imkân sağlanmıştır. Bu işlem 506 Sayılı Kanunun 20 nci maddesinde sözü edilen kuruluşların biran önce Sosyal Sigortalar Kurumuna devri hususundaki görüşümüzün isabetli olduğuna bir işaret sayılır.

Yurt Dışında Çalışan İşçilerimizin Sosyal Güvenliği

Üçüncü yasa ise yurt dışında çalışan işçilerimizin sosyal güvenliklerini sağlamak amacıyle "Yurt Dışında Çalışan Türk Vatandaşlarının, Yurt Dışında Çalışma Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun" çıkarılmış bulunan yasadır.

Yasa öncelikle yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın, yurdumuzda son olarak bağlı bulundukları sosyal güvenlik kurumu tarafından, eğer hiç bir sosyal güvenlik kurumu ile ilgileri yoksa Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından değerlendirilmesini esas almıştır.

Halbuki hizmetin değerlendirilmesinde, yurt dışında verilen hizmetin niteliğine bakılması gerekir. Bu nedenle yurt dışında işçi olarak çalışan ve yurt dışına çıkmadan önce memur olan bir kişinin hizmetlerini TC Emekli Sandığınca değerlendirilmesi görüşümüze ters düşmektedir; zira bu kimsenin ihya ettirdiği hizmetleri memurluk değildir.

Yasa tatmin edici olmamakla beraber, bu hususta atılmış bir adım olması nedeniyle önemlidir.

Yasa hakkında genel olarak bunu belirttikten sonra, yasa gereğince çıkarılan yönetmelik üzerinde durmak gerekmektedir.

Yasa ile ilgili Yönetmeliğin yayını üzerine yapılan inceleme sonucu görüşümüz Sosyal Güvenlik Bakanlığına 23.8.1978 tarih 78-3015-12/27 sayılı aşağıda örneği çıkarılan yazımız ile intikal ettirilmiştir.

"SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞINA
ANKARA

Bilindiği gibi "yönetmelik" kanun ve tüzüklerin uygulanmasını açıklamak üzere yetkili makamlarca yapılan düzenleyici kuralların tümü olup, kanun ve tüzüğe aykırı olamazlar ve kanun hükmünde hükümde koyamazlar.

2147 sayılı Yasanın geçici 2 nci maddesinde Maliye, Çalışma ve Bakanlığınızca birlikte hazırlanacağı belirtilen yönetmelik

./..

yerine Resmi Gazetenin 25 Temmuz 1978 tarih 16357 sayılı nüshasında yalnız Bakanlığınızdan bahsedilerek bir yönetmelik yayınlanmıştır.

Bu yönetmelikte yapılan inceleme sonucu, Konfederasyonumuzca aşağıdaki hususların yasaya aykırı olduğu saptanmıştır.

1) Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) fıkrasında "başvuru tarihine kadar yurtdışında geçmiş çalışma sürelerinin ancak tamamı değerlendirilebilir. Sürelerin bir bölümün değerlendirilmesi istenemez." (b) fıkrasında "sürelerin tamamının belgelenmediği sonradan anlaşılırsa 2147 sayılı Yasadan yararlanılarak değerlendirilen hizmetler geçersiz sayılır." hükümleri, Yasanın 3ncü maddesinin (1) inci bendindeki "...hizmetlerin tamamını:" hükmü için doğru olup; ayni maddenin (2)nci bendinin "Yurt dışında çalıştığı ve belgelediği sürelerin tamamını" ve 4 üncü maddenin "daha önce çalıştıkları ve belgeledikleri sürelerin tamamı" hükmüne aykırıdır. Zira yasa, çalışılan ve ayni zamanda BELGELENEN sürenin tamamının borçlanılmasını esas almıştır. Çalışılan fakat BELGELENEMİYEN hatta BELGELENMİYEN sürelerin borçlanılmaması halinde çalışılan ve belgelenen sürenin borçlanmasının geçersiz sayılacağı hususunda Yasada bir hüküm bulunmamaktadır.

2) Yönetmeliğin isteğe bağlı sigorta ile ilgili 9 uncu maddesinin (a) fıkrasının "Ancak, yurt dışında geçmiş hizmetlerinin 2147 sayılı Yasa hükümlerine göre değerlendirilmiş olması şarttır." hükmü, yasada bulunmayan bir hükümdür.

Böyle bir hükümle, yasa hükmü gücünde bir madde getirilmek istenmiştir ki, bu tür düzenleme yasaya aykırılığı nedeniyle hukuken geçerli değildir.

Kaldı ki, isteğe bağlı sigortalılık hakkından yararlanmak için 506 sayılı Yasanın 85 nci maddesindeki şartları dahi aramayan 5 nci madde, isteğe bağlı sigortaya devam edebilmek için 4 üncü maddedeki daha önceki hizmetlerin borçlanılması ile ilgili hükme bir atıfta bulunmadığı gibi; böyle bir şart da koymamıştır.

3) Yönetmeliğin 12 nci maddesinin (b) fıkrası yurtdışında ikâmet etmekte olan ve kısmî aylık alanların, geçici 1 inci maddeden yararlanmalarını kısıtlamaktadır. Bahsedilen yönetmelik maddesine göre yasanın yürürlük tarihinden önce yurda dönmüş ve kısmî aylık bağlanmış olanların, herhangi bir nedenle bilâhare yurt dışına çıkmış olmaları sebebiyle yasanın bu maddesinden yararlanmalarını kısıtlayıcı bir hüküm yasada bulunmamaktadır. Bu nedenle

./..

yönetmeliğin bu hükmüde, yasada olmadığı halde, yasa gücü taşıyan nitelikte geçersiz bir madde niteliğindedir.

Keyfiyeti bilgilerine arzeder, işçilerimizin haklarını kısıtlayıcı veya onların haklarını kaybettirici ve yasaya aykırı gördüğümüz bu hususların en kısa zamanda düzeltilmesi için gereken işlemin yapılmasını rica ederiz.

Bakanlıktan, yönetmeliğin itiraz ettiğimiz maddelerinin yasaya uygunluğunu savunan aşağıya örneği almayı 28.9.1978 tarih APK/1143/2/1-1266 sayılı yazı alınmıştır.

"Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
Genel Başkanlığına
Yenişehir/ANKARA

Bakanlığımıza gönderdiğiniz 23.8.1978 tarih ve 78-3015-12/57 sayılı yazınız incelenmiş olup yazınızda değindiğiniz hususlar aşağıda cevaplandırılmıştır.

1) 2147 sayılı Yasa'nın Geçici 2. maddesi uyarınca hazırlanması gereken yönetmelik: Maliye ve Çalışma Bakanlıkları ile Bakanlığımızın ortaklaşa çalışmaları sonucu hazırlanmış olup; Maliye Bakanlığı'nın 12.7.1978 tarih ve HAZMİİT-DTD, 593583-075/2-3 sayılı, Çalışma Bakanlığı'nın da 12.7.1978 tarih ve 1107-4-C/3528 sayılı uygundur yazıları üzerine söz konusu Yönetmelik Bakanlığımızın 18.7.1978 tarih ve APK-1143-2-1-1114 sayılı yazısı ile Resmi Gazete'de yayınlanmak üzere Başbakanlık Makamına sunulmuştur. Bilahare Yönetmelik 25.7.1978 tarih ve 16357 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

2) Yönetmeliğin 6. maddesinin (a) fıkrasında yer alan "2147 Sayılı Yasa'dan yararlanmak için başvuranların bu başvuru tarihine kadar yurtdışında geçmiş sürelerinin ancak tamamı değerlendirilebilir. Sürelerin bir bölümünün değerlendirilmesi istenemez" hükmü; 2147 Sayılı Yasa'nın 3. Maddesinin 1. Bendinde konulmuş bulunan yurtdışındaki çalışma sürelerinin tamamının değerlendirileceği ve bu bendin (a) fıkrasında yer alan çalışılan sürelerin belgelenmesi koşulu şeklindeki hükümlerinden kaynaklanmıştır. Bu açık hükümler, 3.Maddenin 2. Bendi ve 4. Madde içinde geçerli olduğu gibi, zaten o maddelerde de başvuru halinde hizmetlerin ancak tamamının belgeleneceği ve değerlendirilebileceği öngörülmüştür. Böylece yasal açıdan, ilgililerin hizmet değerlendirmesinde istedikleri kadar süreyi belgelemesine veya bazı süreleri belgelememesine olanak bulunmamaktadır. Ayrıca

./..

ilgililerin hizmetlerinin tamamını belgeleyememesi durumu da Yönetmeliğin 7. Maddesinin (b) fıkrasında düzenlenmiş, böylece vatandaşların hizmetlerinin belgelenememesi nedeniyle zarar görmeleri önlenmek istenmiştir.

3) Yurtdışındaki hizmetlerin değerlendirilmesindeki esas ilkelerden biri yukarıda değinildiği gibi, bu hizmetlerin tamamının belgelenmesi ve değerlendirilmesi zorunluluğudur. Hal böyle olunca, 506 Sayılı Yasa'nın 85. maddesindeki isteğe bağlı sigortalılık hakkından yararlanmak isteyen yurtdışındaki Türk vatandaşları, daha önce bu ülkelerde geçmiş hizmetlerini değerlendirmek durumundadırlar. Bundan sonra isteğe bağlı sigortalılığa devam etmeleri mümkün olacaktır. Burada dikkat edilecek husus, yurtdışındaki vatandaşların isteğe bağlı sigortalılıktan yararlanması için yurtdışındaki daha önceki hizmetlerinin borçlanması için başvurması gerekliliğidir. Yani isteğe bağlı sigortalılıktan yararlanmak için prim borcunun ödenmesinin bitmesi zorunlu değildir. Bilindiği gibi bu prim borcu 3 yıla kadar taksitle de ödenebilecektir. Dolayısıyla ilgili bir yandan geçmiş hizmetlerinin prim borcunu öderken isteğe bağlı sigortalılıktan yararlanabilecektir.

4) Yurtdışındaki çalışma sürelerini değerlendirerek, Türk sosyal güvenlik kurumlarında yaşlılık veya emeklilik aylığı almaya hak kazanan vatandaşların, bu aylığı alabilmeleri için yurda kesin dönüş yapmış olmaları gerekmektedir.

Kendilerine sosyal güvenlik sözleşmeleri gereğince kısmî aylık bağlanmış olan Türk vatandaşları 2147 sayılı Yasa'nın geçici 1. Maddesinden yararlanarak yurtdışındaki hizmetlerini değerlendirmek isterlerse, kısmi aylıktan feragat ederek: yurtdışındaki çalışma sürelerini borçlanmak suretiyle tam aylık almaya hak kazanabileceklerdir. Aylığa hak kazandıkları takdirde de yurda dönmeleri halinde bu aylıkları kendilerine ödenecektir.

Ayrıca 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetinin Korunması Hakkındaki Yasa ve bu Yasaya ilişkin Maliye Bakanlığı tebliğleri uyarınca Türk vatandaşlarına bağlanacak olan aylık ve gelirlerin yurtdışına transfer edilmeleri mümkün değildir.

Bilgilerinizi rica ederim."

Ancak görüşümüz yakında yönetmeliğin düzelmesi için takip edilecek yol, herhangi bir işçinin açacağı dava ile mümkün olacağından, böyle bir durumun doğması beklenmektedir.

./..

Zaruri Masraflar Karşılığı:

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğüne, Hastahane refakat ücretlerinin yükselmesi üzerine, yol ve zaruri masraflarında ayni oranda artırılması hususunda 26.4.1978 tarih 78-1567-16 sayılı örneği aşağıda bulunan yazımız gönderilmiştir.

"Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğüne
ANKARA

Bilindiği üzere Kurumunuz hastanelerinde refakat ücretleri 1 nci tarifede 55.-liradan 150.-liraya, 2 nci tarifede 45.-liradan 125.-liraya, 3 üncü tarifede de 35.-liradan 100.-liraya çıkarılmış bulunmaktadır.

Refakat ücretlerinin, fiat artışları nedeniyle yükseltildiği kabul edilmekle beraber bu artışlar nedeniyle yol ve zaruri masraflar karşılığı ödenen miktarlarında ayni oranda yükseltilmesi gerekir kanısındayız.

Ancak bugüne kadar ilgili yönetmelikte yol ve zaruri masrafların artırılmadığı görülmüştür.

Konunun ele alınarak, 45.-lira olan günlük zaruri masraf karşılığının en az 125.-liraya, geceyi geçirmek zorunluğu olmayan hallerde de 40.-liraya çıkartılmasının sağlanmasını rica ederiz."

Bu yazımız üzerine, bu hususta adı geçen Genel Müdürlükten örneği aşağıya çıkarılan 20.9.1978 tarih X-S.102/670-844120 sayılı yazı alınmıştır.

"Türk-İş
Türkiye İşçi Sendikaları
Konfederasyonu
Yenişehir/ANKARA

İlgi: 26.4.1978 tarih, 78-1567-16 sayılı yazınız;

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Madde ve Fıkralarının Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair 2167 sayılı Kanunun "Yol parası ve Zaruri Masraflar" başlığı altındaki 102. maddesinde, "Bu Kanun gereğince sigortalılar ile bunların hak sahibi kimseleri ve 35, 36, 40. ve 42 nci maddelerde sözü edilenler; ./..

a) Muayene ve tedavi,
b) Protez araç ve gereçleri ile ortopedik cihazların sağlanması, takılması, onarılması ve yenilenmesi,
c) Analık,
d) Sürekli işgöremezlik veya malûllük durumlarının tesbiti,
e) Erken yaşlanma halinin tesbiti,
f) Sağlık durumlarının tesbiti,
g) Raporların Kurumca yeterli görülmemesi üzerine yeniden muayene,
h) Kontrol muayenesi,

Dolayısiyle Kurumca bir yerden başka bir yere gönderilirlerse, bunların ve sağlık durumları sebebiyle başkaları ile birlikte gitmelerinin gerektiği hekim raporu ile belgelenenler ile 15 yaşına kadar (15 yaş dahil) çocuklar ile birlikte gidecek kimselerin gidip gelme yol paraları ile zaruri masrafları, Kurumca hazırlanacak bir yönetmeliğe göre ödenir.

....." denilmektedir.

Bahiskonusu Kanunun geçici 4 ncü maddesi hükmü gereğince hazırlanan "506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2167 Sayılı Kanunla Değiştirilen 102 nci Maddesinde Belirtilen, Yol Paraları ile Zaruri Masraf Karşılıklarına İlişkin Yönetmelik" Yönetim Kurulumuzun 28.7.978 tarihli 4226 sayılı kararı ile uygun görülmüş ve 19.8.1978 tarihli, 16382 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak 11.7.1978 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Anılan Yönetmeliğin 4. maddesinde, "Birinci maddede belirtilen hallerde, bulundukları yerlerden yurt içinde başka bir yere gönderilenler ile hastalıkları dolayısiyle Kuruma ait sağlık tesisi yahut Kurum hekimi bulunmayan yerlerden muayene ve tedavi için en yakın Kurum sağlık tesisine veya hekimine müracaat edenlerden, hasta oldukları hekim raporu ile kanıtlananlara ve bunlara sıhhi durumları icabı bir başkasının eşlik etmesinin gerektiği hekim raporu ile belgelenen hallerde refakat eden kimselere, ayrıca 15 yaşına kadar (15 yaş dahil) çocuklar ile birlikte gideceklere, gidiş-dönüşde yolda ve gönderildikleri yerde sağlık tesisine yatırılıncaya kadar geçece günler ile ayaktan muayene ve tedavi edildikleri günler için, geceyi geçirmek mecburiyetinde olanlara 75.-lira, geceyi geçirmek zorunda olmayanlara ise, geçen zaman kaç saat olursa olsun 20.-lira zaruri masraf karşılığı verilir." hükmü derpiş edilmiş bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederiz." ./..

Konut Kredisi

Bilindiği üzere ferdi konut kredisi verilmesi hususunda Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Kurulundaki temennilere uygun olarak "Sosyal Sigortalar Kurumu Konut Kredisi Yönetmeliği"nde gerekli ilâve yapılmıştır.

Bu değişikliği içeren Yönetmelikle ilgili olarak Sosyal Sigortalar Kurumunun genelgesi, 14.8.1978 tarih 78/2835-29 sayılı yazımızla Genel Başkanlıklara duyurulmuştur.

Bahsedilen genelgenin bir örneği aşağıya çıkarılmıştır.

"GENELGE No. 2357

I- Kurumumuz " Sosyal Sigortalar Kurumu Konut Kredisi Yönetmeliğinin" 35. maddesi 2.6.1978 tarih ve 16304 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelikle aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 35- Ödeme plânları, yapıların geçici kabulünün Kurumca onaylanmasından sonra eşit taksitler halinde hesaplanır. Ödeme plânları düzenlenirken ortaklar arasında noter önünde çekilen kur'a zaptı ile noter onaylı yerleşme şeması gözönünde bulundurulur.

Ödeme plânlarının zamanında hesaplanamaması halinde global taksitler hesaplanır.

Ödeme plânlarında; yapı alanı 85 m^2 ye kadar olan konutlarda % 4, yapı alanı 85-100 m^2 olan konutlarda % 5 faiz oranı uygulanır.

Taksitlerin ait olduğu ayın son gününe kadar ödenmesi asıldır. Aksi halde o ayı izleyen ayın birinci gününden itibaren ayrıca % 7 oranında gecikme faizi yürütülür."

Bilindiği gibi, yapı kooperatifleri ana sözleşmelerinde, inşaata başlamadan önce çekilen tip kur'alarına bağlı olarak daire kur'alarının çekileceği hükmü kayıtlıdır. Ana sözleşmenin bu hükmüne rağmen uygulamada bazı yapı kooperatiflerinin tüm ortaklarının muvafakatı ile karma kur'a çektikleri ve dairelerine yerleştikleri müşahade edilmiştir.

./..

Yönetmelikte yapılan bu değişiklik ile bu durumda olan yapı kooperatiflerinin karma olarak çekilen daire kur'asına göre, ödeme plânlarının düzenlenmesinde Kurumumuz yönünden bir sakınca bulunmadığı esası getirilmektedir.

II- Aynı yönetmeliğe, 12.7.1978 tarih ve 16344 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelik ile, geçici 15. ve 16. maddeler eklenmiştir.

Geçici Madde 15- Kurumumuzca toplu konut ilkesine uygun olarak kredi açılmış, inşaatları bitmiş, ancak ortakların konut kredisinden yararlanma koşulları muhtelif sebeplerle tesbit edilememiş çok ortaklı işçi yapı kooperatiflerinin ortakları ile bireysel ilişkiye geçilmesi hususunda ilgili yasa hükmü içerisinde ve fakat yönetmelik hükümlerine bağlı kalınmaksızın Müdürler Kurulu kararlarına göre işlem yapılır.

Geçici Madde 16- Kurumca sigortalılara T.Emlâk Kredi Bankası aracılığı ile ve bu banka ile yapılacak protokol esasları içinde ferdi konut kredisi açılabilir.

Konut Kredisi Yönetmeliğine eklenen geçici 15. madde, çok ortaklı yapı kooperatiflerinin ortakları ile bireysel ilişki işlemlerinin süratle sonuçlandırılması amacına yöneliktir. Bu maddenin uygulaması Genel Müdürlüğümüzce verilecek talimatlara göre yürütülecektir.

Diğer taraftan, geçici 16. madde ile Kurumumuzca sigortalılara ferdi konut kredisi açılabilme olanağı sağlanmış bulunmaktadır. Türkiye Emlâk Kredi Bankası aracılığı ile sigortalılara açılacak ferdi konut kredisinin koşulları üzerindeki çalışmalar devam etmekte olup, bilâhare ünitelerimize duyurulacaktır.

Bilgilerinizi rica ederiz."

Sosyal Sigortalar Kurumu ile yapılan temaslardan Kurum halen ferdi kredi uygulaması esaslarını saptamak üzere çalışmalar yapmakta olduğu öğrenilmiştir.

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU 33. GENEL KURULU

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri:

Sosyal Sigortalar Kurumu 33. Genel Kurulu 26 Haziran- 1 Temmuz 1978 tarihleri arasında Karayolları Genel Müdürlüğü Konferans Salonunda yapılmıştır.

Saat 10.00'da başlayan ilk gün toplantısında açılış konuşmasını Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar yapmıştır.

Bakan, devletin tüm insanları sosyal güvenceğe kavuşturmakla yükümlü olduğunu, ancak bu yükümlülüğün mali olanaklar ölçüsünde yapılabileceğini, sosyal güvencenin Anayasa doğrultusunda gerçekleştirileceğini belirterek söze başlamıştır. Sosyal Güvenlik Bakanı daha sonra sosyal güvenlik sorunları ile ilgili görüşlerini açıklamıştır.

Hilmi İşgüzar, bu konuşması sırasında yurt dışında çalışan işçilerin emekliliği, tarım ve orman işçilerinin sosyal güvenliği ile ilgili çalışmalar, münavebeli maden işçilerinin yaşlılık durumları ve getirilen yeni haklar konusundaki gelişmeleri ifade etmiş, sağlık, yaşlılık sigorta kolları hakkında bilgi vermiş, konut sorunu ve yapılan çeşitli tüzük ve yasa değişikliklerine değinerek hükümetinin düşüncelerini dile getirmiştir.

Bakanın konuşmasından sonra Genel Kurul Başkanlığı seçimi yapılmış ve Başkanlığa Rüçhan Işık getirilmiştir.

Daha sonra işçi kesimi adına Türk-İş Genel Sekreteri M.Sadık Şide, İşveren kesimi adına Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Rafet İbrahimoğlu konuşmuşlardır.

Genel Kurulda açık bulunan Müdürler Kurulu işçi üyeliğine Hamdi Nuhoğlu, işveren üyeliğe ise Refik Baydur seçilmişlerdir.

Beş gün süren çalışmalar sırasında teşekkül ettirilen komisyonların raporları da ele alınarak kabul edilmiş ve işçi temsilcilerinin konuşmaları Genel Kurulun ağırlığını teşkil etmiştir.

Genel Kurulun sonuncu günü Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürü Mustafa Enginsu ile Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar konuşmuşlardır.

./..

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU 33. GENEL KURULU

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri:

Sosyal Sigortalar Kurumu 33. Genel Kurulu 26 Haziran- 1 Temmuz 1978 tarihleri arasında Karayolları Genel Müdürlüğü Konferans Salonunda yapılmıştır.

Saat 10.00'da başlayan ilk gün toplantısında açılış konuşmasını Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar yapmıştır.

Bakan, devletin tüm insanları sosyal güvenceğe kavuşturmakla yükümlü olduğunu, ancak bu yükümlülüğün mali olanaklar ölçüsünde yapılabileceğini, sosyal güvencenin Anayasa doğrultusunda gerçekleştirileceğini belirterek söze başlamıştır. Sosyal Güvenlik Bakanı daha sonra sosyal güvenlik sorunları ile ilgili görüşlerini açıklamıştır.

Hilmi İşgüzar, bu konuşması sırasında yurt dışında çalışan işçilerin emekliliği, tarım ve orman işçilerinin sosyal güvenliği ile ilgili çalışmalar, münavebeli maden işçilerinin yaşlılık durumları ve getirilen yeni haklar konusundaki gelişmeleri ifade etmiş, sağlık, yaşlılık sigorta kolları hakkında bilgi vermiş, konut sorunu ve yapılan çeşitli tüzük ve yasa değişikliklerine değinerek hükümetinin düşüncelerini dile getirmiştir.

Bakanın konuşmasından sonra Genel Kurul Başkanlığı seçimi yapılmış ve Başkanlığa Rüçhan Işık getirilmiştir.

Daha sonra işçi kesimi adına Türk-İş Genel Sekreteri M.Sadık Şide, İşveren kesimi adına Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Rafet İbrahimoğlu konuşmuşlardır.

Genel Kurulda açık bulunan Müdürler Kurulu işçi üyeliğine Hamdi Nuhoğlu, işveren üyeliğe ise Refik Baydur seçilmişlerdir.

Beş gün süren çalışmalar sırasında teşekkül ettirilen komisyonların raporları da ele alınarak kabul edilmiş ve işçi temsilcilerinin konuşmaları Genel Kurulun ağırlığını teşkil etmiştir.

Genel Kurulun sonuncu günü Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürü Mustafa Enginsu ile Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar konuşmuşlardır.

./..

SSK 33. Genel Kurulunda söz alarak sorunları dile getiren ve eleştirilerde bulunan işçi kesimi temsilcileri şunlardır: Emin İşcan, Mustafa Şahin, Şerafettin Akova, Hüseyin Pala, Aslan Sivri, Ali Haydar Mutaf, Enver Ağar, Enver Kaya, Halit Mısırlıoğlu, Fethi Yıldırım, Avni Çarsancaklı, Mehmet Arslan, Kadir Doğan Baştuğ, Nizamettin Aydemir, Orhan Erçelik, Alaattin Polat, Kenan Durukan, Şevket Yılmaz, Hasan Türkmen, Osman Aydın, Tahsin Sancılı, Turan Barut, Acar Şölen, Ali Rıza Çakar ve Ömer Karahasan.

Sosyal Sigortalar Kurumu 33. Genel Kurulu sırasında işçi kesimi adına konuşan Türk-İş Genel Sekreteri M.Sadık Şide'nin konuşmasının tam metni daha önce bilgilerinize sunulmuştu. Bu nedenle raporumuza bu konuşmanın sadece önemli gördüğümüz bazı bölümlerini almakla yetiniyoruz. M.Sadık Şide, bu konuşmasında özetle Sosyal Güvenliğin kapsamına değinmiş ve kaçak çalıştırılan işçiler konusunda şunları söylemiştir:

"Her zaman üzerinde ciddiyetle durulması gerekli bir konu olarak Genel Kurullara getirdiğimiz bir sorunu tekrar etmek ihtiyacı duyuyor ve tüm yetkilileri bu konuda uyarıyorum. Halen Sosyal Sigortalar'dan kaçak çalışan veya çalıştırılan işçi sayısı 600 bin civarındadır.

Bağ-Kur'dan kaçanların sayısı da 700 bin kadardır. Bu konuda geniş açıklama yapabilirim.

Çalışanların Anayasa teminatı altında olan Sosyal Güvenlik hakkı gaspedilemez. Buna kimsenin hakkı yoktur. İleride başına geleceği hesap edemeyen genç esnaf ve işçi kardeşlerimi uyarıyorum. Şartlar ne olursa olsun sigortasız çalışmayınız.

Sigortasız geçen zamanları hiç bir şekilde sonradan değerlendiremezsiniz. Zararınızı kapatamaz, yaşlılık veya hastalıkta güvenceye kavuşamazsınız.

Genellikle inşaat, nakliye, otel, lokanta, küçük imalât gibi özel sektör işverenlerinin, ülkemizdeki işsizlik oranının yüksek oluşundan yararlanmak suretiyle,

"Sigortasız çalışırsan gel, değilse iş yok" demekle, işçileri çaresizliğe itmeye hakları yoktur.

Çalışma Raporunda da yer aldığı gibi;

1977 İtibariyle toplam 2.191.251'e ulaşan sigortalı işçinin, %36 sını teşkil eden 784.475'i KAMU SEKTÖRÜNDE, %64'ünü teşkil eden 1.406.776'sı ÖZEL SEKTÖRDE'dir. ./..

Özel kesimde çalışan 2 Milyon işçiden yaklaşık olarak 600 Bini sigortadan kaçırılmakta ve sosyal güvenlikten mahrum bırakılmaktadır.

Bu önlenmelidir. Sosyal Güvenlik Bakanlığını ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünü bu konuda göreve davet ediyorum.

Sosyal Sigortalar Kanunu 2. Maddesi:

"Bir hizmet akdine dayanarak, işveren tarafından çalıştırılanlar sigortalı sayılırlar" demektedir. Bu kanunun amir hükmüne karşı gelenler ve aksine davrananlara hesap sorulmalıdır, diyorum."

Türk-İş Genel Sekreteri, daha sonra işverenlerin prim borçları konusunda şöyle demiştir:

"Sayın Temsilciler,

1977 Blânçosuna göre muaccel olan veya olmayan işveren prim borçları toplamının 7.630.210.098.76 Lira olduğu kaydedilmiştir.

Genel Kurulumuzun icra edildiği bugüne göre ifâde etmek gerekirse bu borçlar toplamı 8 Milyar liraya ulaşmış bulunmaktadır.

Genel Kurulların hemen hepsinde bu konu üzerinde durulmuş ve Kurum Yöneticilerinin etkili tedbirler alması istenmiştir.

Ancak, yukarıdaki rakkamlardan da görüldüğü gibi borçlar azalmamış, azaltılamamış, aksine giderek çığ gibi büyümüştür. Ayrıca, son yıllarda prim tahsilatında daha da düşmeler olmuştur. 1975 Yılında %86,02. 1976 Yılında %85,75. 1977 Yılında %84.75'e düştüğü raporda da görülmektedir. Yöneticiler bu tablo karşısında adeta seyirci kalmışlardır.

Netice şudur: SSK. primlerinin ancak %84'ünü tahsil edebilmekte %16'sını feda etmektedir. Kurumun, alacaklarına karşı daha ısrarlı bir takipçi olması şarttır. Bu böyle devam edemez. Prim borçlarından doğan zarar tek yönlü değildir.

SSK.nın zararı yanında işçinin onanmaz zararı mevcuttur. Tahsil edilmeyen primler yüzünden hizmeti tescil edilemeyen binlerce işçi mevcuttur. Sorunun bu tarafına da dikkat etmek ve köklü bir tedbiri kısa zamanda uygulamaya koymak şarttır. Bu arada raporun 151. Sayfasında yer alan 16 Milyon civarındaki prim borcunun hangi sendikalara ait olduğu ve 24 Milyon prim borcununda hangi kulüplere ait olduğu açıklanmalıdır."

./..

Konuşmasında bildirgelerdeki azalma, sigorta gelirlerinin değerlendirilmesi, teknik hesaplar ve teknik arızalar konusu üzerinde de duran Şide, teşkilât yasasının kısa zamanda yeni baştan ele alınarak çıkarılmasını istemiş, ilâç sorununu, tarım ve orman işçilerinin sosyal güvenlikleri ile ilgili problemleri dile getirmiş, ayrıca konut açığı ve hastalık sigortasının aksayan yönlerine değinmiştir.

Türk-İş Genel Sekreteri eski ve yeni emekliler arasındaki farkların giderilmesi, tahsis işlemlerinde gecikmelerin önlenmesi ve şikâyetlere yol açılmamasını dileyerek, çalışma raporunun klasiklikten kurtarılmasını önermiş ve sözlerini şöyle tamamlamıştır:

"Genel Kurulun Değerli Üyeleri,

15-16 Konuya temas etmiş bulunuyorum. Problemler bunlardan ibaret değildir. İşçilerimizin sigorta hizmetleriyle ilgili sıkıntı ve şikâyetlerini, Genel Kurul boyunca söz alacak temsilci arkadaşlarım dile getirecekler ve görüşlerini belirteceklerdir.

Kurum yönetimince dikkate alınacağını ve daha iyihizmet için gerekli önlemlerin alınacağını ümit ediyorum.

Bu ümitle muhterem Kurulunuza saygılar sunarım."

HUKUK BÜROSU ÇALIŞMALARI

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri,

Hukuk Büromuzun, 15.6.1978 Tarihi ile 25.9.1978 Tarihi arasındaki döneme ait çalışmaları,konuları ve sonuçları itibariyle aşağıda arzolunmuştur.

Aşağıda özet olarak belirtilen bu çalışmalar, bir önceki raporumuzda sözü edilen ve açıklaması yapılan konuların son dönemdeki arz ettikleri durum ve sonucu gösteren niteliktedir.

DAVALAR:

1)- Önceki raporumuzda, Haziran/1975 İzmir işçi direnişi ile ilgili olarak İzmir 1. Asliye Ceza Mahkemesince verilen cezalandırılmaya ilişkin kararın tarafımızdan temyiz edildiği belirtilmişti. Adı geçen dosyanın 29.6.1978 Günü Mahkemece Yargıtay'a gönderildiği mahallinde tesbit edilmiştir. Bu dosyamız şu anda Yargıtay incelemesindedir ve henüz Yargıtay'ca karara bağlanmamıştır.

2)- Aynı direniş olayı ile ilgili olarak Bornova Asliye Ceza Mahkemesinde görülmekte bulunan ceza davasının 14.Eylül.1978 Günü yapılan son duruşmasına katılınmış, mahkeme geçen ara kararına rağmen dosyayı tetkik edemediği için duruşma 3.Kasım.1978 Gününe ertelenmiştir.

3)- Şinasi GÖRK tarafından Konfederasyonumuz aleyhine Ankara 2. İş Mahkemesinde 1973/1201 Esas sayılı dosya ile açılan ve davacının Akşam Gazetesindeki hizmetleri karşılığı ücret, fark ücret ve kıdem tazminatı alacağına ilişkin dava 4.7.1978 Tarihinde karara bağlanmıştır. Davacı bu davasında 144.000.-TL. talep etmiş ise de Mahkemece, 85.667.-TL.ya karar verilmiştir.

Bu karar tarafımızdan temyiz edilmiştir. Henüz dosya temyiz incelemesi safhasındadır.

4)- Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde derdest bulunan 1977/30 Esas Sayılı, Yeni Haber-İş Sendikasının TÜRK-İŞ İcra Kurulu Üyeleri aleyhine açtığı dava,

1977/73 Esas sayılı, TÜRK-İŞ İcra Kurulu üyeleri adına Yeni Haber-İş Sendikası Yöneticileri aleyhine açmış olduğumuz dava,
1977/51 Esas sayılı, Mem-Der yöneticileri aleyhine açtığımız davaların duruşmaları 26.Ekim.1978 Gününe ertelenmiştir. Bu dosyalar geçen raporda belirtildiği gibi henüz karar noktasına gelmemiş olan dosyalarımızdır

../.

Aynı mahkemenin 1977/52 Esas sayılı kararı geçen raporumuzda ba belirttiğimiz gibi karara çıkmış ve Genel Başkanımız Sayın Halil TUNÇ'a basın yoluyla hakaret eden VESİKA dergisi yöneticileri hapis ve para cezasına çarptırılmışlardır.

5)- İbrahim HOYİ tarafından Konfederasyonumuz aleyhine açılmış bulunan Istanbul 3'ncü İş Mahkemesinin 1977/784 Sayılı davanın bir önceki duruşmasına gidildiği ve zaman aşımı def'inde bulunulduğu ve esas hakkında cevap verildiği geçen raporumuzda belirtilmişti. Bu dava devam etmekte olup duruşması, 17.11.1978 Tarihinde yapılacaktır.

6)- Ziya HEPBİR, iş aktinin feshi nedeniyle Kıdem Tazminatı, İhbar Tazminatı ve Sendikal Tazminat olarak toplam 559.360.-TL. tutarında Istanbul 10. İş Mahkemesi nezdinde 1978/804 esas sayılı dosya ile alacak davası açmıştır. Bu davanın 21.9.1978 Tarihinde yapılan ilk duruşmasına gidilmiş ve cevap ve delillerimiz yazılı olarak Mahkemeye verilmiştir. Dava devam etmektedir. Duruşması, 18.10.1978 Gününe bırakılmıştır.

7)- Ziya HEPBİR Istanbul 8. İş Mahkemesinde 1978/800 Esas sayılı dosya ile Konfederasyonumuz aleyhine, sigorta primlerinin işveren tarafından yatırılmasının tesbiti ve sataşmanın önlenmesi talebiyle dava açmıştır. Bu davanın ilk duruşması 16.11.1978 Tarihinde yapılacaktır.

8)- Yine Ziya HEPBİR, Istanbul 10. İş Mahkemesinde 1978/774 Esas sayılı dosya ile Konfederasyonumuz aleyhine, ücret, ikramiye, yol ve yemek parası, yakıt parası ve yıllık ücretli izin alacağı parası olarak 76.490,-TL. alacak davası açmıştır. Bu davanın 13.9.1978 Günü yapılan duruşmasına, aynı gün Bornova Asliye Ceza Mahkemesindeki duruşma nedeniyle mazeret dilekçesi gönderilmiştir. Duruşmanın 18.10.1978 Gününe bırakıldığı öğrenilmiştir.

9)- Yine Ziya HEPBİR, Istanbul 1. İş Mahkemesi nezdinde 1978/383 Esas sayılı dosya ile Konfederasyonumuz aleyhine, 1.3.1977 Tarihinden 31.3.1978 Tarihine kadar 13 aylık dönem için ücret ve ikramiye alacağı olarak 88.400.-TL. toplamında alacak davası açmıştır.

Bu davanın duruşmasına gidilmiş, esas hakkında cevap verilmiş, savunmada bulunulmuştur. Bu dosyanın 26.10.1978 Günü yapılacak duruşmasında da davacı vekilinin bizim cevap dilekçemize verdiği cevaba karşı cevaplarımız bildirilecektir.

10)- Evvelki raporumuzun 11'nci sırasında belirttiğimiz Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesinin 1977/753 Sayılı dosyası (P.T.T.nin Nur ÖKTEM aleyhine açtığı ve Konfederasyonumuzun davalı olarak ihbar edildiği dava) Yargıtay'dan dönmemiştir.

../.

11)- Ankara 2. İş Mahkemesinde SSK. aleyhine açmış bulunduğumuz 1977/412 Esas sayılı dava,bilirkişi tetkikinden dönmüş ve Mahkemece tetkike alınmıştır. Bu dava ile, Konfederasyonumuzun Eskişehir Bölgesi için SSK.nca yapılan Prim ölçümlemesine ilişkin itiraz komisyonu kararının iptâli talep edilmişti. Bu dosyamızın son duruşması 13.Ekim. 1978 Tarihinde yapılacaktır.

12)- TÜRK-İŞ tarafından kurulan TÜRK-İŞ İŞÇİ EĞİTİM VAKFI senedine, bir madde eklenmesi için Ankara 14. Asliye Hukuk Mahkemesinde açmış bulunduğumuz 1978/364 Esas sayılı dosyanın ilk duruşmasında Vakıflar İdaresi gelmediği için duruşma talik edilmiştir. Bu dosyamızın duruşması 3.Ekim.1978 Tarihinde yapılacaktır.

İCRA TAKİPLERİ:

1)- Evvelki raporumuzda da belirtmiş olduğumuz gibi TÜRK-İŞ pasajındaki dükkanlardan daha önce tahliye talebiyle takibe giriştiğimiz 5 Dükkanın tahliye işlemleri tamamlanmış ve dükkanlar boşaltılmıştır. Boşalan dükkandan ikisi için bakiye alacağımız, kiracılarla yaptığımız anlaşma sonunda vadeye bağlanmıştır.

2)- Pasajdaki diğer dükkanların boşaltılması işlemleri incelenmekte ve dükkanların kira mukavelesi tarihlerinin dolması beklenmektedir.

3)- TÜRK-İŞ Pasajındaki Ağaç-İş Sendikasınca kiralanmış bulunan Ağaç-İş Matbaasının üçüncü şahsa devri üzerine, Ağaç-İş Sendikasına gönderdiğimiz protestoya cevap gelmiştir. Konu incelenmiş ve İcra Kurulunun bu konuda büromuza vereceği direktif beklenmektedir.

4)- Fehmi ANLAROĞLU'nun Konfederasyonumuza olan borcundan ötürü icraya koymuş olduğumuz bonolara karşı borçlu tarafından itiraz edilmişse de, İcra Tetkik Hakimliğince itirazlar reddedilerek alacağımız kesinleşmiştir. Alacağın tahsili için borçlunun menkûl ve gayrimenkûl mallarının tesbitine çalışılmaktadır. Borçluya ait mal varlığı tesbit edildiğinde derhal hacze gidilecektir.

5)- Aynı borçlu için Istanbul 4. İcra Memurluğunda yaptığımız bonoya ilişkin icra takibi, borçluya icra emrinin tebliğ edilmemesi nedeniyle sonuçlandırılamamıştır. Bugüne kadar borçlu için üç ayrı adrese tebligat çıkarılmış ise de, borçlunun bu adreslerde bulunamaması gerekçesiyle tebligatlar bilâ tebliğ dönmüştür. Bu kerre borçlunun adresinin Emniyet vasıtasiyle tesbiti için Cumhuriyet Savcılığına talepte bulunulacaktır.

../.

DİĞER ÇALIŞMALAR:

Hukuk Büromuz, Genel Sekreterlikçe havale edilen yazılar ve yasa çalışmaları ile ilgili olarak özetle şu çalışmalarda bulunmuştur.

- 6309 Sayılı Devletçe İşletilecek Madenler Hakkında Kanun Tasarısı üzerinde görüş ve öneri hazırlamak,
- Yurddışındaki işçilerin hizmetlerinin birleştirilmesi ile ilgili yasa çalışmaları,
- İşçi-Memur ayırımı ile ilgili olarak dava açma koşullarının araştırılması,
- 1475 Sayılı İş Yasasının tadili ile ilgili tasarı üzerinde çalışma ve görüş hazırlama,
- 275 Sayılı yasa tadili ile ilgili hazırlık ve öneriler,
- Sözlü ve yazılı olarak sorulan hususlarda verilen mütalaalar,
- Üye kuruluşlardan ve işçilerden gelen çeşitli konulara ilişkin olan yazıların cevaplandırılması,
- Daimi Mevzuat Kurulu çalışmaları, ilgili komisyon üyelerinin ve teknik elemanların toplantılara gelmemeleri nedeniyle sonuçsuz kalmaktadır.

EĞİTİM ÇALIŞMALARI

1.Haziran.1978 Tarihinden zamanımıza kadar yapılan ve yıl sonuna kadar yapılması plânlanan Eğitim çalışmalarımızın ana hatları ile dökömü şöyle yapılabilir.

I- SENDİKALARLA İKİLİ OLARAK YAPILAN ÇALIŞMALAR:

Adapazarı Demiryol İşçileri Sendikası ile ortaklaşa iki dönem için yapılan seminerlerde toplam 150 işçi, temsilci ve yönetici "güncel konularda, TÜRK-İŞ ilkeleri ve sendikalarının güçlendirilmesi ile karşı sendikalarla mücadele" konularında bilgi sahibi kılınmıştır. Yapılan Eğitim çalışmalarının en önemli özelliği de "İzmir'de yetiştirilen sendikal eğiticilerin" programdaki konuları işlemeleri olmuştur. Yetiştirilen eğiticilerin konuşmacı olarak seminere katılmaları,seminere olan ilgiyi umulanın üzerinde artırmıştır. Aynı sendikamız ile Ekim ayı içinde ikinci bir seminer yapmamız konusunda yapılan ısrarlı istek bu ilgiye en güzel ölçü olarak alınabilir.

II-BÖLGE SEMİNERİ:

TÜRK-İŞ 8. Bölge sınırları içinde yapılan seminerlerin 4'ncü olan "BİLECİK BÖLGE SEMİNERİ" 29-22.Haziran.1978 Tarihlerinde İnegöl'de yapılmıştır. Toplam 16 Sendikamızdan 120 Temsilcinin katıldığı seminer, TÜRK-İŞ bütünlüğü açısından son derece yararlı olmuştur. Seminerin kapanışına katılan bölge sendika yöneticileri bu tür seminerlere devam edilmesinin yararlı olacağını ve bunun için de TÜRK-İ[illegible]e bütün imkânlarını seferber etmeye hazır olduklarını bildirmişlerdir.

III- SENDİKALARIN YAPTIKLARI SEMİNERLERE YARDIM:

Bu dönem içinde çeşitli sendikalarımızın çeşitli yörelerde yaptıkları seminerlere gerek hoca temini ve gerekse elemanlarımızın bizzat iştirak ederek konferans verdiği seminerler de şunlardır:

a)- TES-İŞ Federasyonu temsilci semineri, HOPA

b)- TEKSİF Sendikası Yedikule Şube Temsilci semineri, ISTANBUL

c)- Balıkesir DEMİRYOLU İşçileri Sendikası temsilci, yönetici semineri

d) Konya Demiryolu İşçileri Sendikası temsilci, yönetici semineri.

IV- CEZA PARALARI TÜZÜĞÜ İLE İLGİLİ EĞİTİM PROGRAMI:

"İşçi ücretlerinden ceza olarak kesilen paraların işçi eğitiminkullanılmasına ilişkin Tüzük" doğrultusunda hazırlanan ve Çalışma Bakanlığına verilen programların finansmanı için tahsis edilen meblâğ kasamıza transfer edilmiştir. Eylül ayı başından itibaren uygulamayı plânladığımız programlar, bir ay gecikmeyle Ekim ayında uygulamaya konulacaktır. Meslek hastalığı ve iş kazasının çok görüldüğü işkolları ve işyerlerinin yoğun olduğu bölgelerde bölge tipi seminerler yapılacağı gibi; bir işkoluna özgü olmak üzere ikili çalışmalar da yapılacaktır.

V- ICFTU - TÜRK-İŞ ORTAK PROGRAMI:

ICFTU ile ortaklaşa düzenlenmesinde görüş birliğine varılan ve aşağıdaki konularda yurt içi ve yurt dışı bir çok kuruluş ve kişilerin katılacağı eğitim çalışmaları programları hazırlanmış; gerekli paranın transferi için ICFTU'nun cevabı beklenmektedir.

Seminer ve Sempozyum Konuları:

a) Çokuluslu Şirketler ve Uluslararası Sendikacılık Hareketi,

b) İşçilerin Yönetime Katılması,

c) Ekonomik kalkınmada Sendikaların Rolü,

d) Genç ve Kadın İşçiler Sorunu,

e) Sendika Fonlarının Değerlendirilmesi,

VI_ TÜRK ATLANTİK DERNEĞİ SEMİNERİ:

9-10.Eylül.1978 Tarihlerinde İzmir'de yapılan "ATA" seminerine işçi kesimini temsilen Eğitim Sekreterimiz Kaya ÖZDEMİR'in başkanlığında 3 kişilik delegasyon katılmıştır.

Nato'nun üye ülkelere sadece askeri yardım değil, anlaşmanın 21. maddesi doğrultusunda iktisadi yardım da yapılmasının geçmiş ve geleceğinin tartışıldığı seminerde delegasyonumuz tarafından ortaya atılan görüşleri; dernek tarafından genel kurula sunulacak öneriler arasında yer almıştır.

../.

Ortaya atılan görüşler şöyledir: "Türkiye'nin ödemeler dengesindeki mevcut açığın kapanması ve vadesi gelen borçların kapanması için Nato'ya üye ülkelerin Nato Anlaşmasının 2. Maddesi doğrultusunda Türkiye'ye iktisadi yardım yapmalarının yanında şu hususun da önemle üzerinde durulması önemli bir kaynak doğuracaktır. Son derece haksız ve adil olmayan bir uygulama ile yurt dışında çalışan işçilerimiz çifte prim ödemeye mahkum edilmişlerdir. İşçilerimizin bu durumdan kurtarılarak Türkiye'ye primlerini döviz olarak yatırmaları önemli bir döviz kaynağı doğurmakla birlikte işçilerin mağduriyeti de önlenmiş olacaktır."

MOTOR SANAYİİ ve YENİ TEŞEBBÜSLER

Sayın Yönetim Kurulu Üyeleri,

1974 Barış Harekâtını takiben işçilerimizin bağışlarından oluşan fon temel olmak üzere, kurulması için çaba harcadığımız Motor Sanayii'ni gerçekleştirme yolunda, son günlerde önemli adımlar atılmış bulunmaktadır.

Kalkınma ve sanayileşmenin temel şartlarından biri olduğuna inandığımız Motor Sanayii, aynı zamanda ilkelerimizden biri olan Ulusal Harb Sanayiinin de temelini teşkil edecektir.

Bu inanç ve Türk işçisinin önderliği ile Motor Sanayii kurulması çalışmalarımız bir süre bazı engeller yüzünden devam edememiş idi. Son günlerde ise, Türk-İş, TÜMOSAN ve DESİYAB arasında yapılan toplantılar ve Mercedes ve Volvo firmaları ile yapılan anlaşmalarla bu olumlu girişim kesinlik kazanarak hızlı bir ilerleme kaydedilmiştir.

Arsası alınmış ve inşaasına devam edilmekte olan Aksaray Dizel Motor Fabrikasının kuruluş işlemleri de kurucu ortakların payları belirlenmek üzere son aşamaya getirilmiştir.

Türk-İş ulusal ihtiyaçlar fonu Yönetim Kurulunun 21 Ağustos 1978 günü yaptığı toplantıda, anılan projeye katılma konusunda prensip olarak olumlu karar alınmış bulunmaktadır.

Yetkililerle yapılan ön görüşmelerde bu katılma dışında, sendikalarımızın, kâr alabilecekleri biçimde ayrıca katılmaları mümkün olup yaklaşık 200 milyon TL. civarında bir pay Türk-İş kesimine ayrılmış bulunmaktadır.

Durum yukarıda açıklanan şekline gelinceye kadar sürekli olarak Başbakan, ilgili bakanlar ve bakanlıklar başta olmak üzere Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAB), Türk Motor Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TÜMOSAN) ile temas ve toplantılarımız olmuştur.

Gelişmenin son aşamasında ise yapılacak motor tipleri ile üretimi yapacak kuruluş hakkında yönetim kurulumuz üyelerine aşağıdaki özet bilgiyi verecek duruma gelmiş bulunmaktayız.

./..

Aksaray Dizel Motorları
Tesisi Hk Özet Bilgi

Kuruluş Yeri	: Aksaray/NİĞDE	
Kapasitesi	: 42.000 adet/yıl dizel motor	
Mali İçkârlılığı	: %40.5	
Ekonomik kârlılığı	: %20.5	
Başlangıç Tarihi	: 1.1.1977	
İstihdam edilecek İşçi	: 2490 kişi	
Kurucular	: TÜRK-İŞ	: % 20 -40
	TÜMOSAN	: % 30
	DESİYAB	: % 20
	KÖY KOOP	: % 5
Muhtemelen	OYAK	: % 5
Borç ödeme gücü	: 2.12 2 77 arasında (Hayli yüksektir)	
Sermaye	: 600 Milyon TL. Kurucu ortaklar hiçbir imtiyaza sahip değil 10.000 TL. kıymetinde 60.000 adet paydan oluşacak.	

Kuruluş Sermayesinin tamamının ödenmesinden hemen sonra 1.2 milyar liraya yükseltilerek işçilere ve halka açılacaktır.

Yurt dışında motor sanayiinde çalışan işçilere iş taahhüdü ve kâra geçişe kadar hazırlık dönemi faizi ödenecektir.

Üretilecek motor : 85 HP Mercedes
130 HP "
168 HP "
240 HP Volvo
340 HP "

Bu motorlar 6 silindirli 4 zamanlı ve su soğutmalı olacaktır.

Mercedes Motorları için Alman Benz Daimler firmasile ve Volvo motorları için ise İsveç VOLVO firmasıyla gerekli teknik yardım ve lisans anlaşmaları yapılmış ve Maliye Bakanlığından onay alınmıştır.

Volvo için : 12.10.1977 Tarih 47810 sayı,
Daimler Benz için: 28.11.1977 Tarih 57136 sayı.

Değerlendirme sonuçlarına göre:
- Proje teknik yönlerden geçerli ve sağlam görülmüştür.
- Ekonomik kârlılık yeterli seviyenin üstündedir. ./..

- Mali iç kârlılık yeterli seviyenin çok üstündedir.
- Projenin yönetilmesinde çözümü mümkün olmayacak bir durumla karşılaşması beklenmemektedir.

Kurucu ortak TÜMOSAN A.Ş.nin, %100 gümrük muafiyeti ve %50 yatırım indirimi belgesi mevcuttur.

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri;

Kurulması için Konfederasyonumuzun cevabını bekliyen ilgililerle, Fon Komitesi toplantısında ortaya çıkan görüşlere göre temasımız devam etmekle birlikte durum ivedilik kazanmıştır.

Ulusal Harb Sanayii için oluşturulan Fon konusunda kesin karar vermemizi güçleştiren şartlar şöyle sıralanabilir.

- Mevcut fon üzerine eklenecek kâra dokunulması mümkün olmamaktadır. Yani Şirketin kârından fonun poyına düşen kısım ya sürekli olarak fonun sermaye payına eklenecek ya da kâr, kara, Hava, ve Deniz Kuvvetlerini güçlendirme vakıflarına eşit şekilde verilecektir.

- Üç askeri Vakıf kuruluşu da Türk-İş'e müracaat ederek paranın kendilerine verilmesini istemektedir.

- Kurulacak şirket yetkilileri ile yaptığımız bu konuda temaslarda ise ortak olarak Türk-İş'in görünmesinin yurt dışındaki işçilerin katılımını sağlamak bakımından gerekli olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca İşçi girişimi ile kuruluacak şirkette Konfederasyonunun bulunması diğer bazı yararlar da sağlıyacaktır.

Bütün bu şartlar dikkate alındığında kanımızca en doğru yol, Türk-İş'in girişimi ile kurulacak bu şirkette fon miktarı ve ayrıca sendikaların katılacakları miktarlar ayrı statülerde değerlendirilmek üzere ve yukarıdaki ilk alternatif uygulanarak TÜRK-İŞ ortak olmalıdır.

Sendikaların katılmaları konusunda Teşkilâtımıza 8.8.1978 tarih 78-3211-29 sayılı yazı ile duyuruda bulunmuştuk.

Yazıda belirtilen son Tarih 15.9.1978 gününe kadar;

2.9.1978	Tarihinde	Sivas DMY İşçileri Sendikası
7.9.1978	"	Gediz Maden İşçileri Sendikası
7.9.1978	"	DYF-İŞ Kayseri Sendikası
11.9.1978	"	Kauçuk-İş Genel Merkezi

./..

11.9.1978	Tarihinde	Hisarcık Maden İşçileri Sendikası
12.9.1978	"	Tes-İş Orta Anadolu Bölgesi
15.9.1978	"	Güney Batı Anadolu Maden İş
15.9.1978	"	Türk Harb-İş Genel Merkezi

cevap vermiştir.

Olumlu yada olumsuz cevap verenlerin içinde, görüldüğü gibi sadece iki genel Merkez bulunmaktadır.

Raporumuzun çeşitli bölümlerinde de yakındığımız bir konu; "Teşkilâtımızın ilgisiz tutumu" ile burada da karşılaşmış bulunuyoruz.

Teşkilâtımıza karşı üstlendiğimiz görevi yerine getirmekte eksikliğini hissettiğimiz koordinasyonun pekiştirilmesi gereğini bu vesile ile bir kere daha tekrar etmekte yarar umuyoruz.

DIŞ İLİŞKİLERİMİZ

ICFTU'NUN DÜZENLEDİĞİ VE YAPILAMAYAN TOPLANTI

ICFTU Genel Sekreteri Otto Kersten, 26 Mayıs 1978 tarihinde Brüksel'de bir toplantı düzenlemek girişiminde bulunmuş ve Kıbrıs konusunda teşkilât olarak katkıda bulunmayı tasarlamıştı.

Anılan toplantıya Türk-İş'in yanısıra TÜRK-SEN, GSEE (Yunan İşçi Konfederasyonu) ve SEK (Kıbrıs Rum İşçi Sendikaları Federasyonu) çağrılmış bulunuyordu.

Amacı, Kıbrıs'la ilgili sosyal ve insancıl konuların görüşülmesi ve varılan istişari kararların ilgili hükümetlere intikalini sağlamak olan bu toplantıya Yunan ve Rum tarafı son anda sudan sebepler ileri sürerek katılmamışlardır. Bu nedenle toplantı girişimi başarısız kalmıştır.

Daha sonra 7-28 Haziran 1978 tarihlerinde yapılan ILO toplantısı vesile edilerek ICFTU tarafından ikinci bir girişim yapılmış, fakat gene de Yunan ve Kıbrıs Rum tarafını masaya oturtmak mümkün olamamıştır. Rum Sendikacıların, Kıbrıs Rum Toplumu Liderinin tutumuna paralel olumsuz davranışı sendikal çevrelerde üzüntü ile karşılanmıştır.

TÜRK-İŞ/ÖGB ORTAK TOPLANTISI

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Ömer Ergün başkanlığında 4 kişilik bir heyet, Avusturya Sendikalar Birliği (ÖGB) yöneticileri ile 18-19 Eylül 1978 tarihleri arasında Avusturya'da çalışan Türk işçilerinin sorunlarını görüşmüşlerdir.

Daha önce DGB (Alman Sendikalar Birliği) ile olduğu gibi Türk-İş İcra Kurulu muhtelif girişimlerden sonra Kasım 1977 tarihinde ÖGB/TÜRK-İŞ komisyonu kurmuş ve aynı ay içinde ilk resmi görüşmeler Ankara'da başlamıştı.

Toplantıda Avusturya iş piyasasındaki son gelişmeler, Türk ve diğer yabancı işçilerin durumları, Avusturya'da çalışan Türk işçilerinin emeklilik sorunu, işçilerimizin meslek, konut, ve özellikle Türk çocuklarının okul sorunları, Uluslararası alanda ÖGB ile TÜRK-İŞ işbirliği hususu gibi konular görüşülmüştür.

Bunlara paralel olarak, Avusturya turizminin Türkiye'ye kaydırılması, turizm yatırımlarının ortak olarak yapılıp yapılamayacağı gibi konuların yanısıra, TÜRK-İŞ'in muhtelif zamanlarda uzmanlar göndererek Türk işçilerinin yoğun oldukları bölgelerde seminerler düzenlemek ve onlara Türk sendikacılığı hakkında bilgi vermek gibi konularda da mutabakat sağlanmıştır.

Gelecek toplantının Türkiye'de yapılmasına karar verilmiştir.

TÜRK-İŞ/DGB ORTAK ÇALIŞMA GRUBU TOPLANTISI

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri;

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Federal Almanya Sendikalar Birliği (DGB) arasındaki Ortak Çalışma Grubu Toplantısı 12/9/1978 tarihinde Federal Almanya'nın Stuttgart kentinde çalışmalarına başlamıştır.

Bu toplantıda ortak sorunlar üzerinde geniş görüşmeler yapılmıştır. Ortak toplantıda Türk-İş Heyetine Genel Mali Sekreter Ömer Ergün başkanlık etmiştir. Türk işçilerinin çeşitli sorunlarının çözümlenmesi yolunda somut önerilerde bulunulan toplantıda Ömer Ergün bir açış konuşması yapmıştır. Ergün'ün konuşması şöyledir:

"Ortak toplantımızın bu defaki gündeminin ağırlığını Türkiye'de geçtiğimiz Haziran ayında yürürlüğe giren 2147 sayılı Yasanın kapsayacağını söylemek istiyorum. Yurt dışında ve özellikle çoğunluğu Almanya'da bulunan işçilerimizin ülkemiz şartlarına uygun olarak çıkarılmış yasalara göre, Sosyal Güvenliklerini sağlamak amacıyla bu Kanunun çıkarılmış olması oldukça ileri bir aşamadır.

Bu yasanın çıkarılması konusunda gerek DGB ile gerek ICFTU üyesi öteki Sendika Birlikleri ile yaptığımız daha önceki çalışmalar, hükümet ve yasama organlarında büyük etkinlik kazanmıştır. Türk-İş Konfederasyonunun bu çabalarına rağmen, istediğimiz önerilerin tam olarak yasalaştığı da söylenemez.

Yasa bugünkü haliyle bazı noksanlıklar taşımaktadır. Gerek uygulama sırasında, gerekse yurt dışında çalışan işçilerimizden devamlı aldığımız sözlü ve yazılı uyarılar, Sosyal Güvenlik Uzmanlarımız tarafından değerlendirilmiş ve bu konuda bir değişiklik önerisi, hükümete sunulmak üzere hazırlanmağa başlanmıştır.

Bu defaki ortak toplantımızda Yasanın taşıdığı noksanlıkların DGB açısından önemini ve eleştirilerini sizden öğrenmek istiyoruz. Bu toplantıda yapılacak eleştirilerde ortak bir noktaya varılabilmesi yasa değişikliğinde bize ışık tutacaktır.

Gündemimizin diğer önemli maddelerinden biri de, yurt dışında bulunan işçi çocuklarının eğitimi sorunudur. Ülkemizde gün geçtikçe daha önem kazanan bu konunun çözümünde DGB'nin ve Federal Almanya hükümetinin de dikkatten uzak tutmadığını büyük bir memnunlukla izlemekteyiz.

./..

Ancak, bu önemli sorunun bu görüşmelerimiz sonunda soyut önerilerden öte, çözüm sağlayacağı kararlara ulaştırılmasına çalışmalıyız.

Türk-İş ile DGB arasındaki yakın sendikal işbirliği ve DGB'nin Federal Almanya Hükümeti nezdindeki gücünü ve değerini dikkate alarak bir önemli konuya daha değinmek istiyorum,

Türkiye'nin halen içinde bulunduğu döviz darboğazı sizin de malûmunuzdur ve ülkemiz bu sıkıntıyı atlatmak zorundadır. Bu nedenle hükümetimiz yurtdışındaki işçi dövizlerinin Türkiye'ye akışını hızlandırmak için bazı özendirici önlemler almış olmakla beraber, bu konuda işçilerimize herhangi bir baskı ve tavizde bulunmak demokratik rejimin doğal bir sonucu olarak ters düşmektedir.

İşçilerimizin Federal Almanya Bankalarındaki tasarruf hesapları öğrendiğimiz kadariyle milyarları bulmaktadır. Bu birikim büyük bir ekonomik güç yaratmaktadır. Bu gücün bankalarca ülkemiz ekonomisine katkısını sağlamak en büyük arzumuzdur. Bu nedenle Federal Almanya'daki büyük birikimlerin Türkiye'de aktif hale gelmesi gereklidir, bunun ülkemize bankalarca kredi veya yatırım şeklinde gelmesi her iki ülke için karşılıklı yarar sağlayacaktır."

Türk-İş/DGB ortak toplantısında Türk işçi çocuklarının eğitimi üzerinde de öneriler yapılmış, ayrıca yurt dışında çalışan işçilerimizin emeklilik ve diğer sosyal güvenlik sorunları üzerinde durulmuştur.

Bu toplantıya sunulan bazı istatistiki bilgileri dikkatinizi çekeceği ve incelemeğe değer olduğu düşüncesiyle bilgilerinize sunuyoruz:

ALMAN SENDİKALAR BİRLİĞİ
GENEL MERKEZİ
Yabancı İşçiler Dairesi

Düsseldorf, 1 Eylül 1978
Goe/Suz

İlgi: "Alman-Türk Sendikal Komisyonun" 11-15 Eylül 1978 tarihlerinde Stuttgart'daki toplantısı

Ç A L I Ş A N L A R (Sosyal Sigorta kapsamına girenler)

Çeyrek	Toplam	Yabancı İşçi	İtalya	Yunanistan	İspanya	Portekiz	Türkiye	Yugoslavya	Diğer Ulusla
1973 3.çeyrek	. . ^	2.595.000	450.000	250.000	190.000	85.000	605.000	535.000	480.000
4. "		2.520.000	423.000	243.000	183.000	86.000	599.000	513.000	473.000
1974 1. "	:0.	2.490.000	416.000	236.000	174.000	85.000	605.000	513.000	461.000
2. "	20.814.524	2.331.173	340.939	234.718	158.936	82.400	617.531	473.209	423.446
3. "	20.959.716	2.286.625	331.504	299.178	149.718	78.453	606.816	466.689	424.269
4. "	20.439.180	2.150.580	302.408	218.382	139.135	74.092	574.810	434.805	406.948
1975 1. "	20.130.408	2.090.922	297.545	210.078	134.313	72.309	556.784	419.213	400.680
2. "	20.095.129	2.070.735	297.079	203.629	129.817	70.520	553.217	418.745	297.728
3. "	20.191.392	2.038.779	292.435	196.210	124.533	68.324	543.326	415.883	398.068
4. "	19.843.364	1.932.604	266.456	186.015	116.375	65.026	522.669	390.005	386.058
1976 1. "	19.849.490	1.937.672	273.844	184.199	114.394	64.889	526.272	389.988	384.086
2. "	19.939.275	1.937.134	276.367	178.800	111.006	63.579	527.483	390.079	389.820
3. "	20.176.261	1.920.895	279.096	173.097	107.518	62.328	520.989	387.222	390.645
4. "	19.877.869	1.873.835	266.867	169.261	104.003	61.177	515.830	376.774	379.923
1977 1. "	19.859.789	1.877.138	275.419	163.980	101.493	60.038	514.749	375.185	386.274
2. "	19.879.861	1.888.585	281.224	162.495	100.311	60.160	517.467	377.206	389.722
3. "	20.200.865	1.869.453	283.309	155.475	97.226	59.653	508.647	373.666	391.477

ALMAN SENDİKALAR BİRLİĞİ
GENEL MERKEZİ
Yabancı İşçiler Dairesi

Düsseldorf, 1 Eylül 1978
Goe/Suz

İlgi: "Alman-Türk Sendikal Komisyonun" 11-15 Eylül Tarihlerinde Stuttgart'daki toplantısı

Uluslara göre toplam yabancı sayısı

Yıl	Toplam	İtalyan	Yunan	İspanyol	Portekiz	Türk	Yugoslav	diğer uluslar
30. 9.73	3.966.200	639.000	409.000	294.000	115.000	920.000	693.000	895.000
30. 9.74	4.127.400	630.000	406.000	273.000	122.000	1.028.000	708.000	960.000
30. 9.75	4.089.600	601.000	391.000	247.000	119.000	1.077.000	678.000	977.000
30. 9.76	3.948.337	568.000	354.000	219.000	113.700	1.080.000	640.000	973.900
30. 9.77	3.948.278	570.800	328.500	201.400	111.000	1.118.000	630.000	988.578

ALMAN SENDİKALAR BİRLİĞİ
GENEL MERKEZİ
Yabancı İşçiler Dairesi

Düsseldorf, 1 Eylül 1978
Goe/Suz

İlgi: "Alman-Türk Sendikal Komisyonun" 11 - 15 Eylül 1978 tarihlerinde Stuigart'daki toplantısı

Yabancı işçi ve toplam yabancı sayısı (30.9.1977)

Uluslar	yabancı toplam	%	yabancı İşçi	%	çalışma-yanlar	%	oran olarak çalışan-çalışma-yanlar	yabancı toplamında değişiklikler	%	çalışan sayısında değişiklikler	%
Türkler	1.118.000	28.3	508.647	27,2	609.353	29,3	45,5 % - 54,5 %	+ 38.000	+ 3,5	- 12.342	- 2,4
Yugoslavlar	630.000	15,9	373.666	20,0	256.334	12,3	59,3 % - 40,7 %	- 10.000	- 1,6	- 13.556	-3,5
İtalyanlar	570.800	14,5	283.309	15,2	287.491	13,8	49,6 % - 50,4 %	+ 2.800	- 0,5	+ 4.213	-1,5
Yunanlar	328.500	8,3	155.475	8,3	173.025	8,3	47,3 % - 52,7 %	- 25.500	- 7,2	- 17.622	-10,2
İspanyollar	201.400	5,1	97.226	5,2	104.174	5,0	48,3 % - 51,7 %	- 17.600	- 8,0	- 10.292	- 9,6
Portekizler	111.000	2,8	59.653	3,2	51.347	2,5	53,7 % - 46,3 %	- 2.700	- 2,4	- 2.675	-4.8
iğer uluslar	968.578	25,0	391.477	20,9	597.101	28,7	39,6 % - 60,4 %	+ 14.678	+ 1,5	+ 832	-0,2
oplam....	3.948.278	100	1.869.453	100	2.076.825	100	47,3 % - 52,7 %	- 59	- 0,0	- 51.442	-2,7

Sosyal sigorta kapsamına
girenlere işsizler dahil değildir.

ALMAN SENDİKALAR BİRLİĞİ
GENEL MERKEZİ
Yabancı İşçiler Dairesi

Düsseldorf, 1 Eylül 1978
Goe/Suz

İlgi: "Alman-Türk Sendikal Komisyonun" 11-15 Eylül 1978 tarihlerinde Stuttgart'daki toplantısı

Verilen çalışma izinleri

1974		
	1.415.627	Çalışma izni için başvuru sayısı
bundan	1.393.878	verilen çalışma izinleri
"	918.572	eski işyeri için
	387.906	yeni işyeri için
"	79.064	ilk kez çalışma için
	21.749 =	başvuruların % 1,5'i onaylanmamıştır.
1975		
	1.521.000	Çalışma izni için başvuru sayısı
bundan	1.477.000	verilen çalışma izinleri
"	1.139.800	eski işyeri için
	283.500	yeni işyeri için
"	46.200	ilk kez çalışma için
	21.900	F.Almanya'ya yeni gelenler için
	44.000 =	başvuruların % 2,9'u onaylanmamıştır.
1976		
	1.419.845	Çalışma izni için başvuru sayısı
bundan	1.384.476	verilen çalışma izni
"	988.355	eski işyeri için
	331.635	yeni işyeri için
	62.760	ilk kez çalışma için
"	24.140	F.Almanya'ya yeni gelenler için
	35.369 =	başvuruların % 2,5'i onaylanmamıştır.
	268	Çalışma izni geri alınmıştır
1977		
	1.155.170	Çalışma izni için başvuru sayısı
bundan	1.125.459	verilen çalışma izni
"	752.886	eski işyeri için
	298.758	yeni işyeri için
	72.189	ilk kez çalışma için
"	29.700	F.Almanya'ya yeni gelenler için
	29.711 =	başvuruların % 2,6'si onaylanmamıştır
	210	Çalışma izni geri alınmıştır
1978	(Ocak-Mart)	
	242.571	Çalışma izni için başvuru sayısı
bundan	162.422	verilen çalışma izni
"	63.775	eski işyeri için
	15.869	yeni işyeri için
"	6.494	ilk kez çalışma için
	6.258 =	F.Almanya'ya yeni gelenler için
	23	başvuruların % 2,6'sı onaylanmamıştır
		Çalışma izni geri alınmıştır

ALMAN SENDİKALAR BİRLİĞİ
GENEL MERKEZİ
Yabancı İşçiler Dairesi

Düsseldorf, 1 Eylül 1978
Goe/Suz

İlgi: "Alman-Türk Sendikal Komisyonun" 11 - 15 Eylül 1978 tarihlerinde Stuttgart'daki toplantısı

İlgi: Eylül 1977 sonuna göre TC uyruklularının F.Almanya'da bulunuş süresi

Bulunuş Yılları	Sayı	Yüzde
1 yıldan az	70.000	6,5 %
1 - 2 yıl arası	75.300	6,9 %
2 - 3 "	80.900	7,5 %
3 - 4 "	104.900	9,7 %
4 - 6 "	278.200	25,7 %
6 - 8 "	239.500	22,1 %
8 - 10 "	123.200	11,4 %
10 yıldan fazla	111.100	10,2 %
	1.083.100(x)	100,0 %

(x)
Bu sayısa yukardaki kıstaslar kapsamına alınmayan 34.900 kişi dahil değildir.

DGB II. GENEL KURULU

DGB (Alman İşçi Sendikaları Birliği) nin 11. Olağan Genel Kurul toplantısı 21-27 Mayıs 1978 tarihlerinde Hamburg Plaza Hotel'de yapılmıştır. Bu toplantıda Konfederasyonumuz, Genel Sekreter M. Sadık Şide tarafından temsil edilmiştir.

Toplantı 21 Mayıs 1978 Pazar günü saat 15.00'de açılmıştır. Açılışı DGB Genel Başkanı Heinz Oskar Vetter yapmıştır.

Açılışı müteakip ilk söz Cumhurbaşkanı Walter Scheel'e verilmiştir. Batı Almanya Cumhurbaşkanının ağırlıklı konuşmasından sonra Avrupa Komisyonu Başkanı Roy Jenkins, Hamburg Belediye Başkanı Ulrich Klose, DGB yan kuruluşları temsilcileri Walter Hesselbach ve Jan Sierks birer konuşma yapmışlardır.

Toplantının ikinci gününde ise Batı Almanya Başbakanı Helmut Schmidt bir saat süre ile konuşmuştur.

DGB 11. Genel Kuruluna 304 delege ve 70 ülkeden 200 kadar müşahit sendikacı katılmıştır.

Genel Kurulda DGB üyeliğine kabul edilmiş bulunan 140 bin üyeli Polis Sendikaları temsilcisi de söz almıştır. Halen DGB'ye katılmayan Devlet Memurları Sendikasından başka bütün sendikalar DGB bünyesinde bulunuyorlar. DGB'nin toplam üye sayısı 7,5 milyon civarındadır.

Genel Kurul sırasında yabancı misafirler için çeşitli geziler düzenlenmiş ve resepsiyonlar verilmiştir.

DGB Genel Kuruluna 389 öneri sunulmuştur. Bu önerilerden en önemlileri olan Federal Almanya'daki bankaların devletleştirilmesi ve ayrıca kilit mesabesindeki sanayiin devletleştirilmesi kabul edilmiştir.

Genel Kurul 26 Mayıs 1978 günü saat 19.00'da çalışmalarını tamamladı.

ARO Genel Sekreterinin Ziyareti

Üyesi bulunduğumuz Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Asya Bölge Teşkilâtı Genel Sekreteri V.S.Mathur, 8-12 Temmuz 1978 tarihleri arasında ülkemizi ve TÜRK-İŞ'i ziyaret etmiştir.

İlk olarak İstanbul'a gelen konuk Hintli Sendikacı, I.Bölge Temsilciliğimiz tarafından düzenlenen bir toplantıya katılarak sendikal konularda bilgi almıştır. Bu arada şehrin tarihi ve turistik

./..

yerlerini de gezen Mathur, bilahâre Ankara'ya gelerek TÜRK-İŞ İcra Kurulu üyeleri ile görüşmüştür. Bu görüşmelerde özellikle Asya Bölgesi içinde kısa sürede büyük gelişmeler kaydeden Türk Sendikacılığının, bu bölge içindeki gelişmekte olan diğer ülke sendikalarına tecrübesi ile yardımlarda bulunması Mathur tarafından talep edilmiştir. TÜRK-İŞ'in ARO çerçevesinde kendisine düşen yükümlülükleri yerine getirmesi ve etkinliği artırmasının ele alındığı toplantıda, ICFTU-ARO'nun gelecek İcra Kurulu Toplantısının Türkiye'de yapılması yolundaki davet, Genel Sekreter V.S.Mathur'a iletilmiştir. Prensip olarak uygun görülen bu davet gerçekleştiği takdirde, Asyadaki tüm hür sendika yöneticilerinin katılacakları gelecek ARO İcra Kurulu Toplantısı, önümüzdeki yıl Türkiye'de yapılacaktır.

Görüşmelerde ayrıca, Orta Doğudaki son durum değerlendirilmiş ve özellikle Kıbrıs Sorunu üzerinde Genel Sekretere aydınlatıcı bilgi verilerek, bu bilgilerin diğer üye Asya kuruluşlarına intikali ve bu şekilde tezimizin desteklenmesinin sağlanması istenmiştir. İki kuruluş yöneticileri, bu toplantıdan yararlanarak, Asyada ve dünyadaki son sendikal ve ekonomik gelişmeler üzerinde de bilgi alış-verişinde bulunmuşlardır. Varılan mutabakat gereğince, TÜRK-İŞ'in başarılı çalışmaları, ARO yayın organları kanalile Asya sendikacılarına tanıtılacak ve bazı projelerin ortaklaşa gerçekleştirilmesi için müşterek hareket edilecektir.

TÜRK-İŞ'TEN YAPILAN ZİYARETLER:

Geçtiğimiz aylarda ve Çalışma Raporumuzun kapsadığı dönem içinde çeşitli yurtdışı temaslar yapılmıştır. Yapılan bu ziyaret ve görüşmeleri özetle şöyle sıralayabiliriz:

1. 7-28 Haziran 1978 tarihlerinde Cenevre'de ILO 64. Konferansı toplanmıştır. Bu Konferansa Türk-İş, yetkili bir heyet tarafından temsil edilmiştir.

2. Mısır İşçi Sendikaları Konfederasyonu, 1-7 Mayıs 1978 tarihlerinde düzenlenen törenlere katılmak için Konfederasyonumuzu temsilen bir kişiyi Mısır'a davet etmiş, bu davete Basın-İş Sendikası Genel Başkanı İsmail Özkan katılmıştır.

3. Rusya'da 21 Nisan - 5 Mayıs 1978 tarihlerinde yapılan törenlere Türk-İş'i temsilen Dokgemi-İş Genel Başkanı Aslan Sivri ve Türk Harb-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Remzi Durukan iştirak etmişlerdir.

./..

4. Türk-İş Genel Mali Sekreteri Ömer Ergün ile Türk Harb-İş Sendikası Genel Sekreteri Yılmaz Örnek, 26 Nisan - 9 Mayıs 1978 tarihlerinde Irak İşçi Sendikaları Konfederasyonunun davetlisi olarak bu ülkeye gitmişler ve düzenlenen törenlere katılmışlardır.

5. BİF Genel Başkanı Hüseyin Pala 1-9 Mayıs tarihleri arasında, Teksif Genel Sekreteri Vahap Güvenç ise 11-30 Ağustos tarihleri arasında davetli olarak Bulgaristan'a gitmişlerdir.

6. İşçi Sendikaları Konfederasyonunun daveti üzerine Türk-İş Genel Teşkilâtlandırma Sekreteri Ethem Ezgü, Türk Metal Sendikası Genel Başkanı Mustafa Özbek ve Tekgıda-İş Sendikası Teşkilâtlandırma Sekreteri Orhan Balta, Rusya'ya gitmişlerdir. On gün süreli bu gezi 8 Eylül 1978 tarihinde başlamıştır. Türk-İş Heyeti Rusya'da çeşitli toplantılara katılmışlar ve karşılıklı fikir teatisinde bulunmuşlardır.

7. Çimse-İş Genel Başkanı Akif Keskin ile Şeker-İş Genel Başkanı Yaşar Doğualp, 30 Ağustosta Libya'yı bir hafta süre ile ziyaret etmişlerdir. Bu ziyarette çalışma hayatımızla ilgili incelemeler yapılmış, toplantılara katılınmıştır.

8. Türk-İş Genel Sekreteri M.Sadık Şide, AFL-CIO'nun davetlisi olarak 16 Eylül 1978 tarihinde Amerika'ya gitmiştir. Şide, bu gezisinde çeşitli işyerlerinde incelemeler yapmış, toplantılara katılmış ve çalışma hayatı ile sosyal ve ekonomik konularda fikir alış-verişinde bulunmuştur.

Sıraladığımız bu gezi ve temasların dışında Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir, Ağaç-İş Genel Başkanı Kemal Sarısoy ve Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Yener Kaya'nın Romanya'ya Ekim ayı için programlanmış bir gezisi bulunmaktadır. Ayrıca Tes-İş Federasyonu Genel Başkanı Orhan Erçelik FNV (Hollanda İşçi Sendikaları Birliği)nin davetlisi olarak 18-22 Aralık 1978 tarihinde Hollanda'ya gidecektir.

TÜRK-İŞ'E YAPILAN ZİYARETLER:

İngiltere Dışişleri Bakanlığı Ekonomi Müşaviri Mr. A.Smith, 10 Mayıs 1978 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezini ziyaret ederek İcra Kurulu üyeleri ile görüşmelerde bulunmuştur. Mr.A.Smith ile İcra Kurulumuz arasında çalışma hayatı, ekonomik ve sosyal konularda fikir alışverişi yapılmıştır.

./..

Diğer taraftan Çimse-İş Sendikasının konuğu olarak ülkemize gelen Macar Toprak Sanayii İşçileri Sendikasından 3 kişilik bir heyet, 18 Mayıs 1978 tarihinde İcra Kurulumuzca tanıştırılmıştır. Adıgeçen heyet üyeleri, Konfederasyonumuzu ziyaretleri sırasında çalışmalar hakkında bilgi almışlar ve çeşitli konularda karşılıklı fikir teatisinde bulunulmuştur.

ARO Genel Sekreteri Mr. V.S.Mathur 10 Temmuz 1978 tarihinde Türk-İş'i ziyaret etmiş, Asya Bölge Sendikaları ile alakalı gelişmeler görüşme konusu olmuştur. ARO Genel Sekreterinin ziyareti ile ilgili daha geniş bilgi, raporumuzun bu ziyarete ayrılan bölümünde daha geniş şekilde gösterilmiştir.

Ayrıca Mısır İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı ve Çalışma Bakanı Saad Muhammed Ahmed, 24 Ağustos 1978 tarihinde Türk-İş Genel Merkezinde İcra Kurulu üyeleriyle bir görüşme yapmıştır. Bu görüşmede çalışma hayatı, sosyal ve ekonomik konular üzerinde durulmuştur.

Öte yandan Romanya İşçi Sendikaları Merkez Konseyini temsilen yurdumuzu ziyaret eden 3 kişilik bir heyet 25 Eylül 1978 tarihinde Konfederasyonumuz İcra Kurulu ile Türk-İş Genel Merkezinde bir görüşme yapmıştır.

İÇ ve DIŞ BÜLTENLER:

Dış İlişkiler Müdürlüğü, teşkilât Başkanlıklarına ve diğer ilgililere dağıtılmak üzere her ay muntazaman İÇ BÜLTEN çıkarmaktadır. Bu BÜLTEN'de Dünya Çalışma hayatı ile ilgili büyük ağırlığı olan ILO ve ICFTU gibi kuruluşların ve muhtelif ülkelerdeki sendika ve kuruluşların bildiri ve bültenlerinden teşkilâtımız tarafından ilgi ile karşılanacağına inandığımız kısımlar yayınlanmaktadır.

Her ay muntazam olarak çıkarılan bu BÜLTEN ile Teşkilâtımıza tüm dünya sendikacılığı hakkında TÜRKİYE'de başka hiçbir yayın organında çıkmayan en taze haber ve ayrıntılı bilgiler verilmekte, bütün yabancı ülkelerde sendikacılık ve çalışma hayatında çıkarılan yeni kanunlar, kararlar, iştihatlar ve uygulamalar tam olarak aktarılmakta ve Teşkilâtımız bu konularda aydınlatılmaktadır.

Devam ettirmekte olduğumuz bu çalışmamızın teşkilâtımıza ve değerli sendikacılarımıza çalışma hayatında tüm dünyada olup bitenler hakkında en son bilgileri vermek bakımından faydalı bir hizmet olduğuna inanıyoruz.

./..

Dış İlişkiler Müdürlüğümüz, ayrıca ülkemizde cereyan eden sendikacılık hareketleri hakkında dünya ülkelerine bilgi vermek ve böylece yabancı ülkelere Türk Sendikacılık hareketini tanıtmak amacı ile İngilizce, Almanca ve Arapça olarak üç dilde bir DIŞ BÜLTEN yayınlamakta ve bunu mümkün olduğu kadar tüm dünya ülkelerindeki sendika merkezlerine ve isteyen özel kuruluşlara, ve eğitim kuruluşlarına göndermektedir. DIŞ BÜLTEN'imiz ayrıca Türkiye dahilindeki yabancı ülke elçilik ve kuruluşlarına da yollanmaktadır.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLATI (ILO)
64. GENEL KONFERANSI:

Hükümet-işçi-işveren temsilcilerinin eşit haklarla katılması bakımından dünyada tek olan Birleşmiş Milletler Çalışma Teşkilâtı (ILO) 64. Genel Konferansı 7-28 Haziran 1978 tarihleri arasında Cenevre'de yapılmıştır.

Üyesi bulunduğumuz Uluslararası Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Genel Sekreterinin Türkiyeye Mart ayında yapmış olduğu ziyaret sırasında talebi üzerine Türk-İş bu yılki Genel Konferansa kuvvetli bir kadro ile katılmıştır.

Özellikle gündemde yer alan "Kamu kesiminde çalışma koşullarının tespiti" konusunda bir sözleşme ve bir tavsiye kararı, ülkemizdeki işçi-memur ayırımı ve devlet memurlarına sendikal haklar tanınması açısından önemli olmuştur.

Diğer taraftan sözleşmelerin uygulanması komisyonunda, Türkiyenin onaylamış olduğu birçok ILO sözleşmesini tam olarak uygulamadığı veya bu konuda komisyona yeterli bilgi vermediği ortaya çıkmıştır. Türk-İş delegasyonu, komisyonda bulunan hükümet temsilcilerinin bu konuda dikkatini çekmiş ve gelecek yıl yapılacak olan 65. Genel Konferansa uygulama raporlarının gönderilmesini talep etmiştir. Ayrıca Konferanstan sonra Çalışma Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulmuştur. Sağlanan işbirliği sonucu bu raporumuzun hazırlandığı tarihe kadar 7 sözleşme hakkında uygulama raporunun gönderilmesi sağlanmıştır.

Konferansın diğer bir önemli yanıda, DİSK'in, Türk işçi delegasyonuna yaptığı itiraz olmuştur. DİSK itirazında Türk-İş'in Türk işçisinin tamamını temsil etmediğini ileri sürerek ILO Ana Tüzüğünde bulunan "ençok temsil kabiliyetini haiz işçi kuruluşu" açısından kendilerine de asgari bir teknik müşavirlik verilmesi talebinde bulunmuştur.

./..

Bu kabil itirazları inceleyen ILO Komisyonu DİSK'in itirazını kabul etmiyerek redetmiş ve Türk-İş'in Birleşmiş Milletler çerçevesinde Türk işçilerinin tamamını temsil edeceğini bir kere daha teyit etmiştir. Ancak DİSK'in önümüzdeki yıl merkezi Laheyde bulunan "Uluslararası Adalet Divanı"na bu kararın iptali için başvuracağı öğrenilmiştir.

Amerikanın ILO dan çekilmesinden sonra bu yıl yapılan Yönetim Kurulu seçimlerinde Doğu Bloğu daha fazla üyelik kazanmak için yoğun bir çaba sarfetmiştir. Ancak ICFTU çerçevesinde tüm Hür İşçi Kuruluşları bu çabayı kırmış ve liste halinde ICFTU adayları seçimi kazanmıştır. Bu arada Türk-İş de girdiği seçimlerde üç yıl süre ile ILO Yönetim Kurulu yedek işçi üyeliğini kazanmış bulunmaktadır.

ASGARİ ÜCRET KİTABI

Sayın Yönetim Kurulu Üyeleri,

Geçen raporumuzda belirttiğimiz gibi, Türk-İş Araştırma Bürosunda hazırlıklarının bir kısmı tamamlanmış bulunan Asgari Ücret Kitabı bu defa baskıya verilmiş bulunmaktadır.

Konfederasyonumuz, hem konunun tanıtılması ve yaygınlaştırılması hem de ilk tesbitinden bu yana toplantılara katılmış bulunan üçlü içinde manâ ve ruhuna en çok inanan kesim olarak "Asgari Ücret"i değerli saydığımız bir döküman olarak yararlanmak isteyenlerin hizmetine sunmayı görev sayıyoruz.

Uluslararası Çalışma Teşkilâtından alınan dünya uygulaması ile ilgili bir yayın tam olarak tercüme edilmiş ve bütünlüğünün bozulmaması amacıyla aynı cilt içinde "ikinci kitap" olarak birleştirilmiş bulunmaktadır.

Finansmanına Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsünün katkısı bulunan bu çalışma, inanıyoruz ki geniş bir talep bulacaktır. Çünkü konunun Türkiye'de yaygın anlamda, dokuz yıl gibi kısa sayılacak bir geçmişi bulunması ve yan etkilerinin çok geniş nitelik ve niceliklere ulaşması sonucu hemen her kesimden Türk Vatandaşını ilgilendirir hale gelmiştir.

Çalışan işçilerden başka, memur, emekliler, tarımda çalışanlar, apartman kapıcıları ve tüm bu kişileri istihdam edenler geniş bir uygulama alanını oluşturmaktadır.

Öte yandan özellikle Tasarıları hazırlanmış bulunan ve yakın bir tarihte uygulaması beklenen vergi kanunları dolayısile de hemen tüm vergi mükelleflerini ilgilendiren bir konu haline gelecektir.

Çalışmanın eksiksiz ve kusursuz olduğunu iddia edememekle birlikte eldeki bir geçici elemanla ve kısa sayılacak bir zamanda hazırlanmış olmasına karşılık yayınlanma zamanı bakımından daha fazla gecikmeden ortaya çıkarılmış bulunmasında isabet olduğu kanısını taşımaktayız.

274 ve 275 SAYILI YASALARIN ONBEŞİNCİ YILI

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri,

274 Sayılı Sendikalar Kanunu ile 275 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Kanunlarının yasalaşmasından bu yana 15 Yıl geçmiş bulunuyor. Geride bıraktığımız bu 15 Yıl içinde Türk İşçi Hareketi gerçekten önemli mesafeler katetmiştir.

274 ve 275 Sayılı Yasalar, Türk Sendikacılığında önemli ve mutlu bir gelişmenin başlangıcıdır. Zaten bu nedenledir ki, TÜRK-İŞ 24 Temmuz gününü bu yasaların kabul edildiği gün olarak İŞÇİ BAYRAMI ilân etmiştir.

Her Yasa gibi bu yasaların da eskimekte olduğu, günün şartlarına uygun hale getirilmesini gerektiren nedenlerin ortaya çıktığı bir gerçektir. Ama bu gerçek, anılan yasaların önemini ve Türk İşçi Hareketine katkısını gölgeleyemez. Bir başlangıç yasası olarak gerek 274 ve gerek 275 Sayılı yasa, yürürlüğe girdikleri günün koşullarında, ileri hükümler getirmişlerdir.

Öte yandan bu yasaların onbeşinci yılı dolayısiyle şunu da belirtmek isteriz ki, İşçi Bayramı olarak kabul ettiğimiz 24 Temmuz gününün kutlanması konusunda gereken titizliği gösteremiyoruz. Bugünü kuru demeçlerle kutlamak yerine başlangıçta olduğu gibi TÜRK-İŞ'e yaraşır bir şekilde anmamız ve değerlendirmemiz zorunludur.

Dünyada, birçok ülkede, 1 Mayıs İşçi Günü adıyla törenler yapılmaktadır. Bu, bizimle,ülkemizle ilgisi olmayan bir gündür. Buna rağmen işçi adına hareket ettiklerini söyleyen DİSK ve benzeri kuruluşlar kanlı meydanlarda bize yabancı olan bugünü işçi bayramı diye kutlayabilmektedirler.

Aslında bu törenlerde, işçiden çok, çeşitli dernek temsilcilerinin ve görevlilerinin yer aldığı bilinmektedir. O kadar ki, işçi adına o meydanlarda konuşanlar çok çeşitli sloganların ve grupların arasında ne diyeceklerini bilemeyen kişilerin şaşkınlığına düşmektedirler.

TÜRK-iş, ülkemizde 1 Mayıs alışkanlığını yıkmalı ve kendi ilân ettiği bayrama sahip çıkmalıdır.

TÜRK-İŞ'in 24 Temmuz kutlama programı önümüzdeki yıl görkemli bir biçimde gerçekleştirilmelidir. Bu tören işçinin katılacağı gerçek bir bayram töreni olacaktır.

Bu konuda bütün arkadaşlarımızın bilinç içinde hareket edeceklerine inanıyoruz.

TÜRK-İŞ BÖLGE TEMSİLCİLİKLERİ ÇALIŞMALARI

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri;

Geçen Yönetim Kurulu toplantımızdan bu yana kurulunuzun kararı gereğince Türk-İş Bölge Temsilciliklerinin çalışmalarına raporumuzda yer vermekteyiz. Bu çalışmaların derli toplu olarak Konfederasyonumuz dosyalarında toplanması ayrıca yararlı bir kaynak yaratmakta, Yönetim Kurulu yanında İcra Kurulu için de önemli bir döküman olmaktadır.

Bu kısa girişten sonra temsilciliklerimizin çalışmalarını aşağıda özetle bilgilerinize sunuyoruz:

1. BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

İstanbul Birinci Bölge Temsilciliğimizde geçtiğimiz dönem yeni bir kadro ihdas edilerek Abuzer Uçar'dan sonra İsmail Topkar Bölge Temsilciliği görevine getirilmiştir. Böylece bu bölgemizdeki temsilci sayımız ikiye çıkarılarak güçlendirilmiştir. Temsilciliğimiz, güçlendirilmiş bu yeni kadrosuyla tutarlı, inandırıcı ve tabana dönük etkin bir çalışmanın içine girmiştir.

Özellikle DİSK karşısında bilinçli bir mücadele yürütülmüş, Toplumsal Anlaşmaya yönelen eleştiriler çürütülerek bu anlaşmanın büyük bir işçi kesimine anlatılmasına çalışılmış ve benimsendiği görülmüştür.

Sendikalarımızın her türlü çalışmalarıyla imkânlar ölçüsünde ilgilenilmiş, Türkiye Gazeteciler Sendikası İstanbul Şubesi, Tes-İş İstanbul Sendikası, Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi ve Tezbüro-İş Sendikası İstanbul 1 No.lu Şube Kongreleri izlenmiştir.

Bölge dahilinde, Akdeniz Haber Ajansında Türkiye Gazeteciler Sendikasının, Berec Pil Fabrikasında Petrol-İş Sendikasının, Hisar Kaplama Fabrikasında Ağaç-İş Sendikasının, Sancak Tül Fabrikasında Teksif Sendikasının, Doğan Kardeş Matbaasında Türkiye Gazeteciler Sendikasının, Ataköy Timlo İnşaat Şantiyesinde Türk Yapı-İş Sendikasının, Malazlar Kibrit Fabrikasında Petrol-İş Sendikasının, Kurt Kiremit Fabrikasında Çimse-İş Sendikasının grevleri uygulanmıştır.

Raporumuzun düzenlendiği tarihte Akdeniz Haber Ajansı ve Timlo'daki grevler başarıyla sonuçlandırılmış bulunuyordu. Diğer grevlerle yakından ilgilenilmektedir.

./..

274 ve 275 SAYILI YASALARIN ONBEŞİNCİ YILI

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri,

274 Sayılı Sendikalar Kanunu ile 275 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Kanunlarının yasalaşmasından bu yana 15 Yıl geçmiş bulunuyor. Geride bıraktığımız bu 15 Yıl içinde Türk İşçi Hareketi gerçekten önemli mesafeler katetmiştir.

274 ve 275 Sayılı Yasalar, Türk Sendikacılığında önemli ve mutlu bir gelişmenin başlangıcıdır. Zaten bu nedenledir ki, TÜRK-İŞ 24 Temmuz gününü bu yasaların kabul edildiği gün olarak İŞÇİ BAYRAMI ilân etmiştir.

Her Yasa gibi bu yasaların da eskimekte olduğu, günün şartlarına uygun hale getirilmesini gerektiren nedenlerin ortaya çıktığı bir gerçektir. Ama bu gerçek, anılan yasaların önemini ve Türk İşçi Hareketine katkısını gölgeleyemez. Bir başlangıç yasası olarak gerek 274 ve gerek 275 Sayılı yasa, yürürlüğe girdikleri günün koşullarında, ileri hükümler getirmişlerdir.

Öte yandan bu yasaların onbeşinci yılı dolayısiyle şunu da belirtmek isteriz ki, İşçi Bayramı olarak kabul ettiğimiz 24 Temmuz gününün kutlanması konusunda gereken titizliği gösteremiyoruz. Bugünü kuru demeçlerle kutlamak yerine başlangıçta olduğu gibi TÜRK-İŞ'e yaraşır bir şekilde anmamız ve değerlendirmemiz zorunludur.

Dünyada, birçok ülkede, 1 Mayıs İşçi Günü adıyla törenler yapılmaktadır. Bu, bizimle,ülkemizle ilgisi olmayan bir gündür. Buna rağmen işçi adına hareket ettiklerini söyleyen DİSK ve benzeri kuruluşlar kanlı meydanlarda bize yabancı olan bugünü işçi bayramı diye kutlayabilmektedirler.

Aslında bu törenlerde, işçiden çok, çeşitli dernek temsilcilerinin ve görevlilerinin yer aldığı bilinmektedir. O kadar ki, işçi adına o meydanlarda konuşanlar çok çeşitli sloganların ve grupların arasında ne diyeceklerini bilemeyen kişilerin şaşkınlığına düşmektedirler.

TÜRK-iş, ülkemizde 1 Mayıs alışkanlığını yıkmalı ve kendi ilân ettiği bayrama sahip çıkmalıdır.

TÜRK-İŞ'in 24 Temmuz kutlama programı önümüzdeki yıl görkemli bir biçimde gerçekleştirilmelidir. Bu tören işçinin katılacağı gerçek bir bayram töreni olacaktır.

Bu konuda bütün arkadaşlarımızın bilinç içinde hareket edeceklerine inanıyoruz.

TÜRK-İŞ BÖLGE TEMSİLCİLİKLERİ ÇALIŞMALARI

Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri;

Geçen Yönetim Kurulu toplantımızdan bu yana kurulunuzun kararı gereğince Türk-İş Bölge Temsilciliklerinin çalışmalarına raporumuzda yer vermekteyiz. Bu çalışmaların derli toplu olarak Konfederasyonumuz dosyalarında toplanması ayrıca yararlı bir kaynak yaratmakta, Yönetim Kurulu yanında İcra Kurulu için de önemli bir döküman olmaktadır.

Bu kısa girişten sonra temsilciliklerimizin çalışmalarını aşağıda özetle bilgilerinize sunuyoruz:

1. BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

İstanbul Birinci Bölge Temsilciliğimizde geçtiğimiz dönem yeni bir kadro ihdas edilerek Abuzer Uçar'dan sonra İsmail Topkar Bölge Temsilciliği görevine getirilmiştir. Böylece bu bölgemizdeki temsilci sayımız ikiye çıkarılarak güçlendirilmiştir. Temsilciliğimiz, güçlendirilmiş bu yeni kadrosuyla tutarlı, inandırıcı ve tabana dönük etkin bir çalışmanın içine girmiştir.

Özellikle DİSK karşısında bilinçli bir mücadele yürütülmüş, Toplumsal Anlaşmaya yönelen eleştiriler çürütülerek bu anlaşmanın büyük bir işçi kesimine anlatılmasına çalışılmış ve benimsendiği görülmüştür.

Sendikalarımızın her türlü çalışmalarıyla imkânlar ölçüsünde ilgilenilmiş, Türkiye Gazeteciler Sendikası İstanbul Şubesi, Tes-İş İstanbul Sendikası, Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi ve Tezbüro-İş Sendikası İstanbul 1 No.lu Şube Kongreleri izlenmiştir.

Bölge dahilinde, Akdeniz Haber Ajansında Türkiye Gazeteciler Sendikasının, Berec Pil Fabrikasında Petrol-İş Sendikasının, Hisar Kaplama Fabrikasında Ağaç-İş Sendikasının, Sancak Tül Fabrikasında Teksif Sendikasının, Doğan Kardeş Matbaasında Türkiye Gazeteciler Sendikasının, Ataköy Timlo İnşaat Şantiyesinde Türk Yapı-İş Sendikasının, Malazlar Kibrit Fabrikasında Petrol-İş Sendikasının, Kurt Kiremit Fabrikasında Çimse-İş Sendikasının grevleri uygulanmıştır.

Raporumuzun düzenlendiği tarihte Akdeniz Haber Ajansı ve Timlo'daki grevler başarıyla sonuçlandırılmış bulunuyordu. Diğer grevlerle yakından ilgilenilmektedir.

./..

Temsilciliğimizin diğer çalışmalarını şu şekilde özetleyebiliriz:

1. TOREYİS Sendikasının İpraş Rafinerisi Kafeteryasında yetki alınmış, fakat anılan işyerinin Petrol-İş işkoluna girdiği yargı kararlarıyla saptanınca Petrol-İş'in bu işçiler adına sözleşme yapması yoluna gidilmiştir.

2. 10 Mayıs 1978 tarihinde bölgedeki sendika başkanlarıyla ortak bir toplantı düzenlenmiş, ülkemizin siyasal, sosyal ve ekonomik sorunları görüşülmüş, sendikalar arası dialog ve birliğin kuvvetlendirilmesi hususunda ortak bir görüş benimsenmiştir.

3. Yaşar Mensucat Fabrikası işvereninin işyerini kapatarak ortadan kaybolması üzerine işçilerin kıdem tazminatlarını garantiye alan hacizler gerçekleştirilmiştir. Çalışma Bakanı Sayın Bahir Ersoy'un bu işyerini Sümerbank'a devretmek düşüncesi sevinçle karşılanmış, ama bu husus gerçekleşmeyince işçiler arasındaki tansiyon yükselmiştir. Genel Teşkilâtlandırma Sekreteri Ethem Ezgü, işçilere hitaben bir konuşma yapmış, sorunun olumlu bir sonuca ulaşması için çalışıldığını beyan etmiştir. Halen işçiler Türk-İş'in ve yetkili mercilerin acil olarak getirecekleri çözümü beklemektedirler.

4. Romanya'dan gelen konuk sendikacılar ve ARO Genel Sekreteri Mathur ve eşi Temsilciliğimizce karşılanmış ve kendilerine gerekli ilgi gösterilmiştir.

5. Tes-İş Sendikasının yasal sınırlar içinde kalarak yeni bir çalışma şekline yönelmesi ile ilgili olarak İcra Kurulunun da bilgisiyle Silahtarağa Elektrik Fabrikasına gidilmiş, kamuoyunun ve basının ilgi duyduğu sorunlar yerinde görülerek izlenmiştir.

6. 28 Temmuz 1978 tarihinde Tekgıda-İş Sendikası toplantı salonunda 8 ilde kurulu üye örgütlerin katılmasıyla bir KONSEY toplantısı yapılmıştır. Toplantıda İcra Kurulu üyesi Ethem Ezgü hazır bulunmuştur. 116 sendikacının katıldığı toplantıda Türk-İş'e bağlılık bir kere daha kanıtlanmış, özel gruplar halinde yapılan toplantılar dönemi kapatılmıştır. Toplantıda vergi reformu yasasının kısa sürede çıkartılması için imza kampanyasının başlatılması kararlaştırılmış ve derhal faaliyete geçilmiştir.

7. Ulaş-İş Federasyonunun mali desteği ve İcra Kurulunun yardımlarıyla TOREYİS Sendikasına faaliyet göstereceği yer temin edilmiş, bu çalışmalarda Genel Teşkilâtlandırma Sekreteri Ethem Ezgü de katkıda bulunmuştur.

./..

8. Türk-İş Yönetim Kurulu üyesi Nihat Kaya'nın Başkanlığını yaptığı SU-İŞ Sendikasına karşı İstanbul Belediyesince Genel-İş lehine yapılan haksız uygulamaların durdurulması için çalışmalar sürdürülmektedir. Temsilciliğimizce Belediye Başkanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmuş, fakat Çalışma Bakanlığının tutumu işyerlerinde huzursuzluğa neden olmuştur.

9. Bölgede üç aylık dönem içinde ham madde ve döviz yokluğu nedeniyle işçi çıkarmaları yoğunlaşmıştır. Bazı fabrikalar yer yer kapanmıştır. Bazı işyerleri ise işçi ücretlerini ödeyememekte, bu yüzden direnişler vukubulmaktadır. Tekgıda-İş Sendikasına bağlı Arı Büsküvi Fabrikası bu işyerlerinden biridir.

10. Gayrettepe'de kurulu İlsan İlâç Sanayii sözleşmeden kaçmak için işyerini kapatmış, işverenin kanunsuz lokavt yaptığı anlaşıldığından Petrol-İş Sendikamızca grev kararı alınarak işyerine asılmıştır. Temsilciliğimiz işçilerin sorunları ile ilgilenmektedir.

11. Diğer taraftan SSK tarafından satınalınan İltaş İlâç Fabrikası işçilerinin işine son verilmiştir. Halen açıkta olan 128 işçinin kurumca işe alınması sosyal güvenlik esprisine uygun düşecektir. Fabrika SSK tarafından kapalı tutulmaktadır.

2. BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Eskişehir'deki Türk-İş 2. Bölge Temsilciliğimizce son üç aylık çalışma döneminde çalışma hayatı ile ilgili çeşitli sorunlar, toplu sözleşmeler ve uyuşmazlıklar üzerinde gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Türkiye Genel-İş Sendikası Eskişehir Şube Kongresi Bölge Temsilcimizin yönetiminde yapılmış ve kongreden sonra yoğun bir teşkilâtlanma çabasına girişilmiş DİSK'e bağlı Genel-İş Sendikasında bölünmeler yaratılmış, işçilerin Türk-İş çatısı altında toplanması sağlanmıştır.

Tekgıda-İş Sendikasına bağlı Eti Büsküvi Fabrikasında çalışan işçilerin sözleşme sorunları ile ilgilenilmiş, grev oylamasına ve çeşitli oyunlara rağmen sözleşmenin imzalanması sağlanmıştır.

Öte yandan Çimse-İş Sendikasının Kılıçoğlu Kiremit Fabrikasındaki sözleşmesiyle ilgilenilmiş, sözleşme anlaşma ile sonuçlanmış, işçiler çeşitli sosyal hak ve ücret zamlarına kavuşturulmuştur.

Eskişehir İşçi Emeklileri Cemiyetinin Genel Kuruluna katılınmıştır.

Bunun dışında iş güvenliği ile ilgili olarak Konya'da yapılan çalışmalara temsilci gönderilmiştir. Tesbit edilen noksanlıkların

./..

büyük ölçüde giderilmesine çalışılmıştır.

Yol-İş Sendikası/nın YSE işyerlerinde çalışan 4 üyesi Ağrı, Van, Hakkari illerine nakledilmiş, işçiler yeni işyerlerine gitmeyerek sorunu dava konusu yapmışlardır.

Ayrıca Türk-İş'e bağlı kuruluşların temsilciliğe intikal ettirdikleri her konu ile ilgilenilmiş ve gerekli yardımda bulunulmaya çalışılmıştır.

3. BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Merkezi İzmir'de bulunan 3. Bölge Temsilciliğimiz, sendikalar ve işçiler tarafından kendisine aktarılan konuları çözümleyemeye çalışmış, SSK. Bölge Çalışma Müdürlüğü, Mahkemeler ve İşverenler nezdinde çok çeşitli sorunlara destek olmuştur.

Temsilciliğimizin en çok meşgul olduğu konulardan biri de toplu iş sözleşmeleri ile ilgili girişimlerdir. Bunlar arasında Teksif Sendikasının Pulcuoğlu işyerindeki sözleşmesini sayabiliriz. Bu sözleşme, uzun süren anlaşmazlıklardan sonra başarılı bir şekilde bağıtlanabilmiştir.

Raporumuzun düzenlendiği sıralarda Maden-İş bölge sendikamızla Aydın Linyitleri arasındaki sözleşme müzakereleri devam ediyordu. Gene Soma Maden-İş Sendikasının Nazilli Kömür İşletmesi işyeri için yapmakta olduğu toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sürdürülmektedir.

Öte yandan Türk Metal Sendikasının Boyarlar işyerindeki sözleşme anlaşmazlıkları ve uygulanan grevle yakından ilgilenilmiştir.

Petrol-İş ve Deri-İş Sendikasının İzmir'de yapılan Şube Genel Kurullarına gidilmiştir.

Eşrefpaşa SSK. Hastanesinin yapılan temel atma törenine Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar katılmış ve temsilciliğimizce bu tören sırasında mahalli sorunların Bakana anlatılması mümkün olabilmiştir.

Diğer taraftan Kooperatifler Birliğinin kuruluşu için AAFLI'den gelen heyetle birlikte İzmir'deki sendikalar ziyaret edilmiştir.

1 Mayıs'ta İzmir'de düzenlenen törenlerden DİSK'in bütün gayretlerine rağmen uzak kalınması başarılmış ve Türk-İş üyeleri bu törenlere iltifat etmemişlerdir. Kızıl bayrak çekenler ise tutuklanarak cezaevinin yolunu tutmuşlardır.

./..

Temsilciliğimizce Çimse-İş Sendikasının Söke'de teşkilâtlanmasını sağlamak amacı ile işyerleri gezilmiş, ayrıca Aydın'daki sendikalar ziyaret edilmiştir.

Temsilciliğimiz, bütün bunların dışında günlük işleri ve işçilerden gelen istekleri gününde karşılamak için her türlü çabayı göstermiştir.

4. BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Türk-İş 4.Bölge Temsilciliği çalışmaları başlıklar halinde aşağıya çıkarılmıştır:

a) Bir önceki çalışma raporumuzda belirtilen kamu sektörüne ait işyerlerindeki yetki uyuşmazlıklarının büyük bir bölümü geçen çalışma döneminde halledilmiş olmasına rağmen, bir bölümü de bu çalışma dönemi başında sonuçlandırılmıştır. Bu yetki uyuşmazlıklarının tümü Türk-İş'e bağlı kuruluşlar lehine bitirilmiştir. Ayrıca özel kesime ait işyerlerinde de zaman zaman doğan yetki uyuşmazlıkları kuruluşlarımız lehine sonuç vermiştir. Temsilciliğimiz bütün yetki uyuşmazlıklarının devamlı takipçisi ve bağlı kuruluşların destekçisi olmuştur.

b) Bu çalışma dönemi içerisinde Konfederasyonumuza bağlı kuruluşların teşkilâtlanma çalışmaları yavaş bir tempo ile seyretmiştir. Buna karşılık bilhassa bazı kamu kesimi işyerlerinde karşı kuruluşların teşkilâtlanma çabaları görülmüştür. Bu çabalar yakından izlenmekte ve etkisiz kılınması için her türlü çalışma yapılmaktadır.

c)Çalışma dönemi içinde 4. Bölge Temsilciliğince sendikalarla her zaman olduğu gibi sıkı ilişki ve işbirliği yapılmış, kendisine aktarılan sorunların çözümüne çalışılmıştır.

5. BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Sivas 4. Bölge Temsilciliğimizde geçtiğimiz üç aylık dönem içinde teşkilâtlanma çalışmalarına mümkün olduğu kadar fazla yer verilmiştir. Bu çalışmaları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

a) Menka Kurşun İşletmesi (Koyulhisar) işyerinde Dev Maden-Sen'e bağlı 250 işçi ile görüşme yapılmış ve bu işçilerin adıgeçen sendikadan ayrılarak Maden-İş Sendikamıza geçmeleri sağlanmıştır. Maden-İş Mali Sekreteri Hıdır Çetinkaya ile birlikte ayrıca köylere kadar gidilerek çalışan işçilerle görüşmeler yapılmıştır.

./..

b) Haber-İş Sendikası temsilcisi ile birlikte Tokat ve bağlı ilçelerine gidilmiş, PTT işçileri ile örgütlenme konusunda görüşmeler yapılmıştır.

c) Sivas'ta kurulu Peynir ve Tereyağ Fabrikası işçileri ile yapılan temas sonucunda, işçilerin çoğunluğu HAK-İŞ'ten istifa ettirilerek Tekgıda-İş Sendikasına kaydedilmeleri sağlanmıştır.

d) Sivas SSK. Şube Müdürlüğünde çalışan işçiler Sosyal-İş Sendikasından ayrılmış, Tezbüro-İş Sendikasına üye olmuşlardır.

Temsilciliğimizce, bölgedeki sendika kongreleri de izlenmiştir. Bu dönem içinde gerçekleştirilen Erzurum Türkiye Genel-İş Sendikası, Turhal Maden-İş Sendikası, Erzincan Türk Harb-İş Şubesi ve Yerköy Demiryol İşçileri Sendikası Genel Kurullarında hazır bulunulmuştur.

Öte yandan merkezi Kayseri'de bulunan mahalli sendikalar ayrı ayrı ziyaret edilerek sorunlarıyla ilgilenilmiştir.

6. BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Samsun 6. Bölge Temsilciliğimizce işçiyi işyerinde görmek hususunda bir program başlatılmış, bu çalışmaların tüm bölgeye yaygınlaştırılması çalışmalarına girişilmiştir. Bu arada işverenler ve kuruluşumuza bağlı tüm sendikalarla samimi diyalogumuz sürdürülmekte, kuruluşumuza bağlı sendikaların sorunlarının çözümüne çalışılmaktadır.

Öte yandan Seyfi Demirsoy Eğitim Sitesinin hizmete açılması çalışmaları devam etmektedir. Mahalli sendikaların yetkili kurullarına konunun önemi anlatılmakta, maddi olanaklar sağlanması hususunda teşvik edici telkinlerde bulunulmaktadır. Site binasının tapu işlemleri ikmal edilmiştir. Binanın tefriş sorunu ile Türk-İş Genel Mali Sekreteri ilgilenmektedir.

Samsun'da sendikaların şube kongreleriyle ilgilenilmekte ve gereken bilgiler Konfederasyona aktarılmaktadır. Geçtiğimiz dönemde Tes-İş Sendikası ve Türkiye Genel-İş Sendikası Samsun Şubesinin kongreleri yapılmıştır.

Tekgıda-İş Sendikasının KARİŞ işyerinde başlattığı sözleşme görüşmeleri, anlaşmazlık noktasına gelmiştir. Bu işyerinde işveren lokavt, sendika ise grev kararı almıştır. Bölge Temsilcisi Uzlaşma sağlamak üzere görevlendirilmiştir. Çalışmalar devam etmektedir.

./..

7. BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Diyarbakır 7. Bölge Temsilciliği geçen dönemden beri sürdürmekte olduğu teşkilâtlanma çalışmalarından sonuç almaya başlamıştır. Bu arada Diyarbakır'da kurulu MİSK'e bağlı Öz Teksif Sendikası Genel Kurulunda Türk-İş'e bağlı TEKSİF Sendikasına katılma kararı alınmıştır. Teşkilâtlanma çalışmaları devam etmektedir.

Öte yandan Bitlis, Maden, Keban, Elâzığ ve Palu'ya gidilerek, sendikacılarla, işçilerle ve diğer yöneticilerle görüşmeler yapılmıştır.

Ayrıca sendika Genel Kurul toplantılarına iştirak edilmiştir. Geçtiğimiz dönem yapılan genel kurul toplantıları şunlardır: Türk Metal Sendikası Palu Şubesi, Türk Harb-İş Sendikası Diyarbakır Şubesi, Tekgıda-İş Sendikası Bitlis, Elâzığ ve Silvan Şubeleri.

Dönem içinde Petrol-İş Batman grevi vukubulmuş, ayrıca Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliğindeki olaylar cereyan etmiş, temsilcilik olarak bu gelişmelerle ilgilenilmiştir.

Günlük çalışmaların dışında, mahalli sendikacılarla zaman zaman toplantılar yapılarak dilek ve şikayetlerin tesbiti ile giderilmesine çalışılmıştır.

8. BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Teşkilâtlanma:

Bursa Bölgesinde teşkilâtlanma yönünden en çok ihtilâf Oleyis, Metal ve Genel Hizmetler işkolunda olmaktadır. Temsilciliğimizde Oleyis işkolunda teşkilâtlanmak üzere kuruluş çalışmalarının tamamlanması beklenmektedir.

Metal işkolunda ise çekişmeli bir devre geçirilmiştir. Buna rağmen başta TOFAŞ olmak üzere, İdaş, Transtürk Holding Balata Sanayii, Gemlik Makina İmalât Sanayii, Borusan gibi önemli işyerlerinde Türk Metal Sendikası yetki alabilmiştir.

Belediye işçilerini teşkilâtlanmak üzere Türkiye Genel-İş Sendikasının daha faal bir duruma getirilmesi gereklidir. Anılan sendikanın Balıkesir ve Çanakkale'de Şubesi yoktur. Bursa Şubesi ise istenilen randımanı sağlayamamaktadır. Geniş ve bilinçli bir kadro ile çalışıldığı takdirde civardaki belediye işyerlerini örgütlemek mümkün olabilecektir.

./..

Bölge Toplantıları

Bölge toplantıları zaman ve imkânlar ölçüsünde sıklaştırılmaktadır. Her toplantının nerede yapılacağı kararı bir önceki toplantıda tesbit edilmekte ve sendikalarla sıkı işbirliği gerçekleştirilmektedir.

Bölge toplantıları teşkilâtta memnunluk uyandırmakta ve daha sık aralıklarla tekrarlanması arzu edilmektedir.

Seminerler

Bölgenin hizmete girişinden bu yana 3 seminer yapılmış ve kontenjan her seminer için 100 kişi olarak belirlenmiş olmasına rağmen, bu rakkamın üstünde katılmalar olmuştur. Bu üç semineri Bilecik Bölge Semineri izlemiştir.

Kongreler

Dönem içinde Susurluk Şeker-İş Şubesi, Türkiye Genel-İş Bursa Şubesi, Tekgıda-İş Sendikası Bandırma Şubesi ve Petrol-İş Yalova Şubesi kongreleri yapılmıştır.

Bölge Temsilciliğimiz, DİSK ve MİSK'in faal olduğu bir bölgede işçiye hizmet vermek için her türlü çabayı sarfetmektedir.

DİĞER MUHTELİF KONULAR

TÜRK-İŞ DERGİSİ

Son sayısı 1974 Yılının Ağustos ayında yayınlanan ve bazı nedenlerle yayınına ara verilen TÜRK-İŞ Dergisi, uzun bir aradan sonra, Ekim ayından itibaren yeniden yayın hayatına başlamaktadır.

TÜRK-İŞ Basın Bürosu derginin yayını ile ilgili çalışmalarını sürdürmektedir. 32 Sayfa halinde yayınlanması düşünülen TÜRK-İŞ Dergisinde, iş hayatımızı ilgilendiren çeşitli konular yanında ekonomik ve sosyal konulara da yer verilecek ve iş hukuku alanındaki okuyucu soruları cevaplandırılacaktır.

ÇALIŞMA BAKANLIĞININ 6 NO.LU GENELGESİ

Çalışma Bakanlığının 6 No.lu Genelgesi sessiz sedasız yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece uzun tartışmalara ve TÜRK-İŞ'le Çalışma Bakanlığı arasında çeşitli yazışmalara neden olan bu Genelgeye göre artık uygulama yapılamayacaktır. Sorun kökünden çözümlenmiş olmaktadır.

Öte yandan bu genelgenin yürürlükten kaldırılmasına kadar geçen süre içinde bazı Bölge Çalışma Müdürleriyle İş Müfettişlerinin TÜRK-İŞ aleyhindeki gayretkeşlikleri, bir kısım işyerlerinde aleyhimizde kararlar çıkmasına neden olmuştur. Bununla birlikte yapılan değişikliği olumlu karşılıyoruz.

HALİL TUNÇ KONTENJAN SENATÖRÜ OLDU

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Halil TUNÇ, Türkiye'de ilk defa ikinci kez Cumhurbaşkanlığı Kontenjan Senatörlüğüne seçilmiştir. TÜRK-İŞ Topluluğu için iftihar vesilesi sayılacak böyle bir seçimden dolayı Cumhurbaşkanımıza TÜRK-İŞ İcra Kurulunca bir teşekkür mektubu gönderilmiştir.

TÜRK-İŞ'E SALDIRILAR

Zaman zaman TÜRK-İŞ üyesi kuruluşlara saldırılar düzenlenmektedir. Özellikle Teksif, Tes-İş, Türk Metal, Tekgıda-İş ve Maden Federasyonu bu saldırılardan zarar görmüş kuruluşlarımızdır.
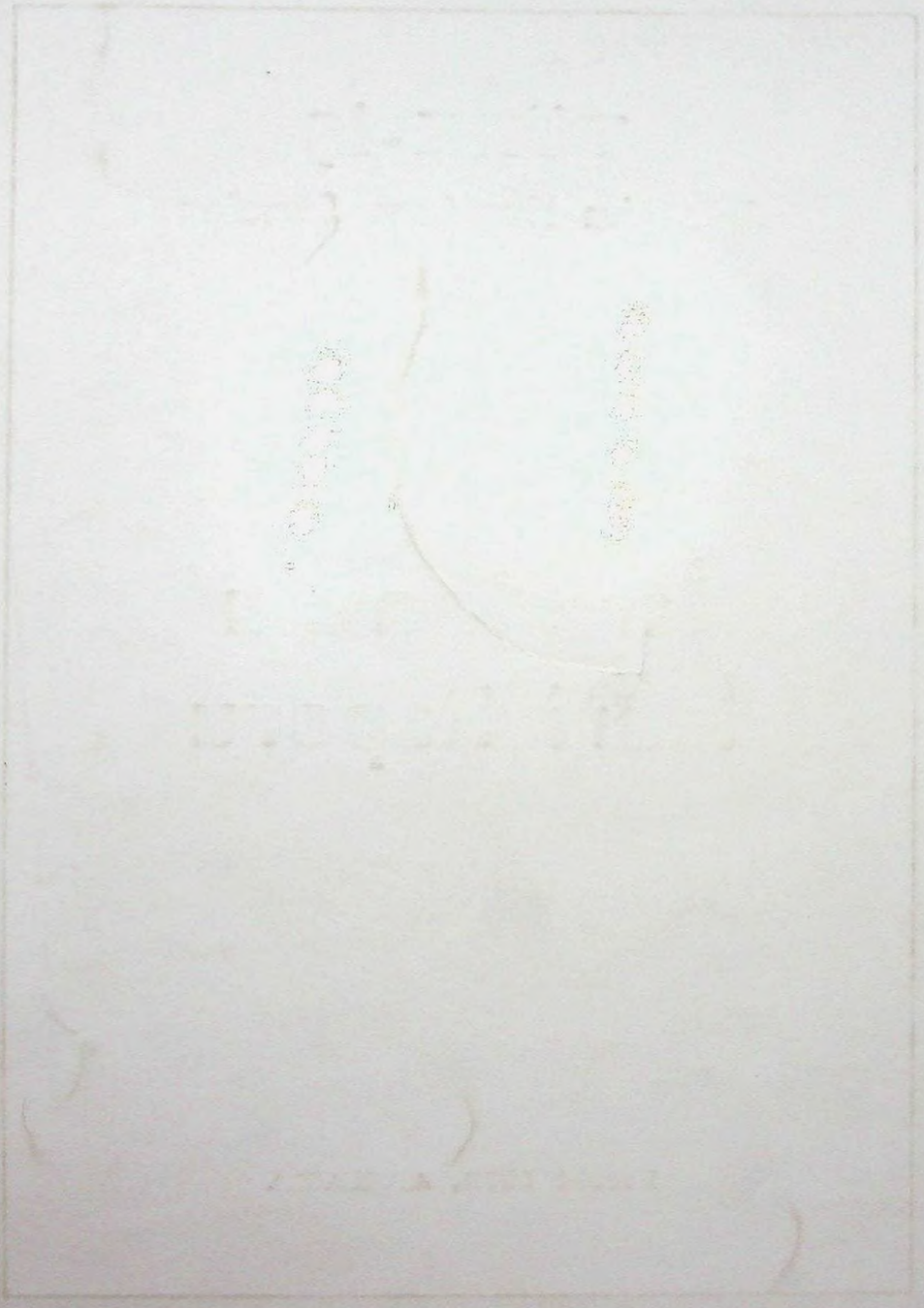
Saldırıların bazı parti yöneticileri, milletvekilleri ve belediye başkanlarının tahrik, teşvik ve desteği ile gerçekleştirilmesi üzücüdür. Bu konudaki şikâyetler Yönetim Kurulu üyelerimizin tetkikine hazır olarak dosyalarımızda bulunmaktadır.